

**Кыргыз Республикасынын
Министрлер Кабинетине
караштуу
Архитектура, курулуш жана
турак жай-коммуналдык
чарба мамлекеттик агенттиги**



**Государственное агентство
архитектуры, строительства
и жилищно-коммунального
хозяйства при Кабинете
Министров
Кыргызской Республики**

БУЙРУК ПРИКАЗ

26 декабря 2022 г. № 60-нпа

г. Бишкек

Об утверждении строительных норм Кыргызской Республики СН КР 31-08:2022 «Школьные здания. Нормы проектирования», СН КР 52-02:2022 «Бетонные и железобетонные конструкции. Основные положения» и СН КР 53-01:2022 «Стальные конструкции. Нормы проектирования»

В целях совершенствования норм по проектированию школьных зданий стальных, бетонных, железобетонных изделий и конструкций, руководствуясь постановлением Правительства Кыргызской Республики «О делегировании отдельных нормотворческих полномочий Правительства Кыргызской Республики государственным органам и исполнительной власти» от 15 сентября 2014 года № 530 и Положением о Государственном агентстве архитектуры, строительства и жилищно-коммунального хозяйства при Кабинете Министров Кыргызской Республики (далее – Госстрой), утвержденным постановлением Кабинета Министров Кыргызской Республики от 25 июня 2021 года № 44, **приказываю:**

1. Утвердить строительные нормы СН КР 31-08:2022 «Школьные здания. Нормы проектирования», СН КР 52-02:2022 «Бетонные и железобетонные конструкции. Основные положения» и СН КР 53-01:2022 «Стальные конструкции. Нормы проектирования» согласно приложениям.

2. Государственному институту сейсмостойкого строительства и инженерного проектирования при Госстрое:

- принять меры по официальному опубликованию настоящего приказа в соответствии с постановлением Правительства Кыргызской Республики «Об источниках официального опубликования нормативных правовых актов Кыргызской Республики» от 26 февраля 2010 года № 117;

- в течение трех рабочих дней со дня официального опубликования направить копию настоящего приказа в двух экземплярах на государственном и официальном языках, на бумажном и электронном носителях, с указанием источника опубликования указанного приказа в Министерство юстиции Кыргызской Республики для включения в

государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики;

- в течение трех рабочих дней со дня вступления в силу настоящего приказа направить в Кабинет Министров Кыргызской Республики для информации.

4. Отменить действие на территории Кыргызской Республики СНиП КР 31-08:2013 «Школьные здания», СНиП 2.03.01-84* «Бетонные и железобетонные конструкции» и СНиП II-23-81* «Стальные конструкции» со дня вступления в силу настоящего приказа.

5. Настоящий приказ вступает в силу с 1 февраля 2023 года.

6. Контроль за исполнением настоящего приказа возложить на заместителя директора Госстроя М.Б. Адиева.

Директор



Н.А. Джетыбаев



БУЙРУК ПРИКАЗ

2022-жылдын 26-декабры № 60-нпа

Бишкек ш.

КР КЧ 31-08:2022 «Мектеп имараттары. Долбоорлоо ченемдери», КР КЧ 52-02:2022 «Бетон жана темир-бетон конструкциялары. Негизги жоболор» жана КР КЧ 53-01:2022 «Болот конструкциялары. Долбоорлоо ченемдери» Кыргыз Республикасынын курулуш ченемдерин бекитүү тууралуу

Мектеп имараттарын, болот, бетон, темир-бетон буюмдарын жана конструкцияларын долбоорлоо боюнча курулуш стандарттарын жакшыртуу максатында, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 15-сентябрындагы № 530 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн айрым ченем жаратуу ыйгарым укуктарын мамлекеттик органдарга жана жергиликтүү өз алдынча башкаруунун аткаруучу органдарына өткөрүп берүү жөнүндө» токтомун жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 25-июнундагы №44 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Архитектура, курулуш жана турак жай-коммуналдык чарба мамлекеттик агенттиги (мындан ары – Мамкурулуш) жөнүндө Жобону жетекчиликке алуу менен, **буйрук кылам:**

1. КР КЧ 31-08:2022 «Мектеп имараттары. Долбоорлоо ченемдери», КР КЧ 52-02:2022 «Бетон жана темир-бетон конструкциялары. Негизги жоболор» жана КР КЧ 53-01:2022 «Болот конструкциялары. Долбоорлоо ченемдери» Кыргыз Республикасынын курулуш ченемдери тиркемеге ылайык бекитилсин.

2. Мамкурулуштун алдындагы Жер титирөөгө туруктуу курулуш жана инженердик долбоорлоо мамлекеттик институту:

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2010-жылдын 26-февралындагы №117 «Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук акттарын расмий жарыялоо булактары жөнүндө» токтомуна ылайык ушул буйруктун расмий жарыяланышы боюнча чара көрсүн;

- буйрук расмий жарыяланган күндөн тартып үч жумуш күндүн ичинде буйруктун көчүрмөсү эки нускада мамлекеттик жана расмий тилдерде, кагаз жана электрондук түрдө, аталган ченемдик укуктук актыны жарыялаган булакты көрсөтүү менен ченемдик укуктук актылардын мамлекеттик реестрине киргизүү үчүн Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жиберилсин;

- ушул буйрук күчүнө кирген күндөн тартып үч жумуш күндүн ичинде маалымат үчүн Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине жөнөтүлсүн.

3. Кыргыз Республикасынын аймагында КР КЧжЭ 31-08:2013 «Мектеп имараттар. Долбоорлоонун ченемдери (нормалары)» КЧжЭ 2.03.01-84* «Бетон жана темир-бетон конструкциялары» жана КЧжЭ II-23-81* «Болот конструкциялары. Долбоорлоо ченемдери» ушул буйрук күчүнө кирген күндөн тартып күчүн жоготсун.

4. Ушул буйрук 2023-жылдын 1-февралынан тартып күчүнө кирет.

5. Ушул буйруктун аткарылышын контролдоо Мамкурулуштун директорунун орун басары М.Б. Адиевге жүктөлсүн.

Директор



Н.А. Джетыбаев

Курулуштагы ченемдик документтер тутуму
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН КУРУЛУШ ЧЕНЕМДЕРИ

Система нормативных документов в строительстве
СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

**МЕКТЕП ИМАРАТТАРЫ.
ДОЛБООРЛОО ЧЕНЕМДЕРИ
КР КЧ 31-08:2022**

**ШКОЛЬНЫЕ ЗДАНИЯ.
НОРМЫ ПРОЕКТИРОВАНИЯ
СН КР 31-08:2022**

Актуализированная редакция СНИП КР 31-08:2013
КР КЧжЭ 31-08:2013 жаңыртылган редакциясы

Расмий басылма
Издание официальное

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МИНИСТРЛЕР КАБИНЕТИНЕ КАРАШТУУ
АРХИТЕКТУРА, КУРУЛУШ ЖАНА ТУРАК ЖАЙ-КОММУНАЛДЫК ЧАРБА
МАМЛЕКЕТТИК АГЕНТТИГИ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ АГЕНТСТВО
АРХИТЕКТУРЫ, СТРОИТЕЛЬСТВА И ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА
ПРИ КАБИНЕТЕ МИНИСТРОВ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БИШКЕК 2022

Сөз башы

1 Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу архитектура, курулуш жана турак жай-коммуналдык чарба мамлекеттик агенттигинин алдындагы Жер титирөөгө туруктуу курулуш жана инженердик долбоорлоо мамлекеттик институту тарабынан ЖАҢЫРТЫЛДЫ

2 Мамкурулуштун Архитектура жана техникалык ченемдештирүү башкармалыгы тарабынан КИРГИЗИЛДИ

3 Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 15-сентябрындагы №530 токтомуна ылайык берилген ыйгарым укуктардын негизинде Мамкурулуштун 2022-жылдын 26-декабрында № 60-нпа буйругу менен БЕКИТИЛИП, 2023-жылдын 1-февралынан тартып ИШКЕ КИРГИЗИЛДИ

4 Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлиги тарабынан Нормативдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестрине 2023-жылдын 13-январындагы № 239 менен КАТТАЛДЫ

5 КР КЧжЭ 31-08:2013 «Мектеп имараттар. Долбоорлоонун ченемдери (нормалары)»нын ОРДУНА

Мамкурулуштун уруксатысыз ушул курулуш ченемдеринин расмий басылма катары толугу менен же жарым-жартылай көчүрмөсүн жасоого, аларды тираждоого жана таратууга болбойт.

© Мамкурулуш, 2022

Ушул курулуш ченемдеринин жоболору кайра каралган (алмаштырылган) же жокко чыгарылган учурда, тиешелүү билдирме белгиленген тартипте жарыяланат. Тийиштүү маалымат, билдирмелер жана тексттер жалпы колдонгон маалыматтык тутумдарда – иштеп чыгуучунун расмий сайтында жайгаштырылат.

Мазмуну

1	Колдонуу чөйрөсү	1
2	Ченемдик шилтемелер	1
3	Терминдер жана аныктамалар	2
4	Жалпы жоболор	4
5	Тармактарды уюштуруунун талаптары. Жалпы билим берүү мекемелеринин түрлөрү жана типтери	5
6	Жер участогун жайгаштыруу жана бөлүштүрүүгө талаптар	6
7	Жайлардын функционалдык топторуна, курамына жана аянтына талаптар	10
8	Көлөмдүк-пландоо түзүмү	11
9	Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарына өрткө каршы талаптар	14
10	Имараттын ички чөйрөсүнө талаптар	16
	А тиркемеси Ушул ченемдик документтерде кабыл алынган кыскартуулар	25
	Б тиркемеси Жалпы билим берүү мекемелеринин классификациясы жана түрлөрүнүн багытталышы	26
	В тиркемеси Жалпы билим берүү мекемелеринин тармактарын уюштуруу	28
	Г тиркемеси Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарынын типтеринин жана түрлөрүнүн болжолдуу номенклатурасы	30
	Д тиркемеси Жалпы билим берүү мекемелеринин жер участкакторунун негизги зоналарынын аянттары	32
	Е тиркемеси Жайлардын функционалдык топтору жана болжолдуу курамы	33
	Ж тиркемеси Башталгыч мектептин жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү	39
	И тиркемеси Негизги мектеп жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү	40
	К тиркемеси Жогорку мектеп жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү	41
	Л тиркемеси Негизги жана жогорку мектептин адистештирилген жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү	42
	М тиркемеси Технологияны жана эмгекке үйрөтүүнү окутуу жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү	43
	Н тиркемеси Маалымат борбору – китепкана жана мугалимдер-усулдук кабинети жайларынын курамы жана аянтынын эсептик көрсөткүчтөрү (усулдук борбордун тобу)	44
	П тиркемеси Вестибюль-гардеробдун, административдик-чарбалык жайлардын, медициналык бөлмөлөрдүн курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү	45
	Р тиркемеси Рекреациялык борбордун жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү (эс алуу борбору)	46

С тиркемеси	Көрүү залынын жайларынын курамы жана аянтынын эсептик көрсөткүчтөрү	47
Т тиркемеси	Окуу-спорт залдарынын жана бассейндин көлөмдөрү жана аянттары	48
У тиркемеси	Спорт зал жана бассейндин көмөкчү жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү	49
Ф тиркемеси	Көркөм (эстетикалык) тарбиялоо жайларынын курамы жана эсептик көрсөткүчтөрү.....	50
Х тиркемеси	Техникалык чыгармачылык блогунун жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү (ийрим жайлары)	51
Ц тиркемеси	Биологиялык-тажрыйба көрсөтүү иши үчүн жайлардын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү (ийрим жайлары).....	52
Ш тиркемеси	Көмөкчү жайлары менен ашкана блогунун жайларынын курамы жана аянты	53
Щ тиркемеси	Тазалык түйүндөрүнүн аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү жана тазалык приборлорунун саны.....	55
Э тиркемеси	Окуу жайларынын терезелеринин жарык тарап боюнча багытталышы	56
Ю тиркемеси	Абанын эсептик температурасы жана жайларда аба алмашуунун тездиги	57
Я тиркемеси	Мейкиндикти уюштуруу, фронталдык, фронталдык-топтук жана топтук формада сабак өтүү үчүн класс-кабинетке эмеректи жана жабдууларды жайгаштыруу	59
І тиркемеси	200 окуучуга чейин аз толтурулган мектептердин жайларынын курамына жана аянтына талаптар	61
ІІ тиркемеси	Жалпы билим берүү мектебинин нормага салынган (эсептелген) аянтынын контролдук салыштырмалуу көрсөткүчү	63

Киришүү

Ушул ченемдер менчиктин ар кандай түрүндөгү окуу жайлардын жаңыдан курулган имараттарын жана комплекстерин долбоорлоодо колдонулат.

Учурда Кыргыз Республикасында мектеп имараттары олуттуу темп менен курулуп жатат. Республикада 2013-жылы курулуш нормалары жана эрежелери КР КЧЖЭ 31-08:2013 «Мектеп имараттары. Долбоорлоонун ченемдери» кабыл алынган. КР КЧЖЭ 31-08:2013 «Мектеп имараттары. Долбоорлоонун ченемдери» апробациясы 2013-2019-жылдар аралыгында мектеп имараттарына жаңы талаптарды киргизүү зарылдыгын көрсөттү.

Кыргыз Республикасында күчүндө болгон КР КЧЖЭ 31-08:2013 «Мектеп имараттары. Долбоорлоонун ченемдери» мектеп имараттарын куруу жана илимий изилдөө практикасындагы жетишкендиктерди эске алуу менен Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларына ылайык келтирүүнү жана кайра карап чыгууну талап кылат.

Мындан тышкары, аталган ченемдер тамак-аш менен камсыз кылуу ченемдерин ж.б. кароого, аянт үчүн ченемдердин бир катар талаптарын жаңыртууга тийиш.

Ушул ченемдерди жаңыртууга төмөнкүлөр катышкан: техн.ил.канд. – Кенжетаев К.И., архитектор – Тренина А.В., инж. – Дуйшеев А.А., инж. – Канболотов К.Т., инж. – Калыков А.С., архитектор – Туменбаев С. Т..

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН КУРУЛУШ ЧЕНЕМДЕРИ

Курулуштагы ченемдик документтердин тутуму

МЕКТЕП ИМАРАТТАРЫ. ДОЛБООРЛОО ЧЕНЕМДЕРИ

Школьные здания. Нормы проектирования

School Buildings. Design Standards

КР КЧжЭ 31-08:2013
жаңыртылган редакциясы

Ишке киргизүү датасы – 2023.02.01

1 Колдонуу чөйрөсү

1.1 Ушул курулуш ченемдери Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Архитектура, курулуш жана турак жай–коммуналдык чарба мамлекеттик агенттигинин 2018-жылдын 11-июнундагы №13-нпа буйругу менен бекитилген Курулуштагы ченемдик документтердин тутуму жөнүндө жобонун талаптарына ылайык иштелип чыкты жана менчиктин баардык түрүндөгү имараттарды долбоорлоо жана курууга, реконструкциялануучу (капиталдык реконструкциялана турган) имараттарга жана билим берүү мекеме комплекстерине жайылтылат.

1.2 Ушул курулуш ченемдери жалпы билим берүү мекемелеринин имараттар тутумун жайгаштыруу жана уюштуруу, жер участкасы, аймагы, функционалдуу топтору, курамы жана жайлардын аянттары, көлөмдүк-пландоо чечимдери, жарыктандыруу, инженердик жабдуулары жана ички чөйрөсүнө негизги жоболорду жана талаптарды белгилейт.

2 Ченемдик шилтемелер

Ушул курулуш ченемдеринде төмөнкү ченемдик документтердин шилтемелери колдонулду:

КР КЧ 20-02:2018* Жер титирөөгө туруктуу курулуш. Долбоорлоо ченемдери;

КР КЧ 21-01:2018 Имараттардын жана курулмалардын өрт коопсуздугу;

КР КЧ 23-05:2019 Табигый жана жасалма жарыктандыруу;

КР КЧ 31-04:2018 Коомдук имараттар жана курулмалар;

КР КЧ 30-01:2020 Шаар тибиндеги калктуу пункттарды пландоо жана куруу;

КР КЧ 41-04:2022 Жылытуу, желдетүү жана кондициялоо;

Кыргыз Республикасында айылдык калктуу конуштардын аймактарын пландаштыруу жана куруу боюнча Эрежелер топтому, Мамкурулуштун 2016-жылдын 20-сентябры № 7-нпа буйругу менен бекитилген;

КЧЖЭ 2.04.01-85* Имараттын ички суу түтүгү жана канализациясы;

ВКЧ 59-88 Турак жана коомдук имараттарды электр менен жабдуу. Долбоорлоо ченемдери;

ЭТОЭ Электр түзүлүштөрүн орнотуу эрежелери, 6-басылыш.

3 Терминдер жана аныктамалар

Ушул курулуш ченемдеринде төмөнкү терминдер жана аныктамалар колдонулду:

1 мектептин башталгыч тобу: Курамы 1-4 класстардан турган мектеп.

2 мектептин орто тобу: Курамы 5 –9, же 5-8 (7) класстардан турган мектеп.

3 жогорку мектеп: Курамы 10-11, 9-11 же 8- 11 класстардан турган мектеп.

4 параллель класстар: Бирдей жаштагы класстык топтордун саны.

5 уюштуруу-педагогикалык түзүм: Окутуунун I, II жана III баскычындагы мектептин параллель класстарынын карым-катышы:

(курактык класстык топтор).

Параллель класстардын саны

Мисалы: толук орто мектеп 1-4 : 5-9 : 10-11- (класстар)

1 : 1 : 1 (параллелдер)

2 : 2 : 2

3 : 3 : 3

негизги мектеп (I - II баскыч) 1-4 : 5-9 : 10-11- (класстар)

1 : 1 : 0 (параллелдер)

мектеп II - III баскычтар 1-4 : 5-8 : 9-11- (класстар)

0 : 3 : 3 (параллелдер)

6 өзүнчө мектеп: Баардык курактагы топтор боюнча параллель класстардын саны бирдей болгон мектеп.

Мисалы: 1-4 : 5-9 : 10-11- (класстар)

2 : 2 : 2 (параллелдер)

7 тармактык мектеп: Параллель класстардын саны бирдей эмес мектеп (башталгыч мектепте аз жана жогорку класстарда көп). Төмөнкү баскычтагы жакын жайгашкан мектептерди тейлөөгө эсептелген.

Мисалы: 1-4 : 5-9 : 10-11- (класстар)

1 : 2 : 4 (параллелдер)

1-4 : 5-8 : 9-11- (класстар)

0 : 4 : 3 (параллелдер)

8 фронталдык сабактар: Баардык окуучулар класстык тактаны жана мугалимди карап отурушат.

9 топтук сабактар: Класстык топту 8, 6, же 4 кишиден чакан топко бөлүү менен окутуу, окуучу столдору ага ылайык топтолот. Мында окуучулар бири-бирин карап отурушат жана жамааттык тапшырмаларды аткарышат.

10 жекече сабактар: Мугалим берген тапшырманы өз алдынча аткаруу үчүн окуучуларды класстын ичинде чачыратып жайгаштыруу менен өтүлгөн сабак. Окуучулар дидактикалык материал жайгаштырылган дубалдын периметрин карап отуруп, же ОТК менен сабак өтүшү мүмкүн.

11 сабак өтүүнүн аралаш формасы: Бир убакта эле жумуштун фронталдык, топтук жана жекече формаларын өтүү.

12 класстык жай: Баштапкы класстын окуучулары үчүн жай.

13 класс-кабинет: Ар кандай дисциплиналар боюнча сабактарды өтүү үчүн негизги жана жогорку класстардын окуучулары үчүн жай.

14 адистештирилген кабинет: Тереңдетилген профилдик курстар үчүн же бир багыттагы дисциплина үчүн жай.

15 лаборатория: Тажрыйба көрсөтүү менен сабак өтүү үчүн жай.

16 практикум (лаборатория-практикум): Класстын бөлүгү менен фронталдык лабораториялык иштер жана лабораториялык практикумдар үчүн жай.

17 лаборанттык бөлмө: Тажрыйбаларды жүргүзүү үчүн мугалим же лаборант тарабынан жабдууларды сактоочу жана даярдоочу жай.

18 лаборанттык-практикум: Лаборанттык жай менен практикумду айкалыштыруу максатындагы жай.

19 ресурстук борбор: Көрсөтмө куралдар жана ОТКга басым коюлган окуу секциясынын жайы.

20 окуу секциясы: Класс жайларынын тобу (окуу кабинеттери), рекреация, ресурстук борбор жана тазалык түйүндөрү.

21 бириктирилген жарыктандыруу: Каптал табигый жарыктандыруу менен жогорку табигый жарыктандырууну айкалыштыруу.

22 аралаш жарыктандыруу: Каптал табигый жарыктандыруу менен жасалма жарыктандырууну айкалыштыруу.

4 Жалпы жоболор

4.1 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарын долбоорлоодо кабаттуулук КР КЧ 31-04 “Коомдук имараттар жана курулмаларга” ылайык кабыл алынат.

4.2 Жалпы билим берүү мекемелерине окутуунун I, II жана III баскычындагы жалпы билим берүү мектептери, гимназиялар, лицейлер жана башкалар кирет.

Жалпы билим берүү мекемелеринин түрлөрүнүн номенклатурасы Б тиркемесинде келтирилген алардын классификациясына ылайык кабыл алынат.

4.3 Жалпы билим берүү мекемелери билим берүүнүн үч баскычынын программасына ылайык, жалпы билим берүү процессин ишке ашыруу менен камсыз кылат:

- I баскыч – башталгыч жалпы билим берүү (1- 4 класстар);
- II баскыч – негизги жалпы билим берүү (5 - 9 класстар);
- III баскыч – орто (толук) жалпы билим берүү (10-11 же 9-11 класстар).

4.4 Жалпы билим берүү мекемелеринин сыйымдуулугу (окуучулардын жалпы саны) анын уюштуруу-педагогикалык түзүмү, класстардын толтурулушу, шаар куруу жана демографиялык шарттардын негизинде долбоорлоого тапшырма аркылуу аныкталат.

4.5 Жалпы билим берүү мекемелериндеги класстардын жана узартылган күндүн топторунун толтурулушу 25 окуучудан ашык эмес санда белгиленет. Класстардын толтурулушунун эсептелген сандык мааниси жергиликтүү бийлик органдарынын талаптарына же тапшырыкчынын техникалык тапшырмасына ылайык өзгөртүлүшү мүмкүн.

Жалпы билим берүү мектептеринин, гимназиялардын жана лицейлердин жогорку класстарында класстын толтурулушун 20 окуучуга чейин азайтууга жол берилет.

Айылдык калктуу пункттарда демографиялык өзгөчөлүгүнө ылайык мектептерди класстын толтурулушун азайтуу менен долбоорлоого жол берилет.

4.6 1-11-класстарда чет тили, 5-11-класстарда эмгекке үйрөтүү жана 10-11-класстарда дене тарбия, информатика жана эсептөө техникасы, физика, химия жана биология сабактарын өтүүдө (практикалык сабак учурунда) класстык топ эки топко бөлүнөт. Профилдик окутуусу бар мектептерде, лицейлерде жана гимназияларда практикалык иштерди өткөрүү үчүн, ошондой эле топтук иштерди же окуучулардын кызыккан багыттары боюнча жекече сабактарды уюштурууда класс бир нече топторго бөлүнүшү мүмкүн, мында окутуунун дифференциялык жана интеграциялык программалары эске алынат. Студия жана ийримдер үчүн жайларда орундардын саны 8 - 12 чейин кабыл алынат. Жайлардын аянттары

ушул жобонун Ж–М тиркемелерине жана Ф–Ц тиркемелердеги маалыматтарга ылайык белгиленет.

4.7 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарынын түзүмү жана сыйымдуулугу В–Г тиркемелеринде берилди.

4.8 Өзүнчө жалпы билим берүү мекемелеринин сыйымдуулугу 1000 окуучу орундан ашпоого тийиш. Окуучулардын саны көп болгон учурда мекеме бирдиктүү жалпы мектеп борбору жана ар бири экиден ашпаган параллель окуучу сыйымдуулуктагы бир нече өзүнчө окуу корпустары менен имараттардын комплекси түрүндө долбоорлонот.

5 Тармактарды уюштуруунун талаптары. Жалпы билим берүү мекемелеринин түрлөрү жана типтери

5.1 Жалпы билим берүү мекемелер тармагын жалпы билим берүүдөн башка да мектептен тышкары мекемени жана эмгекке үйрөтүү үчүн мекемесин камтыган окуу-тарбия мекемелеринин жалпы тутумунун негизги звеносу катары кароо керек.

Жалпы билим берүү мекемелеринин түрлөрү жана типтери уюштуруу-педагогикалык түзүмү (окуучулардын курактык параллелдеринин катышы), окуу-тарбия процессин уюштуруунун мазмуну, формасы жана ыкмалары, ошондой эле профилдик багытталышы менен айырмаланат.

5.2 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарынын тармагын уюштуруу принциптери В тиркемесинде берилди.

5.3 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарынын түрлөрүнүн жана типтеринин номенклатурасы Г тиркемесинде берилди.

Окутуунун ар кандай баскычындагы мектептер өзүнчө жайгашуусу же ар кандай айкалыштагы комплекстер түзүлүшү мүмкүн.

5.4 Окуу-тарбия имаратынын бирдиктүү тутумундагы жалпы билим берүү мекемелери мектепке чейинки жана мектептен тышкары мекемелери, окуу-өндүрүш комбинаттары жана кесиптик орто билим берген окуу жайлары менен биригүүсү мүмкүн.

5 Имараттын комплекстүү тармагын эсептөөдө жалпы билим берүү мекемелеринде орундардын саны башталгыч жана орто мектеп окуучулары үчүн 100 % жана бир нөөмөттө окуган жогорку класстардын окуучулары үчүн 75 % чейин каралышы керек.

5.6 Имараттын комплекстүү тармагын жана орундардын санын эсептөөдө жалпы билим берүү мекемелеринде турак үйлөрдүн тобунда жашаган жери

боюнча кызыккан багыттарына ылайык өзүнчө сабактардын түрлөрү – мектептер, ийримдер, студиялар жана клубдар болушу мүмкүн.

5.7 Мектепте же мектептен тышкары мекемелерде активдүү ишке тартылбаган балдар үчүн жашаган жери боюнча төмөнкүдөй эсептөө менен клубдарды пландоо сунушталат: спорт жана туризм боюнча 35 %, көркөм тарбия берүү боюнча 35 %, жаш натуралист жана техниктер ийрими 12 %, клуб ишинин башка түрлөрү боюнча 18 %.

5.8 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарында орундардын саны жергиликтүү демографиялык шарттар жана калктуу жердин, турак райондун, кичи райондун өнүгүү келечеги боюнча аныкталат.

5.9 Коомдук имараттардын инфра түзүмү өнүкпөгөн, тургундардын тейлөө мекемелери трабынан камсыз болушу эсептөөнүн чоңойтулган көрсөткүчүнө ылайык келбеген райондордун, кичи райондордун калктуу жерлери үчүн орто мектептерди окуучуларды жана калкты окуу болбогон мезгилде тейлөө үчүн жалпы мектептик борбор бөлүнгөн блогу менен долбоорлоо сунушталат.

5.10 Жаңы жана түзүлгөн курулуш шартында жалпы билим берүү мекемелер тармагында окуучу орундарынын суммасы ушул ченемдердин 5.5. пунктуна шайкеш келиши керек.

5.11 Үйдөн жалпы билим берүү мекемесине чейинки тейлөө радиусу КР КЧ 30-01 талаптарына ылайык аныкталат.

6 Жер участогун жайгаштыруу жана бөлүштүрүүгө талаптар

6.1 Мектептердин жер участкаларын жайгаштырууну жана көлөмдөрүн КР КЧ 30-01 жана Кыргыз Республикасында айылдык калктуу конуштардын аймактарын пландаштыруу жана куруу боюнча эрежелер топтомуна ылайык кабыл алынат.

6.2 Жалпы билим берүү мекемелеринин жер участкаларунда төмөнкү зоналар каралууга тийиш: дене тарбия-спорт, окуу-тажрыйбалык, эс алуу жана чарбалык.

6.3 Жалпы билим берүү мекемелеринин жер участкаларунун негизги зоналарынын аянттарын 1 класска эсептелген көрсөткүч боюнча Д тиркемесине ылайык кабыл алуу сунушталат.

Курулуштагы тоскоолдуктар шартында имаратты жайгаштырууда жер участогунун зоналарынын курамы мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык көзөмөлдөө органдары менен макулдашуу боюнча долбоорлоо тапшырмасы менен аныкталат.

6.4 Дене тарбия – спорт зонасында төмөнкүлөр каралууга тийиш: узундугу 250 м айланма чуркоо жолчосу менен жеңил атлетика спорт ядросу, бириктирилген баскетбол жана волейбол аянтчасы, футбол талаасы, топ ыргытуу жана секирүү спорт оюндары үчүн бириктирилген аянтча.

Мектеп окуучуларына спорт сабактарын өткөрүү үчүн 750 м аралыкта жайгашкан кичи райондун же райондун спорт ядросун колдонгон шартта спорт зонанын башка элементтерин сактоо менен окуу-спорт зонасын жеңил атлетика спорт ядросунун көлөмүнө чейин кыскартууга жол берилет.

Футбол талаасынын көлөмү ченемдик көрсөткүчтөргө ылайык эң аз жол берилгендей кабыл алынышы керек.

Алгачкы аскердик даярдык зонасы менен спорт зонасын айкалыштырууга жол берилет.

6.5 Дене тарбия – спорт зонасын класс жайларынын терезелери тарабына жайгаштырууга жол берилбейт. Аны бак-дарактар жана бадалдар өскөн жашыл тилкеден кийин жайгаштыруу керек. Топ жана спорт куралдарын ыргытуу оюндары үчүн аянтчалар имараттын терезелеринен 25 м, ал эми 3м тосмо бак болсо, 15 м кем эмес аралыкта жайгаштыруу керек. Дене тарбия – спорт сабактарынын башка түрлөрү үчүн аянтчалар 15 м кем эмес аралыкта болууга тийиш. Спорт зонасынын жабдуулары дене тарбия боюнча окуу программасын аткарууну, ошондой эле спорттук секция боюнча сабактарды жана ден соолукту чыңдоо иш-чараларын өткөрүүнү камсыз кылуусу керек.

6.6 Окуу-тажрыйба зонасына төмөнкүлөрдү киргизүү сунушталат: башталгыч класстар бөлүмү, талаа жана жашылча өсүмдүктөр бөлүмү, мөмө бакчасы жана питомник бөлүмү, гүл-кооздук өсүмдүктөр бөлүмү, коллекциялык-селекциялык иштер бөлүмү, зоологиялык бурчу менен күнөскана, парниктерди, географиялык аянтчаны, биология сабактарын сыртта өтүү үчүн аянтча (бастырмасы менен).

Аймак жетишсиз болгон учурда, парник жана күнөскананы жана коллекциялык-селекциялык иштер үчүн атайын павильонду милдеттүү түрдө түзүү шартында окуу-тажрыйба зонасын, окуу процессинин муктаждыктарын камсыз кылган көлөмгө чейин кыскартууга болот.

Биологиялык багыттагы мектептер үчүн жабык курулмалардын номенклатурасын кеңейтүүгө жол берилет (парниктер, күнөсканалар, оранжереялар, чакан көлөмдөгү айыл чарба техникаларын ж.б. сактоо жайы).

6.7 Эс алуу зонасына төмөнкүлөрдү киргизүү сунуш кылынат:

а) башталгыч класстын окуучулары үчүн кыймылдуу оюндар аянтчасы (2 - 4 класстар) ар бир класска 100 чарчы метрден кем эмес, ал эми 6 жаштагы балдарга (1-класстар) жана мектепке чейинки класстар үчүн - 180 чарчы метрден кем эмес (бир окуучуга 7,2 чарчы метр) көлөкө чатыры жана чакан оюн

формалары менен; негизги мектеп үчүн (5 - 9 класстар) – ар бир класска 25 чарчы метрден кем эмес эсептөө менен кабыл алынат;

б) негизги мектептин тынч оюн аянтчасы окуучулардын 75% үчүн ар бир класска 25 чарчы метрден кем эмес эсептөө менен кабыл алынат.

Жогорку класстардын эс алуу зонасы катары спорт зонанын аянтчасы эсептелет.

башталгыч класстын окуучулары үчүн кыймылдуу оюндардын аянтчасы (2 - 4 класстар) ар бир класска 50 чарчы метрден кем эмес, ал эми 6 жаштагы балдарга (1-класстар) жана мектепке чейинки класстар үчүн - 100 чарчы метрден кем эмес (бир окуучуга 4 чарчы метр) чакан оюн формалары менен;

б) негизги мектептин тынч оюн аянтчасы окуучулардын 40% үчүн ар бир класска 25 чарчы метрден кем эмес эсептөө менен кабыл алынат.

Жогорку класстардын эс алуу зонасы катары спорт зонанын аянтчасы эсептелет.

Кичи райондун скверлерин жана сейил бак зоналарын колдонгон учурда эс алуу зонасы каралбаса болот (жөө баскандай аралыкта, бирок 200 метрден ашпаган).

6.8 Жер участогунун жалпы аянтын азайтууда жеңил атлетика өзөгүнүн, спорт аянтчасынын жана кыймылдуу оюндар аянтчасынын көлөмдөрү өзгөртүүсүз сакталышы керек.

6.9 Чарба зонасында өзүнчө транспорт кирмеси (кирме) болуп, ал ашкананын өндүрүштүк жайлар тарабына, ошондой эле окуу-тажрыйба зонасына жакын жайгаштырылуусу зарыл. Чарба зонасында жергиликтүү шарттарга жараша чарба блогун, жашылча сактоочу жай, окуу гаражы, курал жана жабдуулар үчүн бастырманы жайгаштырууга жол берилет. Калдыктарды чогултуу үчүн аянтчаны ашкана блогунун кирмесинен, окуу класстарынын, кабинеттердин терезелеринен 25,0 метрден кем эмес аралыкта жайгаштыруу менен, суу өтпөгөн катуу каптам менен жабдылып, көлөмү контейнерлердин түбүндөгү аянттын баардык тарабынан 1,0 метрге ашыкча болушу зарыл. Чарба кампаларын цоколдук кабатында же мектептин имаратынын жер төлөсүнө өзүнчө, сыртка чыккан эшиги менен жайгаштырууга жол берилет. Чарба курулуштарынын курамы жана аянты долбоорлоого тапшырма менен аныкталат.

6.10 Жашылдандыруу аянты жалпы билим берүү мекемесинин жалпы аянтынын 40 % кем эмес бөлүгүн түзүүсү керек.

Жашылдандыруу аянтына окуу-тажрыйба зонасынын, дене тарбия – спорт жана эс алуу зоналарынын бак көчөттөр аянты, ошондой эле көк майсан жана участоктун айланасындагы коргоочу тилкелердин, бадал тосмолордун аянттары кирүүсү керек.

Жашылдандыруу үчүн уулуу жана тикендүү өсүмдүктөрдү колдонууга жол берилбейт.

Жалпы билим берүү мекемесинин жер участкагу жалпы колдонуудагы бак көчөттөрү менен (сейил бактар, токой сейил бактары, бакчалар, скверлер жана бульварлар) чектеш жайгашкан учурда жашылдандыруу участкагун 30% чейин кыскартууга жол берилет.

6.11 Жер участкакторунда имаратка өрт өчүрүүчү машиналар үчүн кирмелер жана имаратты айланып жүрүү мүмкүнчүлүгү каралышы керек. Имараттын кире бериштери жана анын айланасы, чарба короосу жана имаратка жакын жерлер катуу кыртыштуу болууга тийиш жана ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү балдар үчүн жеткиликтүү болушу керек.. Участоктун тышында же ага жакын педагогдор жана жумушчулар үчүн авто унаа токтотмолор каралууга тийиш, анын чарба зонасы тарабында жайгашуусу артыкчылыктуу.

6.12 Жалпы билим берүү мекемесинин жер участкакторунун айланасы колдонуудагы ченемдик документтердин талаптарына ылайык, 1,2 м кем эмес бийиктиктеги тосмо менен тосулууга тийиш жана имараттын кирме тарабында окуучулардын транспорт жүргөн көчөгө чыгуусунан коргоочу коопсуздук түзүлүш менен камсыздалышы керек. Тосмонун айланасына бактарды жана бадалдарды отургузуу менен жашыл көчөт тилкеси каралууга тийиш.

6.13 Участок чакан архитектуралык формалар, жарыктандыруу жана асфальт төшөлүп, жашыл көк майсан менен көрктөндүрүлүшү керек.

Орточо гоизонталдык жарыктандырууну КР КЧ 23-05 боюнча кабыл алуу зарыл.

6.14 Тар участкатордо имараттарды жайгаштырууда эс алуу аянттарын ж.б. орнотуу үчүн КР КЧ 20-02 талаптарына ылайык, эксплуатациялануучу чатырды консоль кырчасы менен долбоорлоого жол берилет.

Эксплуатациялануучу чатыр эвакуациялоочу эки чыкмасы менен каралып, ошондой эле чатырдын каптамы жана жылуулагыч күйбөгөн материалдан болушу керек.

Эксплуатациялануучу чатырга жайгаштырылган аянтчалардын горизонталдык бөлүктөргө бөлүнбөгөн, бийиктиги 1,6 м кем эмес тосмосу болууга тийиш. Тосмонун вертикалдык элементтеринин ортосундагы тышкы аралыгы 0,1 м ашпоого тийиш.

6.15. Башкы кирменин аймагында окуучулар менен чогулуш жана жалпы мектептик иш-чараларды өткөрүү үчүн асфальт төшөлгөн аянтчанын каралышы сунушталат.

7 Жайлардын функционалдык топторуна, курамына жана аянтына талаптар

7.1 Жалпы билим берүү мекемелиринин жайларынын функционалдык топторунун, курамынын жана аянтынын топтому алардын түрүнө, тибине, функционалдык-педагогикалык түзүмүнө жана багытталышына ылайык келиши керек.

7.2 Жалпы билим берүү мекемелеринин жайларынын курамында Е тиркемесине ылайык, окуу жана жалпы мектептик топтогу жайлар, ошондой эле Е-У тиркемелерине жана Ф-Ш тиркемелериндеги маалыматтарга ылайык, функционалдык топторго бөлүнүшү камтылышы керек.

7.3 Жалпы билим берүү мекемелеринин баардык түрлөрү үчүн класстардын, класс-кабинеттердин негизги жайларынын саны уюштуруу-педагогикалык түзүмгө ылайык, окуу жана инклюзивдүү топторунун санына барабар болууга тийиш.

7.4 Окутуунун аралаш формасында (фронталдык жана топтук) класстын жана окуу кабинеттеринин аянты бир окуучуга 2,0 чарчы метр кабыл алынат, атайын кабинеттерде жана табигый илимдер боюнча лабораторияларда 1 окуучуга – 2,25 чарчы метр каралат. Технология жана эмгек устаканаларында жана багыттар боюнча дифференциялык окутуу үчүн атайын устаканаларда 1 окуучуга – 3,75 чарчы метр.

7.5 Жалпы билим берүү мекемесиндеги жайлардын өзүнчө тобунун курамы жана аянттары Ж-У тиркемелерине ылайык жана Ф-Ш тиркемелеринде берилген маалыматтар боюнча кабыл алынат.

7.6 Мугалимдер үчүн кийим-кечек жайы бир класска экиден кем эмес орун менен берилиши керек. Окуучулар үчүн кийим-кечек жайы ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү балдар үчүн жеткиликтүүлүк талаптарын эске алуу менен колдонуудагы ченемдик документтерге ылайык каралууга тийиш.

7.7 Спорт залдардын жер тамандары мектептин бир окуучусуна 1,4 чарчы метр эсебинде кабыл алынат. Залдардын саны жана көлөмү имараттын багытталышына жана тибине жараша аныкталат.

Окуу-спорттук залдарда класска бир жуптан кем эмес (балдар жана кыздар үчүн) кийинүүчү жайы жана оюн залдарында эки жуптан кийинүүчү жайы, жуунуучу жай жана даараткана каралышы керек.

7.8 Жалпы билим берүү мекемелеринин дааратканаларынын, кол жуучу жана жуунуучу жайларынын аянттары жана тазалык приборборунун саны Ш тиркемесине ылайык кабыл алынат.

7.9 Рекреацияны эреже боюнча зал жайлары түрүндө 1 окуучуга 1 чарчы метрден ашпаган эсеп менен долбоорлоо керек.

8 Көлөмдүк-пландоо түзүмү

8.1 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарын ар кандай уюштуруу-педагогикалык түзүмдөрү бар мектеп, лицей же гимназия катары эксплуатациялоо эсеби менен универсалдуу долбоорлоо сунушталат.

8.2 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттары 4 кабаттан бийик эмес, курулуш аянтынын сейсмикалык абалына жараша долбоорлонууга тийиш. Үчүнчү жана төртүнчү кабаттарда башталгыч жана инклюзивдүү класстардын жайларын жайгаштырууга жол берилбейт, башка окуу жайлары 25% ашпоого тийиш.

8.3 Имараттын жер үстүндөгү кабаттарынын бийиктиги 3,6 м. кем болбоого тийиш (жер тамандан жогорку кабатына чейин), тышкы көрүнүшү 3,3 м кем эмес. Көрүү жана спорт залдарынын бийиктиги С-Т тиркемелерине ылайык кабыл алынат.

8.4 Имараттын көлөмдүк-пландоо түзүмү мекеменин багытталышына, анын өзгөчөлүгүнө жана эксплуатациялоонун ченемдик шарттарына, анын ичинде мектептин участогуна байланышы менен шайкеш келиши керек.

8.5 Имараттын архитектуралык-типологиялык түзүмү функционалдык моделге ылайык, мейкиндикти уюштуруусу төмөнкүдөй болушу керек:

Жалпы билим берүү мекемелеринин жайларын Е тиркемесине ылайык эки негизги топко: окуу жана жалпы мектептик топко бөлүүгө болот; рекреациялык борбор бар болгон учурда алардын ортосундагы байланыштыруучу звено болушу керек;

жайлардын окуу тобун ошол курактык мектепти тейлеген технологиялык жайлары менен окутуунун I, II жана III баскычтагы мектептерге ажыратуу зарыл.

8.6 Окуу жайлары окуу секцияларына топтолууга тийиш:

мектептин 1-классы үчүн окуу секцияларында уктуочу-оюн жайлары (эс алуу бөмөлөрү) жана тазалык түйүндөрү менен 3 класстан ашпаган жайлар каралышы керек;

2 - 4-класстар үчүн окуу секцияларында рекреация жана тазалык түйүндөрү менен алты класстан ашпаган жайлар, ошондой эле эмгек бөлмөсү жана узартылган күн тобу үчүн универсалдуу жай каралышы керек, акыркысын окуу секциясынан тышкары, бирок ушул класстын окуучулары үчүн жайлардын тобунда жайгаштырууга жол берилет;

5 -11-класстар үчүн окуу секцияларына окуу класс-кабинеттер, лаборатория жана тиешелүү рекреациялык жайлар жана тазалык түйүндөрү кириши зарыл;

1, 2 - 4-класстар, ошондой эле 5 - 8 (9)-класстар үчүн окуу секциялары өзүнчө бөлүнгөн жана башка жаштагы топтун окуучулары өтпөгөндөй болууга тийиш. Профилдик окутуу менен жалпы билим берүү мектептеринде, гимназияларда жана лицейлерде 5-11 класстар үчүн окуу секцияларын өзүнчө бөлбөстөн долбоорлоого жол берилет.

Адистештирилген окуу кабинеттерин жана устаканаларды дисциплиналардын жана технологиялардын тектештиги боюнча окуу секцияларына топтоо керек.

5 - 11-класстар үчүн тазалык түйүндөрүн окуу секцияларынан тышкары, ал эми эки кабаттуу имараттарда бир кабатка топтоп жайгаштырууга жол берилет.

Тазалык түйүндөрүнө кирмелерди окуу жайларынын кирмелерине тушташ же өтө жакын жайгаштырууга болбойт.

8.7 Химия жана физика кабинеттерин төмөнкү кабаттарда жайгаштыруу керек.

8.8 Жалпы мектептик борбордун жайларынын тобун окуу секцияларынан бөлүп жайгаштыруу сунушталат. Борбордун жайларына окуу секциялары аркылуу өтүүгө жол берилбейт.

8.9 Жалпы билим берүү мекемелери, эреже боюнча, өзүнчө имаратта долбоорлонууга тийиш.

8.10 Ашкананын өндүрүштүк жайларына өзүнчө кирме жана дебаркадер каралышы керек.

8.11 Ашкананын өндүрүштүк жайлары электр жылытуусу менен соода-технологиялык жабдуулар комплектин жайгаштырууну эске алуу менен долбоорлонот.

8.12 Тамактануу залында 1 кранга 20 орун эсеби менен жуунгуч каралышы керек.

8.13 Лифт жок болгон учурда машыгуу жана спорт залдары биринчи кабатта болушу керек.

Окуу-спорт залын экинчи кабаттан жогору жайгаштырууга болбойт. Окуу-спорт жайларына окуу секциялары аркылуу өтмөктүн каралышына жол берилбейт. Спорт залга кийинүүчү жайдан кирме түз же өзүнчө коридор аркылуу каралат. Шаймандар жайы спорт зал менен каалга аркылуу же кеңдиги 2 м кем эмес жана бийиктиги 2,2 м кем эмес ачык жер аркылуу байланышуусу керек. Гимнастика үчүн устунду сактоочу шаймандар жайынын узундугу 5 м кем эмес болууга тийиш. Шаймандар жайынын жер таманы спорт залынын жер таманы менен бир деңгээлде болушу зарыл (босогосу жок).

8.14 Лекция аудиториясынын көрүү залына жакын жайгашкан коридорлорду жана рекреациялык жайларды кулуар (фойе) катары колдонууну эске алуу менен долбоорлоо керек.

8.15 Кабинеттердин жана лабораториялардын бир тараптуу жайгашуусунда рекреациялык жайлардын кеңдиги – 3 м кем эмес, ал эми кабинеттерге жана лабораторияларга жана класстарга (алардын эки тараптуу жайгашуусунда) чектеш жайгашкан рекреациялык жайлардын кеңдиги – 4 м кем эмес кабыл алынууга тийиш.

8.16 Гардероб жайларын башталгыч, негизги жана жогорку мектеп үчүн зонаны бөлүү менен өзүнчө жайгаштыруу керек.

8.17 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарынын кирмелеринде тамбурлар жана типтүү пандустар каралууга тийиш.

8.18 Окуучулар үчүн дааратканадагы унитаздарды жабык кабиналарда жайгаштыруу керек. Кабиналар бийиктиги 1,8 м (жер тамандан), жер таманга 0,2 м. жетпеген тосмо-экрандар менен бөлүнүшү зарыл. Кабиналардын көлөмдөрү $0,8 \times 1$ м планында кабыл алынышы керек. Кыздар үчүн даараткананын бир кабинасы (жеке гигиена үчүн) толук кандуу $1,8 \times 1,2$ м. болууга тийиш, ошондой эле дааратканалардын бири ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдар үчүн жеткиликтүү болушу керек.

Даараткананын кабиналары менен тушундагы дубалдын ортосундагы аралык метр менен төмөнкүдөн кем эмес кабыл алынышы керек:

писсуар жок болгондо – 1,5 м;

писсуар бар болгондо – 2,0 м.

Жеке жуунгучтардын крандарынын ортосундагы аралык 0,65 м кем эмес болушу керек.

Жуунгучтардын раковиналарынын үстүнкү бетинин жер тамандан бийиктиги 1-класстын окуучулары үчүн - 0,5 м; 2-4-класстын окуучулары үчүн - 0,6 м жана 5-11- класстын окуучулары үчүн - 0,7м кабыл алынышы зарыл.

Жуунгучтар менен дубалдын ортосундагы өтмөк аралык 1,1 м кем эмес, ал эми эки катар жуунгучтардын ортосундагы аралык 1,6 м кем эмес болууга тийиш.

8.19 Жуунучу кабиналарды $0,9 \times 0,9$ м кем эмес планда кабыл алуу керек. Жуунучу кабиналардын катарынын ортосундагы өтмөктүн аралыгы 1,2 м кем эмес, ал эми жакын кабиналардын же кабина менен дубалдын (тосмонун) ортосундагы аралык - 0,8 м кем эмес болушу зарыл.

8.20 Техникалык-экономикалык көрсөткүчтөрдү КР КЧ 31-04 ылайык белгиленген эрежелерге ылайык жеткиликтүүлүктү эске алуу менен жүргүзүү зарыл.

8.21 Ашкана блогу 2-кабаттан жогору жайгаштырылбайт. Ашкана блогу 2-кабаттан жогору жайгаштырылган учурда азыктарды ташуу үчүн жүк көтөрүүчү лифт менен жабдылат.

8.22 Ашканадагы тамактануу залынын аянты бир отургуч орунга 1,0 чарчы метрден кем эмес эсебинде кабыл алуу керек. Отуруу үчүн орундардын саны окуучулардын, окутуучулардын жана жалпы билим берүү уюмунун администрациясынын санынан 1/3 эсебинде аныкталат. Долбоорлоого тапшырма боюнча отуруу үчүн орундардын саны окуучулардын, окутуучулардын жана администрациянын санынан 1/6 чейин кыскартууга жол берилет. Окутуучулардын жана администрациянын саны долбоорлоого тапшырма менен аныкталат.

9 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарына өрткө каршы талаптар

9.1 Имараттын көлөмдүк-пландоо чечими КР КЧ 21-01, КР КЧ 31-04 жана Кыргыз Республикасынын аймагында колдонулган башка ченемдик документтердин өрткө каршы талаптарына ылайык келиши керек.

9.2 Мектептин имаратынын кабатында бир убакта боло турган адамдардын эң көп саны эвакуациялоо жолунун кеңдигин эсептөөдө ошол кабатта жайгашкан окуу жайларынын, эмгекке үйрөтүү жайларынын жана уктуучу жайлардын, ошондой эле спорт жана лекция аудиториясынын - жыйын жайларынын сыйымдуулугуна жараша аныкталууга тийиш.

9.3 Бир убакта 15 окуучудан ашык жайгашууга боло турган жайлардан чыгуучу каалгалардын кеңдиги 0,9 м кем эмес болушу керек.

9.4 Мектеп имаратынын жер төлө жана цоколдук кабаттарында жайгашкан жайлардын тобуна экиден кем эмес тышка түз эвакуациялык чыкмаларды кароо керек. Жайлардын бул топтору үчүн ачык тепкичтер жана жалпы тепкич аянты менен байланышпаган биринчи кабатта өзүнчө тепкич аянты аркылуу чыкмаларды орнотууга жол берилет.

9.5 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарында таштандыны чыгаруучу түзүлүш каралышы керек. 3 кабаттуу имараттарда таштандыны чогултуучу камерасы менен тик таштанды түтүктөрүн орнотууга жол берилет. Таштанды түтүктөрүн тосуучу конструкциясынын отко туруштук берүү чеги 0,5 сааттан кем эмес болууга тийиш.

Таштандыны чыгаруучу камераны таштанды түтүгүнүн астына жайгаштыруу жана 1-типтеги өрткө каршы тосмо менен бөлүү керек. Таштанды камерасындагы суу түтүгү тармагына автоматтык спринклерди орнотуу зарыл.

Таштанды камерасынан чыкма тыштан каралып жана имаратка кирмеден туюк дубал (экран) менен ажыратылышы керек, чыкманын үстүнө күйбөгөн материалдан чатырча каралууга тийиш.

Таштанды чыгаруу тутумун тандоо калктуу пунктта түзүлгөн тейлөөнү эске алуу менен долбоорлоо тапшырмасы менен аныкталат.

9.6 Спорт залынын жер таманынын жыгач конструкциялары өрттөн коргоочу курам менен иштелип чыгуусу зарыл. Отуруу үчүн орундарды күйгөндө уулуу заттарды бөлүп чыгарбай турган күйүүчү материалдардан жасоого жол берилет.

9.7 Көрүү залы жана ийрим жайлары өрткө каршы 1-типтеги тосмо жана 3-типтеги чатыр менен бөлүнүшү керек.

9.8 Аянты 200 чарчы метр жана андан ашык гардероб жайларын түтүн чыгаруучу тутум менен жабдуу керек. Түтүн чыгаруунун вентиляторлору түтүнгө таасир берүүчү өрт боюнча билдирүүдөн аралыктан, баскыч аркылуу иштөөсү керек. Өрт чыкканда камсыз кылуу-чыгаруу желдетүү тутумуна ушундай эле тосмо каралышы керек.

9.9 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарында сауналарды (куркак ысык мончолорун) жайгаштырууга жол берилбейт.

9.10 Имараттарда электрондук-эсептөө техника, информатика жана башка жайларын камсыздоочу кабелдерди орнотуу үчүн отко туруштук берүү чеги 0,75 с. кем эмес каналдар каралууга тийиш.

9.11 Жалпы билим берүү мекемелери мектепке чейинки мекемелер менен бирге жайгаштырылган учурда мектепке чейинки мекемелердин жайлары 1-типтеги өрткө каршы тосмолор жана 3-типтеги чатырлар менен бөлүнүшү зарыл. Мектепке чейинки мекемелердин эвакуациялоочу чыкмалары өзүнчө болууга тийиш.

9.12 Жыгачты иштетүү жана металл менен жыгачты иштетүү боюнча аралаш устаканалардан тышка түз чыкма (жылытылган тамбур аркылуу), же класстан, окуу кабинеттерден жана лабораториялардан чыкмалары жок устаканага чектеш коридор аркылуу кошумча чыкма каралышы зарыл.

9.13 Жылуулук автоматтык өрткө каршы сигнализация төмөнкү жайларда каралышы керек: чийме жана көркөм сүрөт өнөрү кабинеттеринде, физика жана астрономия, химия, биология лабораторияларында, физика, химия, биология лаборанттык бөлмөдө, окуу кабинеттериндеги лаборанттын бөлмөсүндө, 5-9-класстардын окуучулары үчүн металлды жана жыгачты иштеп чыгуу боюнча окуу устаканаларында, устанын курал-жарак бөлмөсүндө, эмгектин техникалык түрлөрү боюнча универсалдуу устаканада, кездемени иштеп чыгуу, тамак жасоо боюнча эмгектин түрлөрүн тейлөөчү устаканаларда, мугалимдер бөлмөсүндө жана окуу-усулдук кабинеттерде, окуу-спорт залдарындагы кийинүүчү жайларда,

шаймандар жайында, дене тарбия боюнча нускоочунун кабинетинде, эстрада жана ийримдер жайларында, техникалык борбордо (радио түйүн, диктордун жайы, аппаратураларды оңдоочу жайда, фото -лабораториясында), жыйын жайы – лекция аудиториясындагы шаймандар жайында, тамактануу залында, кургак азыктарды сактоочу кампада, жүктөөчү-идиш сактоочу жайда, ашкана майлыктарын сактоочу жайда, ашканага тиешелүү чарба кампасында, канцелярияда, техникалык персоналдын бөлмөсүндө жана чарба кампасында, уктоочу – ойноочу бөлмөлөрдө, чарбалык шаймандар бөлмөсүндө, медициналык бөлмөлөрдө.

Түтүнгө таасир берүүчү өрткө каршы автоматтык сигнализация информатика жана электрондук-эсептөө техникалар кабинеттеринде, чийки затты жана даяр өнүмдү сактоо кампасында, көрүүчүлөр залында лекция аудиториясында, жылуулук проекциялык жайда, китепкана жайларында, вестибюлда жана кургатуучу жайы менен гардероб жайларында, гардероб жайларында, жеке спорт шаймандарын сактоочу кампаларда каралышы зарыл.

АӨКСнын иштегени тууралуу сигнал күнү-түнү турган кезметчи персоналдын жайына же жакынкы өрт өчүрүү бөлүмүнө чыгарылат.

10 Имараттын ички чөйрөсүнө талаптар

Эмеректерди жана жабдууларды жайгаштыруунун эргономикалык параметрлери

10.1 Мектептин негизги жайлары – класс-окуу кабинети техникалык каражаттарды кеңири тартып, окутуунун фронталдык, топтук жана жеке формаларын уюштуруу менен окуу сабактарын активдүү өткөрүүнүн талаптарына жооп бериши керек.

Жайда окуучулар үчүн жумушчу зона, мугалимдин жумушчу зонасы, окуу-көрсөтмө каражаттарды, ОТКны, окуучулардын жеке буюмдарын жайгаштыруу үчүн кошумча мейкиндик, топтук иштер, окуучулардын жекече сабактары (өзгөчө жетишкен жана жетишпегендер) жана активдүү ишмердик үчүн мүмкүнчүлүктөр зонасы камтылышы керек. Бул зоналар мейкиндиктердин суммасы катары окутуунун оптималдуу шарттарын камсыз кылуусу зарыл.

1-жайлар – 8 (9)-класстардын заманбап жеңил окуучу столдору, орнотулган шкафтар, ошондой эле окутуу формасын активдештирүү максатында мейкиндикти “ийкемдүү” уюштуруу маселесин чечүү үчүн кошумча мобилдүү жабдуулар менен жабдылышы керек.

10.2 Негизги окуу жайларында жабдуулардын ортосундагы өтмөктөр жана аралыктар (Я тиркемесинде берилген Я.1 - Я.3 – сүрөттөрү) сантиметр менен кабыл алынышы керек:

P_y – эки орундуу же бириккен столдордун катарынын ортосундагы аралык 60тан кем эмес;

P_1 – бир орундуу столдордун катарынын ортосундагы аралык 50дөн кем эмес;

P_2 – столдун катары менен тышкы узунунан кеткен дубалдын аралыгы 70тен кем эмес;

P_3 – столдун катары менен ички узунунан кеткен дубалдын (тосмонун) же ошол дубалдын жээгинде турган шкафтын ортосундагы аралык 160тан кем эмес;

P_4 – алдыңкы столдор менен демонстрациялык столдордун ортосундагы аралык 140тан кем эмес;

P_1 – класстык тактадан алдыңкы дубалынан үч катар жайгаштырылган учурда баардык алдыңкы столдорго чейинки аралык 280дөн кем эмес.

P_2 – арткы столдордон арткы дубалга (тосмого) чейин 160тан кем эмес;

P_3 – арткы столдордон арткы дубалдын (тосмонун) жээгинде турган шкафка чейин 140тан кем эмес;

P_4 – окутуучунун столу менен алдыңкы дубалдын (тосмо) ортосу – 140тан кем эмес;

P_5 – столдордун тобунун ортосу – 140тан кем эмес;

D_1 – катардагы столдордун ортосу – 50дөн кем эмес;

D_2 – окутуучунун столу менен окуучулардын алдыңкы столдорунун ортосу 80дөн кем эмес;

U – окуу жайындагы класстык тактадан окуучунун акыркы ордунун эң алыс аралыгы – 860.

Класстык тактанын жер тамандын үстүндөгү төмөнкү кыры (иштеген абалда) 1-класстар үчүн – 70 - 80; 2-4 – класстар үчүн – 75 - 80; 5 - 11- класстар үчүн – 80 - 90. Класстык тактанын каралган бурчу 40° кем эмес кабыл алынат.

Класстык тактанын эсптелген узундугу 300 см.

Окуучунун абалынын эсептелген чекити: столдордун биринчи акыркы катарындагы окуучу ордунун ортосу.

10.3 Я тиркемесиндеги Я.1 – Я.3 сүрөттөрү сабак өтүүнүн фронталдык, фронталдык-топтук жана топтук формалары үчүн кабинеттердин мейкиндигин уюштуруу жана эмеректерди, жабдууларды жайгаштыруу көрсөтүлгөн.

Табигый жана жасалма жарыктандыруу

10.4 Мектептин жайларын табигый жарыктандырууну КР КЧ 23-05 жана Кыргыз Республикасынын аймагында колдонулган башка ченемдик документтерге ылайык долбоорлоо керек.

10.5 Баардык негизги окуу жайлары окуу столдорунун үстүндө 1,5% кем эмес ТЖК (табигый жарыктандыруу коэффициентин) (КЕО) ээ болушу жана сол каптал жарыгы менен жарыктандыруусу керек. Сабак өтүүнүн мобилдүү формасын уюштуруу үчүн жогорку кошумча жарыктын эсебинен (айкалышкан: жогорку менен каптал жарыгынын айкалышы же негизги окуу столдорунан тышкары жайдын түпкүрүндө жасалма кошумча жарыктандыруу) жайдын баардык жумуш тегиздигинде бирдей жарыктандыруу каралышы зарыл.

Күндүзгү жарыкты болушунча пайдалануу жана окуу жайларын тегиз жарыктандыруу үчүн бактарды имаратка 15,0 метрден, бадалдарды 5,0 метрден алыс отургузуу керек. Терезенин айнектерин сырдоого жол берилбейт.

Класстык тактаны софиттер менен жабдуу жана ага параллель орнотулган эки күзгү чырактардын симметриялуу эмес жарыгы менен жарыктандыруу керек. Чырактарды тактанын тышкы четинен 0,3 метрге жана класс тарапка тактанын алдына 0,6 метр бийик жайгаштыруу зарыл.

10.6 Төмөнкүлөрдү табигый жарыктандыруусу жок (жасалма жарыктандыруусу менен гана) долбоорлоого жол берилет:

Рекреациялык жайлар болуп эсептелбеген көрүүчүлөр залы, лекция аудиториясы жана кулуарлар, коммуникациялар жана коридорлор;

Спорт залы менен бассейндердеги жуунгуч, жуунуучу жана дааратканалар, персоналдын дааратканасы, аялдардын жеке гигиена бөлмөлөрү;

радиотүйүндөр, кино-фото-лабораториялар, теле берүүлөрдүн туюк тутумдары үчүн жайлар;

китеп сактоочу жайлар, кампалар;

бойлер жайы, суу түтүгү жана канализациянын насос жайлары, желдетүү жана абаны кондициялоо камералары, башкаруу түйүндөрү жана имараттын инженердик жана технологиялык жабдууларын орнотуу жана башкаруу үчүн башка жайлары.

Имараттын бирдиктүүлүгүн сактоо үчүн, өзгөчө учурларда ашканадан тышкары тамактануучу залды, окуучулар үчүн тазалык түйүндөрүн жасалма жарыктандыруусу менен долбоорлоого жол берилет. Мында аба алмашуунун тездик санын жогорулатуу керек (эсептөө боюнча).

Коридорду айнектелген тосмо же коридордун дубалдарына фрамуг орнотуу жолу менен экинчи жарык менен жарыктандырууга жол берилет.

10.7 Жалпы билим берүү мекемелеринин негизги жайларынын жасалма жарыктандыруусунун нормага салынган көрсөткүчү КР КЧ 23-05 боюнча кабыл алуу керек.

Инсоляция жайларынын жарык тараптары боюнча күндөн коргонуу жана багыттоо.

10.8 Окуу жайларынын инсоляциясы Кыргыз Республикасынын аймагында колдонулган ченемдерге ылайык каралууга тийиш.

10.9 Негизги окуу жайларынын терезелерин багыттоо Э тиркемесине ылайык кабыл алуу керек.

10.10 Окутуунун техникалык каражаттарын колдонуу каралган окуу жайларын парда тартуу үчүн түзүлүш менен жабдуу керек.

10.11 Ашкананын ысык цехинин оптималдуу багытталышы – түндүк болуп саналат.

Суу менен камсыздоо жана канализация

10.12 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарын чарбалык -ичүүчү жана ысык суу менен жабдуу, канализация жана суулардын чыгуусу каралышы керек, аларды КЧЖЭ 2.04.02 жана ушул бөлүмгө ылайык долбоорлоо зарыл.

Канализация орнотулбаган райондордо КР КЧ 21-01 жана санитардык эрежелерге ылайык кабыл алуу керек.

Имараттар үчүн 2 куймасы жана сууну 2,5 л/с сарптталышы менен отко туруштук берүүсү III баскычтагы өрткө каршы ички суу түтүгү каралышы керек.

10.13 Муздак сууну тартып келүү төмөнкү жайларда каралууга тийиш: химиялык лабораториялык столдордун раковиналарына; химия, физика жана биология лабораторияларынын демонстрациялык столдоруна; тазалык түйүндөрүндөгү агуучу челектерге, жыйноо шаймандарын тазалоо жана сактоо жайларына.

10.14 Муздак жана ысык сууну тартып келүү төмөнкү жайларда каралышы керек: 1 - 4 - класстардын класстык бөлмөлөрүндө жана узартылган күн тобу үчүн жайларда орнотулган жуунгучтарга, чийме жана көркөм сүрөт искусствосу, информатика жана электрондук-эсептөө техникасынын кабинеттеринде, техникалык моделдөө, жаш натуралисттер, живопись, сүрөт, скульптура студияларында бирден орнотулган жуунгучтарга; кездемелерди иштеп чыгуу жана кулинария өнөрканасындагы жуунгучтарга; мугалимдер бөлмөсүндөгү, тамактануу бөлмөсүндөгү жана ашканадагы жуунгучтарга, сууну жыйноочу крандарга, окуу устаканасында, техникалык персоналдын бөлмөсүндө жана жандуу жаратылыш бурчунун жайларына; жуунуучу кабиналарга жана жеке гигиена кабиналарына; бут ванналарына чарбалык керектөө үчүн бирден

орнотулган раковиналарга; фото лабораториялардагы жана кино-фото лабораторияларындагы эки секциялуу жуунгучтарга; тамактануу бөлмөсүнүн алдындагы жуунгучтарга, тазалык түйүндөрүндөгү жана медициналык блоктун жуунгучтарына; химия, физика жана биология лабораторияларындагы лабораториялык шкафтарга, ошондой эле тамактануу бөлмөлөрүндөгү жана буфеттердеги жабдууларга, мында муздак жана ысык сууну тартып келүү технологиялык талаптарга ылайык каралат.

10.15 Приборлордун аралаштыргычтарына келген ысык суунун температурасы 60°C ашпоого тийиш.

Жылытуу жана желдетүү

10.16 Жалпы билим берүү мектептеринин имараттарында жылытуу жана желдетүү каралууга тийиш.

Имараттардагы жылытуу жана желдетүүнү КР КЧ 41-04 жана ушул бөлүмгө ылайык долбоорлоо керек.

10.17 Жайларды жылытууну долбоорлоо үчүн абанын эсептелген температурасы жана аба алмашуунун тездиги Ю тиркемесине ылайык кабыл алуу керек.

10.18 Жумуш убагында аба аркылуу жылытуу тутуму аркылуу берилген абанын температурасы 40°C ашпоого тийиш.

10.19 Окуу жайларынан абаны чыгаруу рекреация, тазалык түйүндөрү жана окуу жайларынан 1 тездиктеги соргуч (вытяжка) аркылуу каралууга тийиш.

Окуу жайларында механикалык кирме желдетүүнү долбоорлоодо 1 саатта бир жолу алмаштыруу эсеби менен табигый сормо желдетүү каралышы керек.

Аба аркылуу жылытууда окуу жайларынан сормо каналдарды дорбоорлоого болбойт.

10.20 Сормо желдетүүнүн өзүнчө тутуму төмөнкү жайларда (жайлардын тобунда) каралууга тийиш: класс жайлары жана окуу кабинеттери (аба аркылуу жылытуу жок болгондо), лабораториялар, жыйын залдары – лекция аудиториялары, окуу устаканалары, спорт залдар, бассейндер, тир, тамактануу бөлмөсү, медпункт, телепроекциялык жай, тазалык түйүндөрү.

10.21 Желдетүү менен айкалышкан аба аркылуу жылытууну долбоорлоодо тутумду автоматтык башкаруу тутуму, анын ичинде, жумуш убагында жайларда эсептелген температураны жана салыштырмалуу нымдуулукту 30 – 60 % чегинде кармап туруу, ошондой эле окуу болбогон мезгилде 15°C төмөн эмес абанын температурасын камсыз кылуу каралышы керек.

10.22 Окуу жайларын аба аркылуу жылытуу тутумунда абаны рециркуляциялоого жол берилбейт.

10.23 Мектептин тамактануу бөлмөсүндө аба алмашуу ашканадагы технологиялык жабдуулардан бөлүнүп чыккан ашыкча жылуулукту жок кылууга эсептелүүгө тийиш.

Ашкана блогунун өндүрүштүк жайларына кирген абаны берүү тамактануу залы аркылуу каралышы керек. Берилген абанын көлөмү бир отургуч орунга $20 \text{ м}^3/\text{с}$ кем эмес болушу керек.

Модуляцияланган ашкана жабдуусун орнотууда кирген абанын бөлүгүн берүү ошол жабдуунун желдетүүчү түзүлүшү аркылуу каралууга тийиш.

Ашкана блогунун комплексинен абаны чыгаруу өндүрүштүк жайлар аркылуу каралышы керек.

10.24 Телепроекциялоо жайына кирүүчү абаны берүү жыйын залы – лекция үчүн аудиториянын кирүүчү тутуму аркылуу, ал телепроекциялоо жайына кеткен аба түтүгүн телепроекциялоо жайынын жер таманынан төмөн деңгээлде залдын кирүүчү тутумуна кошуу шартында кароого жол берилет.

10.25 Имаратка кирмедеги тамбурдун аба-жылуулук чүмбөтүн 3 же андан ашык параллель класстары бар мектептер үчүн долбоорлоо керек. Экинчи тамбурга кайра жылытуу калориферин жана автоматтык аба тоскучту орнотуу менен кирүүчү тутумдан жылуулук чүмбөтүн орнотууга жол берилет.

10.26 Ю тиркемесинин 6.7 жана 15-пункттарында саналып кеткен фрамуг же форточкалары менен тышкы терезелери бар жайларда соргуч каналдарын орнотуу зарыл эмес.

10.27 Асбест-цемент аба түтүктөрүн колдонууга жол берилбейт.

10.28 Окуучулардын саны 200гө чейинки жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарында механикалык кирүүсү уюштурулбаган желдетүүнү орнотууга жол берилет.

Электр жана аз токтуу түзүлүштөр

10.29 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарында электр жабдуулары, электр жарыктандыруу, электр байланыш жана маалыматты берүү тутумдары, автоматтык өрт боюнча сигнализация жана өрт коопсуздугу боюнча ченемдик документтердин талаптарына ылайык өрт тууралуу билдирүү каралышы керек.

10.30 Электр менен камсыздоо, электр менен жабдуу, имаратты электр менен жарыктандыруу жана жалпы билим берүү мекемелеринин аймагын тышкы жарыктандыруу ЭТОЭ , КР КЧ 23-05, ВКЧ 59-88 жана ушул бөлүмгө ылайык каралууга тийиш.

10.31 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарынын баардык жайларында көрүнбөгөн электр зымдары каралышы керек. Ашкана, кампа, даараткана жана башка көмөкчү жайларда ачык электр зымдарына жол берилет.

10.32 Окуу жайларында ызы-чуусу өзгөчө төмөнкү деңгээлдеги иштөөнү жөнгө салуучу аппараты менен люминесценттик чырактар каралышы керек жана алар чачыранды жарык болууга тийиш.

Жарыктандыруу толкундарынын коэффициентинин нормадагы мааниси менен камсыз кылуу зарыл.

Эскертүү

1 Окуу жайларын жалпы жарыктандырууда электр чырактарын колдонууда алар чагылдырылган же артыкчылыктуу чагылдырылган жарык бөлүштүрүү менен колдонулушу керек.

2 Окуу жайларын люминесценттик чырактар менен жарыктандырууда тактаны симметриялуу эмес жарык бөлүштүрүүчү атайын люминесценттик чырактар менен жарыктандырууну кароо керек; окуу жайларын электр чырактары менен жарыктандырууда тактаны жарыктандыруу үчүн жалпы жарыктандыруу тутумунда кошумча чырактар каралууга тийиш.

10.33 Жарыктандыруу түзүлүштөрүн долбоорлоодо люминесценттик чырактар үчүн 1,5 жана электр чырактары үчүн 1,3 запас коэффициенти киргизилиши керек.

10.34 Диапроекторду, телепроекторду жана окутуунун башка техникалык каражаттарын кошуу үчүн класс жайларында, окуу кабинеттеринде, лабораторияларда, ийрим жайларында жана узартылган күндү уюштуруу жайлары үчүн үчтөн кем эмес штепселдик розетка каралышы керек: бирөө класстык тактага, экинчиси – жайдагы тактанын тушундагы дубалга, үчүнчүсү – терезелерге тушташ дубалда. Окуу жайларында бир розетка жер менен каралышы керек, мында компьютердик класс жана информатика кабинети кирбейт, анткени анда бештен кем эмес розетка каралат. Интернетке кошулуу менен локалдык компьютердик тармакты кароо керек.

10.35 Окуучулар жайгашкан жайларда штепселдик розеткалар жер тамандан 1,8 м бийиктикте каралат.

Окуучулар жайгашкан жайларда ажыраткычтар жер тамандан 1,8 м бийиктикте каралышы керек.

10.36 Электр щит жайы биринчи кабатта жайгашуусу керек. Жер астындагы суулардын деңгээли төмөн болгон учурда жана жамгыр сууларынын кирүүсүнө гидроизоляциялоо орнотулган шартта электр щит жайын жер төлөдө жайгаштырууга жол берилет.

10.37 Окуу жайларында чырактар терезеси бар тышкы дубалдардын тушуна катары менен орнотулушу керек. Жайдын терезеден алыс жайгашкан бөлүгүн

биринчи кезекте жарыктандырууну эске алуу менен чырактарды өзүнчө (катары боюнча) жандырууну кароо зарыл.

10.38 Адамдарды эвакуациялоо үчүн авариялык жарыктандыруу вестибюлдарда, гардероб жайларында, коридорлордо, тепкич аянттарында, рекреациялык жайларда, спорт жана тамактануу залдарында, көрүүчү залында, устаканаларда, кино аппарат жайында каралышы зарыл. Ишти улантуу үчүн авариялык жарыктандыруу электр щит жайларында, желдетүү камераларында, жылуулук түйүндөрүндө, насос жайларында каралышы керек; мында жарыктандыруу ченеми 2 лк камсыз болуусу тийиш. Ошону менен бирге тармакта чыңалуу жок болгон 2 сааттын ичинде автономдуу авариялык-эвакуациялык жарыктандырууну камсыз кылууга шарт түзгөн айрым жерлерде жарык берүүчү аппараттарды колдонууну кароо зарыл. Көрүү залынан чыгууну белгилөө үчүн авариялык жарыктандыруу тармагына кошулган багыт бергич жарыктар каралышы керек.

10.39 Жалпы билим берүү мекемелеринин жер участкакторун тышкы жарыктандыруу калкты маданий-тиричилик тейлөө мекемелеринин аймагын жарыктандыруу жана тышкы архитектуралык жарыктандыруу боюнча көрсөтмөлөргө ылайык долбоорлонуусу керек.

Спорт аянттарында кыш мезгилиндеги топ менен хоккей, шайба менен хоккей оюндары үчүн колдонулуучу стационардык эмес жарыктандырууну орнотуу зарылдыгы долбоорлоого тапшырма менен белгилениши керек.

10.40 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарында радиофикация каралышы керек.

Радиоточкалар мугалимдер, директордун, директордун окуу-тарбия иштери боюнча орун басарынын, улук тарбиячынын, класстан тышкары жана мектептен тышкары тарбиялоо иштерин уюштуруучунун, дарыгердин кабинеттеринде, канцелярияда, кино аппаратура жайында, радио түйүндө, мастердин бөлмөсүндө, дене тарбия нускоочусунун кабинетинде, техникалык персоналдын бөлмөсүндө жана рекреациялык жайларда каралышы зарыл.

Үндү чоңойтуу түзүлүшүн көрүүчү залында, окуу-спорттук залдарда, рекреациялык борбордун форумунда жана рекреациялык жайларда кароого болот.

10.41 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарында радио түйүн жайында орнотулган эки тараптуу байланышы менен радио түйүндү кароо зарыл, аны түздөн-түз директордун кабинетине жакын жайгаштыруу керек.

10.42 Телефондорду директордун кабинетинде (канцеляриянын аппаратына параллель), директордун окуу-тарбия иштери боюнча орун басарынын, класстан тышкары жана мектептен тышкары тарбиялоо иштерин уюштуруучунун, мугалимдердин кабинеттеринде, тамактануу жайында, дарыгердин, мастердин,

кезметчи тарбиячынын, дене тарбия жана бассейндин нускоочусунун бөлмөлөрүндө орнотуу каралышы керек.

10.43 Электр сааттарын орнотуу вестибюлдарда, рекреациялык жайларда, жыйын залы – лекция аудиториясында, тамактануу жана окуу-спорт залдарында каралууга тийиш.

10.44 Электр сигналдуу электр сааттары аркылуу башкаруусу менен электр коңгуроолорун орнотуу вестибюлдарда, рекреациялык жайларда каралышы керек.

10.45 Теле берүүлөрдү кабыл алуу тармагын, видео техникаларды жана теле берүүнүн жабык тутумдарын колдонуу класстарда, окуу кабинеттеринде, лабораторияларда, устаканаларда, көрүүчү залында, лекция аудиториясында, китепканада, ийрим жайларында жана узартылган күндү уюштуруу жайларында, директордун кабинетинде, мугалимдер бөлмөсүндө кароо зарыл.

10.46 Жалпы билим берүү мекемелериндеги материалдык баалуулуктар топтолгон жайларын жергиликтүү коргоо органдарынын макулдашуусу менен кошумча тапшырма боюнча коргоо сигнализациясы менен жабдуу зарыл.

Жайлардын ички жасалгасы

10.47 Жайлардын ички жасалгасы алардын багытталышына жараша санитардык-гигиеналык жана өрткө каршы талаптарга ылайык келүүсү керек.

Полимер материалдарын колдонууга жана жасалгалоонун түрлөрүнө Кыргыз Республикасынын аймагында колдонулган ченемдик документтерге ылайык жана санитардык көзөмөлдөө органдары менен макулдашуу боюнча жол берилет.

Энергияны максималдуу үнөмдөөнүн талаптары

10.48 Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттары Кыргыз Республикасынын аймагында колдонулган ченемдик документтерге ылайык, энергияны максималдуу үнөмдөөнү эске алуу менен долбоорлонууга тийиш.

А тиркемеси

Ушул ченемдик документте кабыл алынган кыскартуулар

ЖБМ – Жалпы билим берүү мекемеси;

П – Профилдик окутуу;

О – Окуу тобундагы жайлар (курамы Е тиркемесинде);

ЖМ – Жайлардын жалпы мектептик тобу (курамы Е тиркемесинде);

ТЖК – Табигый жарыктандыруу коэффициенти;

ОТК – окутуунун техникалык каражаттары.

Б тиркемеси

Жалпы билим берүү мекемелеринин классификациясы жана түрлөрүнүн багытталышы

Башталгыч жалпы билим берүү мектеби. Өз алдынча мектеп катары, ошондой эле негизги же орто жалпы билим берүү мектептеринин курамында да уюштурулат (башталгыч мектепте окутуу мөөнөтү – 3 - 4 жыл).

Негизги жалпы билим берүү мектеби. Өз алдынча жалпы билим берүү мекемеси катары 1-9-класска чейин, ошондой эле орто (толук) жалпы билим берүү мектебинин курамында да түзүлөт.

Орто (толук) жалпы билим берүү мектеби. III баскычтагы өз алдынча, ошондой эле курамында I жана II баскычтарды камтыган мектеп катары да түзүлөт (окутуу мөөнөтү – 2 жыл же 11 жыл).

Айрым предметтерди тереңдетип окутуу менен орто жалпы билим берүү мектеби. Билим берүү процессин ишке ашырган, орто (толук) жалпы билим берүү программасын, анын ичинде бир, же бир нече предметтерди (чет тили (тилдерин), физика, математика (физика-математикалык), химия, биология (биология-химиялык), адабият, тарых, экономика жана башка предметтер) тереңдетип окутууну жүзөгө ашыруучу жалпы билим берүү мекемеси. 8- жана 9- класстардан баштап II баскычта мектеп окуучулары менен иштөөдө дифференциялык мамилени жана программаны тереңдетүүгө акырындык менен өтүүнү ишке ашыруу башталат. Өз алдынча звено (III баскыч) катары иштейт, же курамында билим берүүнүн I же I – II баскычтарын камтыйт. Окутуу мөөнөтү – 2 - 11 жыл.

Жалпы билим берүү мектеп – лабораториясы. Жалпы орто (толук) билим берүү программаларын жана эксперименталдык программаларды ишке ашырган жалпы билим берүү мекемеси. Эксперименталдык билим берүү программалары мекеменин инновациялык режимдеги жана жогорку билим берүү деңгээлиндеги ишин камсыз кылат, лабораториянын курамына кирген илимий кызматкерлердин катышуусу менен иштелип чыгат жана ишке ашырылат. Мектеп – лабораториянын курамына үч билим берүү баскычы кирет. Зарылдыгына жараша, түзүмүнө мектепке чейинки билим берүүнү да камтыйт. Жалпы билим берүү мектеп – лабораториясы баштапкы кесиптик даярдоону да киргизсе болот.

Окуу-тарбия комплекси. Жалпы билим берүү жана мектепке чейинки билим берүү мекемесинин курамындагы жалпы билим берүү мекемеси.

Гимназия. Жалпы орто (толук) билим берүүнүн жалпы билим берүү программаларын ишке ашырган, эреже катары, окуучуларга эки-үч чет тилин билүү менен орто гуманитардык билим берүүчү жалпы билим берүү мекемеси.

Гимназиянын курамында II жана III баскычтар болушу мүмкүн. Окутуу мөөнөтү 7 жыл.

Лицей. Жалпы орто (толук) билим берүү программаларын ишке ашырган, окуучуларга бир катар предметтерди тереңдетип окутуу жана кесиптик даярдоосу менен орто жана жогорку билим берүүнүн үзгүлтүсүздүгүн камсыз кылган жалпы билим берүү мекемеси. Лицей негизи III баскычтагы мекеме катары түзүлөт, бирок, 8-9-класстан баштап болушу да мүмкүн. Окутуу мөөнөтү 2 же 4 жыл.

Кечки (нөөмөттүк) жалпы билим берүү мекемеси. II жана III баскычтагы, же III гана баскычтагы окутууну камтыган өз алдынча мекеме катары түзүлөт.

В тиркемеси

Жалпы билим берүү мекемелеринин тармактарын уюштуруу

В.1 т а б л и ц а с ы

№ пп	Принципиалдуу варианттык моделдер	Базалык мекеме	Имараттар тармагын уюштуруу принциби	Уюштуруу-педагогикалык түзүм боюнча базалык мекемелердин имараттарынын модификациясы
а)	II жана III баскычтагы мектептерге тартылган башталгыч мектеп	Б	НМ НЖ + + Г + Б + ОМ + + ОТК ПБОМ	1:0:0 2:0:0 3:0:0 (мектептин курамы II жана III баскычтар)
б)	III баскычтагы мектепке же профилдик мекемеге тартылган негизги мектеп	НМ	ЖП + Л + НМ + Ж + Г	1:1:0 2:2:0 3:3:0
в)	I, II жана III баскычтагы (өзүнчө) толук орто мектеп	БОМ	ОМ	1:1:1 2:2:2(1) 3:3:3(2)
г)	Негизги мектептердин тобун* тейлеген III баскычтагы шкала	Ж	НМ + Ж + НМ + НМ	0:0:3 0:0:4 0:0:6 0:0:0(8)
д)	I, II жана III баскычтагы профилдик окутуусу менен толук орто мектеп	ПБОМ	ПБОМ	1:1:1 2:2:2 3:3:3
е)	II жана III баскычтагы профилдик окутуусу менен баштапкы жана негизги мектептердин тобун тейлеген орто мектеп	ПОНЖ М	НМ + НЖП + Б + НМ	0:2:3(2) 0:3:4(3)
ж)	Окутуунун II жана III баскычтарын камтыган баштапкы мектептердин тобун тейлеген гимназия	Г	Б + Г + Б +Б	0:1:1 0:2:2 0:3:3
з)	Окутуунун III баскычын камтыган, негизги мектептердин тобун тейлеген лицей	Л	НМ + Л + НМ + НМ	0:0:6 0:0:9

Шарттуу белгилер:

Б – баштапкы мектеп;

Ж – жогорку мектеп;

НЖ – негизги жогорку мектеп;

НЖП – профилдик билим берүүчү негизги жогорку мектеп;

ЖП – профилдик билим берүүчү жогорку мектеп;

ПБОМ – профилдик билим берүүчү орто мектеп;

ОТК – окуу-тарбия комплекси;

ОМ – орто мектеп;

НМ – негизги мектеп;

Л – лицей;

Г – гимназия.

Г тиркемеси

Жалпы билим берүү мекемелеринин имараттарынын типтеринин жана түрлөрүнүн болжолдуу номенклатурасы

Г.1 т а б л и ц а с ы

Имараттардын түрлөрү	Имараттардын типтери	Жайгашуусу			
	Окуучулардын саны	ТЖТ АКП	КР ШТП	ШР	ШО
	Билим берүүнүн I, II жана III баскычтарындагы параллель класстардын сандык катышы				
Башталгыч мектеп (I баскыч): 4 класска ылайыкталган (негизги же орто мектептин курамдык бөлүгү болуп саналат). 8 класска	<u>100</u>	*	*		
	1:0:0				
Курамында I - II баскычтарды камтыган негизги мектеп: 9 класска	<u>200</u>	*	*		
	2:0:0				
Курамында I - II баскычтарды камтыган негизги мектеп: 9 класска	<u>225</u>	*	*		
	1:1:0				
18 класска	<u>450</u>	*	*		
	2:2:0				
Курамында I, II жана III баскычтарды камтыган орто толук мектеп, анын ичинде, өзүнчө предметтерди тереңдетип окутуусу менен: 11 класска	<u>275</u>		*		
	1:1:1				
2 класска	<u>550</u>	*	*		
	2:2:2				
33 класска	<u>825</u>		*		
	3:3:3				
22 + 22 класска эсептелген блоктон турган мектептер	<u>550 + 550</u>		*		
	2:2:2 + 2:2:2				

Г.1 таблицасынын аягы

Курамында II - III баскычтарды камтыган профилдик билим берүүсү менен орто мектеп:					
20 класска	500 0:2:4			*	*
30 класска	750 0:3:6				*
40 класска	1000 0:4:8				*
Курамында II - III баскычтары менен гимназия:					
7(8) класска	140(160) 0:1:1			*	
14(16) класска	280(320) 0:2:2			*	*
21(24) класска	420(480) 0:3:3			*	*
Курамында II - III баскычтарды камтыган лицей:					
8(10) класска	<u>160(200)</u> 0:2:2			*	*
12(15) класска	<u>240(300)</u> 0:3:3				*
Курамында III баскыч: 18(27) класска	<u>360(540)</u> 0:0:9				*

Шарттуу белгилер:

ТЖТ – турак жай тобу;

АКП – айылдык калктуу пункт;

ШТП – шаар тибиндеги поселок;

КР – кичи район;

ШР – шаардын району;

ШО – шаардын округу.

Д тиркемеси

Жалпы билим берүү мекемелеринин жер участкарунун негизги зоналарынын аянттары

Д.1 т а б л и ц а с ы

Зоналар	Аянты чарчы метр менен (м ²): параллель класстардын саны төмөнкүдөй болгондо (класстык топтордун саны)					
	Башталгыч мектепте	негизги мектепте	Жалпы билим берүү мектептеринде, гимназияларда жана лицейлерде			
	1 (4 класс)	1 (9 класс)	1 (11 класс)	2 (22 класс)	3 (33 класс)	2 × 2 (22+22 класс)
	зонага чарчы метр (м ²): 1 класска					
Дене тарбия-спорттук*	<u>850</u> 213	<u>5450</u> 605	<u>5610</u> 510	<u>6140</u> 280	<u>7760</u> 235	<u>7920</u> 180
Окуу-тажрыйбалык	<u>240</u> 60	<u>1008</u> 112	<u>1200</u> 109	<u>1430</u> 65	<u>1980</u> 60	<u>2508</u> 57
Эс алуу	480	700	700	1400	2100	2800
Чарбалык	120	78	78	64	64	64
	<u>500</u> 125	<u>500</u> 56	<u>500</u> 45	<u>625</u> 28	<u>750</u> 23	<u>750</u> 17
	Зона боюнча м2: 1 класска (курулуштун, өтмөктөрдүн жана жашылдандыруунун аянтын эске албастан)					
	<u>2070</u> 518	<u>7658</u> 851	<u>8010</u> 728	<u>9595</u> 436	<u>12590</u> 382	<u>13378</u> 318
Мекемеге жалпы**	<u>м²</u> га (курулуштун аянтын эске албастан)					
		<u>1800</u> 1,62	<u>1818</u> 2,0	<u>1364</u> 3,0	<u>970</u> 3,2	<u>825</u> 3,63
<p>* Дене тарбия-спорттук аянтчанын так аянты (нетто).</p> <p>** Жергиликтүү шарттар боюнча такталууга тийиш.</p> <p>Эскертүүлөр</p> <ol style="list-style-type: none"> 22 + 22 класска каралган блоктон турган мектептер үчүн окуу-тажрыйбалык жана эс алуу зоналары ар бир блок үчүн өзүнчө, ал эми калган зоналары бирдей каралышы зарыл. Класстардын толтурулушу аз мектептердин имаратын курууда участкарунун негизги зоналары долбоорлоого тапшырма менен аныкталат. 						

Е тиркемеси

Жайлардын функционалдык топтору жана болжолдуу курамы

Е.1 т а б л и ц а с ы

Жайлардын негизги функционалдык топторунун тизмеси	Жайлардын аталышы	Жалпы билим берүү мектеби	Айрым предметтерди тереңдетип окутуусу менен жалпы билим берүү мектеби (профилдик)	Гимназия	Лицей
ОКУУ ТОБУНДАГЫ ЖАЙЛАР:					
Башталгыч мектептин 1-классы	1. Класс 2. Уктоо-ойноочу (эс алуу бөлмөсү) 3. Көп максаттуу багыттагы рекреация 4. Тазалык түйүндөрү	* * * *	* * * *		
Башталгыч мектептин 2 - 4 класстары	1. Класс 2. Узартылган күндүн тобу үчүн универсалдуу жайы 3. Тынч оюндар жана обочолонуу бөлмөсү 4. Эмгек, моделдөө жана техникалык оюнчук, көркөм сүрөт, жаратылыш бөлмөсү 5. Усулдук – мугалимдер кабинеттери 6. Рекреация (зал) 7. Компьютердик класс 8. Тазалык түйүндөрү	* * * * * * * *	* * * * * * * *		
Негизги мектептин класс-кабинеттери 5 - 9 класстар	1.Класс-окуу кабинеттери 2. Ресурстук борбор 3. Кызыккан сабактар үчүн жумушчу бөлмөлөр 4. Рекреация (зал) 5. Тазалык түйүндөрү	* * * * *	* * * * *	* * * * *	* * * * *

Е.1 таблицасынын уландысы

<p>Жогорку класстардын-кабинеттери (9)10 - 11 класстар</p>	<p>1. Универсалдык багыттагы кабинеттер (окутуунун профилине жараша жабдылат) 2. Жекече сабактардын бөлмөлөрү 3. Ресурстук борбор 4. Рекреациялар 5. Тазалык түйүндөрү</p>	<p>*</p>	<p>*</p>	<p>*</p>	<p>*</p>
<p>Негизги жана жогорку класстар үчүн адистештирилген окуу кабинет тери</p>	<p>1. Физика, химия, биология боюнча лаборанттык жайы менен табият таануу кабинети 2. Табигый илимдер боюнча ар бир дисциплинага (физика, химия, биология) окуу кабинеттери, курамында: Лаборатория Практикум Лаборанттык жай 3. Адистештирилген кабинеттер: Чет тили Информатика жана эсептөө техникасы Компьютердик класс Техникалык чийме 4. Адистештирилген жайлар жана профилдик окутуу боюнча (гуманитардык, физика-математикалык, техникалык, химия-биология, биоэкологиялык, экологиялык, экономикалык ж.б.) жайлардын блогу -</p>	<p>*</p>	<p>*</p>	<p>*</p>	<p>*</p>
<p>(долбоорлоого тапшырма боюнча)</p>					

Е.1 таблицасынын уландысы

<p>Технология жана эмгекке үйрөтүү боюнча жай</p>	<p>1. Аралаш устакана 2. Материалдардын (металл, жыгач ж.б.) технологиясы жана иштеп чыгуу боюнча устакана-кабинеттердин блогу 3. электрорадио-технология боюнча 4. Үй чарбасы (кездемелер, кулинария, тиричилик электроникасы) 5. Технологияларды үйрөнүү кабинети 6. Эмгектин техникалык түрлөрү боюнча универсалдуу устакана 7. Жогорку класстар үчүн адистештирилген (технология) кабинеттер блогу</p>	<p>*</p> <p>*</p>	<p>*</p> <p>*</p> <p>*</p> <p>*</p> <p>*</p> <p>*</p>	<p>*</p> <p>*</p>	<p>*</p> <p>*</p> <p>*</p> <p>*</p> <p>*</p> <p>*</p>
<p>Маалымат борбору тобу - китепкана</p>	<p>1. Китепкана – окурмандар зонасы менен сурап билүү-маалыматтык борбор 2. Техникалык борбор 3. Усулдук кабинети жана эс алуу бөлмөсү менен мугалимдер бөлмөсү (негизги жана жогорку мектеп)</p>	<p>*</p> <p>*</p> <p>*</p>	<p>*</p> <p>*</p> <p>*</p>	<p>*</p> <p>*</p> <p>*</p>	<p>*</p> <p>*</p> <p>*</p>
<p>Вестибюль жайы администрация жайларынын тобу, медициналык бөлмөлөр</p>	<p>1. Вестибюль-гардероб жайы 2. Мектеп администрациясынын жайлары (директордун кабинети, окуу бөлүмүнүн башчысынын кб., кабылдамасы менен канцелярия, мугалимдер үчүн тазалык түйүнү) 3. Дарыгердин кб, дарылоо бөлмөсү, тиш доктурдун кб.</p>	<p>*</p> <p>*</p> <p>*</p>	<p>*</p> <p>*</p> <p>*</p>	<p>*</p> <p>*</p>	<p>*</p> <p>*</p> <p>*</p>

Е.1 таблицасынын уландысы

ЖАЙЛАРДЫН ЖАЛПЫ МЕКТЕПТИК ТОБУ:					
Рекреациялык борбор (эс алуу борбору)	Рекреациялык борбор (эс алуу борбору) курамында: 1. Форум 2. Вестибюль-гардероб жайы 3. Административдик- чарбалык жайлар 4. Медицина кабинети 5. Ата-эне бөлмөсү 6. Персоналдын бөлмөсү 7. Тазалык түйүндөрү		*	*	*
Көрүү залынын тобу	1. Кеңейтилген эстрадасы менен көрүүчү залы (60% кем эмес окуучуларды отургузууга эсептелген)	*	*	*	*
	2. Лекция аудиториясы	*	*	*	*
	3. Көрүүчү залын тейлөөчү жайлар (телепроекциялык, артисттер, эстраданын оюгу ж.б.)	*	*	*	*
Спорттук –ден соолукту чыңдоо залдары (12×15 м, 18×15 м, 24×15 м) (12), 36(30)×18 м, 42×24 м	1. Спорт залдар (жалпы дене тарбия, гимнастика, кыймылдуу жана спорт оюндары, жеңил атлетика, күрөш)	*	*	*	*
	2. Тейлөөчү жайлар: - шаймандар (куралдар) - жуунучу жайы жана тазалык түйүндөрү менен кийинүүчү бөлмөлөр - нускоочунун бөлмөсү	*	*	*	*

Е.1 таблицасынын уландысы

Ванна менен бассейндер 25×11 и 10×6 м	1. Бассейн 2. Тейлөө жайлары: - жуунучу жайы жана тазалык түйүндөрү менен кийинүүчү бөлмөлөр - нускоочунун бөлмөсү (машыктыруучу) -шаймандар жайы - мед айымдын бөлмөсү, сууну анализдөө лабораториясы	* *	* *	* *	* *
Көркөм тарбиялоо тобу	Студиялар жана ийримдер: 1. Көркөм сурет искусствосу 2. Музыка жана ырдоо 3. Хореография 4. Универсалдуу студия 5. Эстетика кабинети 6. Фото-киностудия	* * * *	* * * * *	* * * * *	* * * *
Техникалык чыгармачылык тобу	1. Универсалдуу жай (Техникалык чыгармачылык ийрими) 2. Техника боюнча кабинет-практикум, радиотехникалык конструкциялоо 3 Универсалдуу устакана 4. Физика-техникалык чыгармачылык 5. Чакан механизацияларды конструкциялоо 6. Архитектура жана дизайн 7. Радиотехникалык конструкциялоо	* *	* * * *		* * * * *

Е.1 таблицасынын аягы

<p>Биология-тажрыйбалык ишмердиктер</p>	<p>1. Жаш натуралисттер ийрими 2. Биологиялык байкоолор жана эксперименттер лабораториясы 3. Экология кабинети 4. Күнөскана оранжерея 5. Өлкө таануу кабинети 6. Айыл чарба техникасы кабинети 7. Биохимиялык лаборатория</p>	<p>* * *</p>	<p>* * * * *</p>	<p>* *</p>	<p>* * * * *</p>
<p>Тамактануу жайы</p>	<p>1. Бөлүштүрүү жайы менен тамактануу залы (окуучуларды 2 тараптуу отургузуу) 2. Зарыл болгон өндүрүштүк жайлардын топтому менен ашкана блогу (ашкана блогу) 3. Буфети менен видео кафе 4. Персонал үчүн жай (гардероб жайы, тазалык түйүнү)</p>	<p>* * *</p>	<p>* * *</p>	<p>* * *</p>	<p>* * *</p>
<p>Баштапкы аскерге даярдоо</p>	<p>1. Баштапкы аскерге даярдоо окуу классы 2. Куралдарды сактоо үчүн жай</p>	<p>* *</p>	<p>* *</p>	<p>* *</p>	<p>* *</p>

Ж тиркемеси

**Башталгыч мектептин жайларынын курамы жана аянттарынын
эсептик көрсөткүчтөрү**

Ж.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр (м ²) (кем эмес)			
	1 окуучуга		1 класска	1 жайга
	24 орун	12 орун		
1 1-класстардын класстык жайы, сабакты оюн формасында өтүүнү эске алуу менен	2,0		Бир жай	
2 1-класстын уктуочу –ойноо жайы	2,0			
3 1-4-класстардын фронталдык сабагы үчүн арналган класстык жайы (1-сүрөт)	2,0			
4 2 - 4 класстардын фронталдык, топтук жана жекече формадагы сабактарына класстык жайы (3 жана 3-сүрөт)	2,0		10	
5 Тынч эс алуу жана жана обочолонуу бөлмөсү				
6. Узартылган күндүн тобу үчүн универсалдуу жайы		5		
7. Эмгек, моделдөө жана техникалык оюнчук, көркөм сүрөт, жаратылыш бөлмөсү		5,4		
8. Усулдук – мугалимдер кабинети				40 - 80
<p align="center">Э с к е р т ү ү л ө р</p> <p>1. Универсалдуу жайлар башталгыч мектептин бир параллель окуучуларына бирөө кабыл алынат.</p> <p>2. Эмгек, моделдөө жана техникалык оюнчук, көркөм сүрөт, жаратылыш бөлмөсү бир башталгыч мектепке жалпы бирөө кабыл алынат.</p> <p>3. Усулдук – мугалимдер кабинетинин аянты параллель класстардын санына жараша, бирок 40 чарчы метрден кем эмес кабыл алынат. Окуу секциясынын чегинен тышкары жайгаштырууга жол берилет.</p>				

И тиркемеси

Негизги мектеп жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү

И.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр менен (м ²) (кем эмес)	
	1 окуучуга 24 орун	1 класска
1 Класс-кабинет (фронталдык иштерге арналган)	2,0	
2 Класс-кабинети (иштин фронталдык, топтук жана жеке формаларына эсептелген)	2,0	
3 Ресурстук борбор *		12
4 Кызыккан сабактар үчүн жумушчу бөлмөлөр		10
<p>* Төмөнкүдөй варианттарда жайгаштырууга жол берилет:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ар бир класс-кабинетте. 2) Окуу секциясына борборлоштурулган (класс-кабинеттердин тобуна). 3) Бир кабаттын чегиндеги окуу секциялар тобуна. 		

К тиркемеси

Жогорку мектеп жайларынын курамы жана аянттарынын
эсептик көрсөткүчтөрү

К.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр менен (м ²) (кем эмес)		
	1 окуучуга		1 класска
	24 орун	орун	
1 Класс - кабинети	2,0		
2 Ресурстук борбор*			10
3 Жекече сабактар үчүн бөлмөлөр			15
<p>* Төмөнкүдөй варианттарда жайгаштырууга жол берилет:</p> <p>1) Ар бир класс-кабинетте.</p> <p>2) Окуу секциясына борборлоштурулган (класс-кабинеттердин тобуна).</p> <p>3) Бир кабаттын чегиндеги окуу секциялар тобуна.</p>			

Л тиркемеси

**Негизги жана жогорку мектептин адистештирилген жайларынын курамы
жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү**

Л.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр менен (м ²) (кем эмес)		
	1 окуучуга		1 жайга
	24 орун	12 орун	
1 Табият таануу кабинети			
физика боюнча лаборанттык жай-практикум			18
химия боюнча лаборанттык жай-практикум			18
биология боюнча лаборанттык жай-практикум			18
2 Табигый илимдер боюнча кабинет (физика, химия, биология): лаборатория (лекция жайы) ар бир предметке	2,25	4,2	18
Ар бир предметке* эки практикум Ар бир предметке лаборанттык жай			
3 Адистештирилген кабинеттер:			
Чет тили боюнча **		2,5	
Техникалык чийме		2,5	
Информатика жана эсептөө техникасы ***		3,0	
компьютердик класс***		3,0	18
4 Профилдик окутуу үчүн адистештирилген жай ***	3,0		
<p>* Лицейлер үчүн ар бир предметке 3төн кем эмес практикум каралат.</p> <p>** Саны башталгыч класстардан баштап же II баскычтагы мектептин окутуу программасы менен аныкталат; жумадагы сааттардын саны жана классты топторго бөлүү менен (эки же үч).</p> <p>*** Ар бир окуу мекемесинде бирден кем эмес жай болушу керек. Профилдик окуу жайларында алардын саны окутуунун мазмуну менен аныкталат.</p>			

М тиркемеси

Технологияны жана эмгекке үйрөтүүнү окутуу жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү

М.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр менен (м ²) (кем эмес)	
	1 окуучуга 12 орун	1 жайга
<u>НЕГИЗГИ МЕКТЕП</u>		
1 Металлды иштетүү жана технология боюнча устакана	3,75	18*
2 Жыгачты иштетүү жана технология боюнча устакана	3,75	
3 Кездемени иштетүү жана технология боюнча устакана	3,75	
4 Кулинария	2,5	
5 Аспаптар		
ЖОГОРКУ МЕКТЕП**		
8 Эмгектин техникалык түрлөрү боюнча универсалдуу устакана	3,75	
<p>* Саны жана аянты негизги жана жогорку мектептин жайларынын багытталышына жана курамына жараша аныкталат.</p> <p>** Жайлардын саны жана номенклатурасы долбоорлоого тапшырма менен аныкталат.</p> <p>*** жабдуулар үчүн аянт эске алынбастан.</p> <p>Эскертүүлөр</p> <p>1 1-5- пункттагы жайлардын тобу II баскычтагы меткепке арналган.</p> <p>2 Кулинария жайында, эреже катары, электр плиталарды орнотуу керек.</p>		

Н тиркемеси

Маалымат борбору – китепкана жана мугалимдер-усулдук кабинети жайларынын курамы жана аянтынын эсептик көрсөткүчтөрү (усулдук борбордун тобу)

Н.1 т а б л и ц а с ы

Тиби	МБ-К тибинин мүнөздөмөсү	Аянты чарчы метр менен (м ²) (кем эмес) зоналар боюнча бөлүнгөн)				
		Баары 1 орунга	Анын ичинде зоналар боюнча			
			сактоо фонду	жалпы мектеп тик ресурстук борбор	жекече сабактар үчүн кабиналар	окурмандар үчүн орундар
I	10000 сактоо бирдигине	115	35	28	11,3	36
	15 окурмандык орун	7,7				
II	20000 сактоо бирдигине	235	70	55	17,3	72
	30 окурмандык орун	7,8				
III	30000 сактоо бирдигине	325	105	87	31,2	108
	45 окурмандык орун	7,2				
IV	40000 сактоо бирдигине	440	140	102	38,4	144
	60 окурмандык орун	7,3				
V	50000 сактоо бирдигине	670	176	128	50,4	240
	100 окурмандык орун	6,7				

Н.1 Китепкананын тиби жалпы билим берүү мекемесинин багытталышына жараша долбоорлоого тапшырма менен белгиленет:

Сактоо фондунун бирдигине эсептик көрсөткүч - 0,0035 чарчы метр, 1 окурмандык орунга - 2,4 чарчы метр

Н.2 Болжолдуу түрдө I тип бир параллелдүү орто мектепке арналган;

II тип – эки параллелдүү;

III тип – үч параллелдүү;

IV жана V тип - гимназиялар, лицейлер жана профилдик окутуусу менен мектептер үчүн.

Н.3 Мугалимдер усулдук кабинетинин аянты II жана III баскыктагы жалпы билим берүү мектептери үчүн мектептин бир окутуучусуна 6 чарчы метр эсебинде кабыл алынат.

II тиркемеси

**Вестибюль-гардеробдун, административдик-чарбалык жайлардын,
медициналык бөлмөлөрдүн курамы жана аянттарынын эсептик
көрсөткүчтөрү**

II.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр менен (м ²) (кем эмес) параллель класстардын саны				
	Негизги мектеп	Орто мектеп, гимназия, лицей			
		1	1	2	3
1 Директордун кабинети	16	16	25	32	25 + 32
2 Окуу-тарбия иштери боюнча директордун орун басарынын кабинети	8	8	10	10	<u>16</u> 2 × 8
3 Класстан тышкары жана мектептен тышкары тарбиялык иштерди уюштуруучунун кабинети	–	12	12	<u>16</u> 2 × 8	<u>28</u> 12 + 16
4 Административдик-чарбалык иштер жана бухгалтерия боюнча директордун орун басарынын кабинети	–	10	10	10	<u>20</u> 10 + 10
5 Канцелярия	8	8	12	16	<u>28</u> 12 + 16
6 Куралдарды сактоо үчүн жай	12	12	12	12	<u>24</u> 12 + 12
7 Техникалык персоналдын бөлмөсү	10	10	12	16	<u>28</u> 12 + 16
8 Тазалоо шаймандарын сактоо кампасы *	8	8	8	8	<u>16</u> 8 + 8
9 Дарыгердин кабинети (медициналык бөлмө) **	18	18	21	21	21
10 Дарылоо бөлмөсү	14	14	16	16	16
11 Тиш доктурдун кабинети	14	14	14	14	14
12 Ата-энелер бөлмөсү	–	12	16	24	32
13 Вестибюль ***	0,1–	}	0,25 м ² окуучуга + персонал		
14 Гардероб жайы ***	0,15–				
15 Тазалык түйүндөрү (Щ тиркемесинен карагыла)	0,15 м ² окуучуга + персонал				

* ар бир кабатта бирден каралышы керек.
 ** Терендиги 7 м кем эмес, 2,4 м кем эмес каралууга тийиш.
 *** IA, IB, II жана IIА климаттык райондордун ичинде куруу үчүн аянты бир окуучуга 0,35 чарчы метр эсебинде кабыл алынышы керек.
 Э с к е р т ү ү – 8, 9, 10 п.п. медициналык бөлмөлөрдү жалпы мектептик жайлардын тобунда жайгаштыруу керек.

Р тиркемеси

Рекреациялык борбордун жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү
(эс алуу борбору)

Р.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр (м ²) (кем эмес)
1 Форум	Долбоор боюнча (болжол менен бир окуучуга 1,5 чарчы метр) 1 нөөмөттөгү тейленүүчү жайлардын (форум, көрүү залы, спорт залдары, бассейндин, ийрим жайларынын жана студиялардын) суммасынын өткөрүү жөндөмүнө ылайык 1,5 коэффициенти менен эсептөө боюнча
2 Вестибюль, гардероб жайы	
– вестибюль	0,1 - 0,2 бир келүүчүгө
– гардероб жайы	0,15 бир келүүчүгө
3 Администрациянын жайы:	
– директордун кб.	25
– коменданттын кб.	25
– канцелярия-бухгалтерия	18
– тарбия боюнча директордун орун басарынын кб.	8
4 Медицина кабинети	18
5 Ата-энелер бөмөсү	30
6 Нөөмөттөгү персоналдын бөлмөсү	12
7 Инженердин жана жумушчулардын бөлмөсү	12 чарчы метрден 2ден кем эмес
8 Тазалык түйүндөрү	Эсептөө боюнча (100 эркекке 1 унитаз жана 2 писсуар жана 50 аялга 1)
Эскертүүлөр	
1 Окуу жайлары үчүн окуучулар менен бирге эле муниципалдык райондун чоң калкын тейлөөгө эсептелген рекреациялык борбор кабыл алынат. Ошондой эле профилдик окутуусу менен мектептин курамына да каралышы мүмкүн.	

С тиркемеси

Көрүү залынын жайларынын курамы жана аянтынын
эсептик көрсөткүчтөрү

С.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр (м ²) (кем эмес)	Орундардын саны
1 Көрүү залы* 2 Эстрада** 3 Кампа-шайман сактоо жайы 4 Артисттик-костюм сактоо жайы	Бир көрүү ордуна 0,7 чарчы метр 72ден кем эмес 12 - 36*** 8 - 12***	Залдагы орундардын саны мектеп окуучуларынын 60% кем эмесин отургузуу эсеби менен кабыл алынат жана класстардын сыйымдуулугу жогору болушу керек. 1 класстык топко 2 мугалим эсебинде окутуучулар үчүн да кошумча орундар каралат.
<p>* Көрүү залын кино аудитория, музыка жана ырдоо боюнча окуу аудиториясы катары колдонууну эске алуу менен долбоорлоо керек. Залда орундардын саны 100дөн аз болгон учурда, бир орун үчүн аянты 0,8 чарчы метр эсеби менен кабыл алынат. Кино көрсөтүүдө көрүү залынын жана кино экранынын параметрлерине талаптар КР КЧЖЭ 31-04 боюнча (Е тиркемеси).</p> <p>** Эстраданы анда хореография боюнча сабак өтүүнү эске алуу менен долбоорлоо керек. Эстраданын тереңдиги 7 м, кем болбоого, ал эми жер таманы залдын жер таманынан 0,9 м. бийик болууга тийиш.</p> <p>***Саны имараттын багытталышына жана тибине жараша долбоорлоого тапшырма менен аныкталат. Жайлардын эң аз топтому 1, 2, 3 пункттар менен чектелет.</p>		

Т тиркемеси

Окуу-спорт залдарынын жана бассейндин көлөмдөрү жана аянттары

Т.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр (м ²) тосмо конструкцияларынын окторунда	Өлчөмү, м.			Суунун тереңдиги, м.		Залдардын өткөрүү жөндөмдүүлүгү 1 машыгуучуга чарчы метр (м ²)	
		Узундугу	Кеңдиги	Бийиктиги чыкма конструкциялардын түбүнө чейин	Майда бөлүктөрдө	Терең бөлүгүндө	Спорттун оюн түрлөрү	Гимнастика
Спорт залдары	270	18	15	4,6 - 6	–	–	–	6 - 8
	360(288)	24	15(12)	6 - 7	–	–	15	6 - 8
	540	30	18	7 - 8	–	–	20	6 - 8
	648(756)	36	18(21)	7 - 8	–	–	20	6 - 8
	1008	42	24	7 - 8	–	–		
Көрүүчүлөр үчүн орундар	Долбоорлоого тапшырма боюнча							
Бассейндер, ванналардын көлөмү:								
- негизги		25	11,5* и более	6	1,2	1,8	**	
- сүзүүгө үйрөтүү үчүн		10	6	4,2	0,6	0,85	Бир топ 12 кишиден көп эмес	
* Бир сүзүүчү жолчого 2 м кеңдик эсебинде жана ваннанын узун чегинин жээги менен 0,75 м. ** Ден соолукту чыңдоо жана жалпы дене тарбия сабагынын тобу бир машыгуучуга суунун аянты 5,5 чарчы метр эсеби менен.								

Т.1 Залдардын саны жана тиби мекеменин түрүнө, андагы окуучулардын санына, окуу программасына жана калкты тейлөө тапшырмасына жараша кабыл алынат.

Т.2 Спорт залдарынын жер таманына, тосмо жана көтөрүүчү конструкцияларына ушул жайлардын пландоо ченемдерине ылайык жабдууларды бекитүү үчүн алдын-ала коюлуучу деталдар жана тетиктер каралышы керек.

Т.3 Вестибюль-гардероб жайы залда (залдарда) машыгуучу 1 орунга 2 × 0,35 чарчы метр жана бассейнде көрүү залындагы 1 көрүүчү орунга 0,35 чарчы метр кабыл алынат.

У тиркемеси

Спорт зал жана бассейндин көмөкчү жайларынын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү

У.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Спорт залдары				Ваннасы менен бассейндер	
	12 × 15	18 × 15 (12)	24 × 15 (12)	36(30)× × 18	25 × × 11,5	10 × 6
	Саны жана аянты м (кем эмес)					
1 Кийинүүчү жайлар, анын ичинде дааратканалар жана жуунуучу жайлар (Щ тиркемесин карагыла)	<u>36</u> 2 × 18	<u>36</u> 2 × 18	<u>72</u> 4 × 18	<u>(126)84</u> (6)4×21	—	—
2 Шаймандар жайы (курал-жарак сактоочу)	12	12	16	32	6	6
3 Тазалоо шаймандарын сактоо жайы	4 ¹⁾	4 ¹⁾	4 ¹⁾	4 ¹⁾	8	4
4 Машыгуучулардын кийим алмаштыруу үчүн кийинүүчү жайы анда: кийим үчүн шкафттар бир кабаттуу ³					<u>78²⁾</u> 2 × 39	<u>78²⁾</u> 2 × 39
кийинүүчү жайларда кыздар жана балдар ⁴ үчүн жуунуучу жайлар, кыздар жана балдар үчүн дааратканалар.					<u>24</u> 2 × 12	<u>24</u> 2 × 12
					<u>20</u> (5×2)2	<u>20</u> (5×2)2
					<u>8</u> 2 × 4	<u>8</u> 2 × 4
5 Нускоочу-машыктыруучунун жайы жана майда спорт шаймандары ⁵ үчүн кампа.	—	10	10	20	2 × 10	12 + 6
6 Сууну анализдөө лабораториясы менен мед айымдын жайы					<u>12</u> 2 × 6	<u>12</u> 2 × 6
7 Персоналдын тиричилик жайы.					9	
8 Кызматтык жай					12	

1) Залдар тобуна бирөө кабыл алынат.
2) Бир окуучуга 2,6 м жана кийинүүчү жайда 15 орун эсебинде.
3) орун эсебинде.
4) Нөөмөттөгү 3 машыгуучуга бир торчо жана бир торчого 2 чарчы метр.
5) Машыктыруучунун жайы жуунуучу жайы жана тазалык түйүнү менен каралат.

Ф тиркемеси

**Көркөм (эстетикалык) тарбиялоо жайларынын курамы жана
эсептик көрсөткүчтөрү**

Ф.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр (кем эмес)		Орундардын саны
	1 орунга	жайга	жайда
1 Универсалдуу студия ²⁾	–	144 ¹⁾	–
көмөкчү жай	–	18 - 36 ¹⁾	–
кийинүүчү жай		12	
2 Полиэкраны ²⁾ менен эстетика кабинети	–	80	24
Лаборанттык жай		28	
3 Ийримдер жана адистештирилген студиялар: ³⁾			
живопись, сүрөт, скульптура		<u>108</u> 3 × 36	8 ар бир предметке
кино-фотостудия	–	36	–
ырдоо жана музыка классы	2,5		24
хореографии жана драмалык ийрим студиясы	5,4		12
прикладдык искусство (дизайн) студиясы	3,75		12
4 Универсалдуу клуб жайлары	–	36	–
5 Тазалоо шаймандарынын кампасы	–	18 – 36 ¹⁾	–
6 Окутуучу жайы	–	18 - 24	–
7 Тазалык түйүндөрү	0,1	4 - 8	
8 Вестибюль-гардеро жайы ⁴⁾	0,25 × 1,5		
<p>¹⁾ Жайлардын саны жана аянты студиянын багытталышына жараша (көркөм сүрөт искусствосу, хореография, музыка, драмалык ийрим ж.б.) аныкталат.</p> <p>²⁾ Профилдик багыттагы окуу жайларга жана гимназияларга арналат.</p> <p>³⁾ Жайлардын эң аз топтому 3-п. чектелет (көркөм сүрөт искусствосу, музыка жана ырдоо, хореография).</p> <p>Жайлардын кеңири курамы гуманитардык багыттагы жана окуучуларды эстетикалык өнүктүрүү менен профилдик багыттагы мектептерге жана гимназияларга арналат.</p> <p>⁴⁾ Кабыл алынган жайлардын суммасынын негизинде эсептөө боюнча. Хореография жана драмалык ийрим студиясынын алдында кийинүү бөлмөсү жана костюм сактоо жайлары каралат.</p>			

Х тиркемеси

**Техникалык чыгармачылык блогунун жайларынын курамы жана
аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү
(ийрим жайлары)**

Х.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр (кем эмес)	
	1 орунга	жайга
1 Техникалык чыгармачылык боюнча Универсалдуу жайлар*	3,75	18
- лаборанттык жай	–	
2 Техника, радиотехникалык конструкциялоо боюнча кабинет-практикум	5,4	
3 Физикалык-техникалык чыгармачылык	10,5	
4 Чакан механизацияларды конструкциялоо	26	
5 Техникалык моделдөө, авиа моделдөө, авто моделдөө, кемени моделдөө	3,75	
6 Архитектура жана дизайн	5,4	
7 Көмөкчү	–	12 - 18**
8 Кино-фото лаборатория	–	24 - 54
9 Окутуучулар бөлмөсү	–	12 - 18
10 Вестибюль-гардероб жайы	0,15 × 1,5	
<p>* Жайда эки зона бар: 5-п. боюнча ийрим жана устакана. ** Саны долбоорлоого тапшырма менен аныкталат.</p> <p>Э с к е р т ү ү л ө р</p> <p>1 1 - 6 п. Боюнча жайлардын аянты ийримдеги 12 орун эсебинде кабыл алынат. 2 Мектеп үчүн жайлардын эң аз саны – 1 - 7-п. боюнча бир-эки жай. 3 Жайлардын кеңири курамы 2-6п.п.) техникалык профилдеги окутуусу менен лицейлер жана мектептерге арналган (долбоорлоого тапшырма менен такталат).</p>		

Ц тиркемеси

Биологиялык-тажрыйба көрсөтүү иши үчүн жайлардын курамы жана аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү
(ийрим жайлары)

Ц.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Аянты чарчы метр (кем эмес)		Жайдагы орундардын саны
	1 орунга	жайга	
1 Жаш табиятчылар ийрими тажрыйба иштери үчүн жайлар	–	36*	–
- лаборанттык жай		18	
2 Биохимиялык лаборатория	5,6 - 11,3		12
3 Биологиялык байкоолор жана эксперименттер лабораториясы	5,6 - 11,3		12
4 өлкө таануу кабинети (Өлкө таануу жана туризм клубунун жайы)	4,5 - 7,2		8 - 12
5 Экология кабинети	4,5		8 - 12
6 Айыл чарба техникасынын кабинети	3,75		
- лаборанттык жай		18	
7 Зоологиялык бурчу менен күнөскана		170 - 240	
8 Күнөскана-оранжерея**		270	
9 Кышкы бакча***	–		–
10 Зоологиялык бурч, зоопавильон**	–	72 - 144	–
11 Чакан тышөлчөмдөгү айыл чарба техникасын сактоочу жай	–	108 – 240***	–
12 Окутуучулар жайы	–	12 - 24	–
13 Көмөкчү жана тейлөөчү жайлар, бакча-чарбак шаймандарын, жер семирткич сактоочу жай.		50***	
14 Вестибюль-гардероб жайы	0,35 × 1,5		Эсептөө боюнча
15 Алмаштыруучу кийимдер үчүн гардероб жайы	0,15		
<p>* Жаш табиятчылар ийрими үчүн базалык элемент. Имаратта 2-4 чейин жайлар кабыл алынат.</p> <p>** Мектептин жер участогунда каралат, күнөскана-оранжереяда жана зоологиялык павильондогу орундардын саны эсепке алынбайт.</p> <p>*** Долбоорлоого тапшырма боюнча, бирок көрсөтүлгөн аянттан кем эмес.</p>			

Ш тиркемеси

Көмөкчү жайлары менен ашкана блогунун жайларынын
курамы жана аянты

Ш.1 т а б л и ц а с ы

Жайлардын тобу	Жайлар	Класстык топтордун саны боюнча жалпы билим берүү мекемеле-ринин шарттуу типтери		
		9-12	14-24	30-40
		Аянты, чарчы метр, (кем эмес)		
1	2	3	4	5
1. Тамактануу, таратуучу жана жуучу жайлар	Тамактануу залы*	75	85	125
	Тамактануу залындагы таратуучу жай	-	8	12
	1-4-класстын окуучулары үчүн тамактануу залы	-	50	75
	1-4-класстын окуучулары үчүн тамактануу залындагы таратуучу жай	-	4	7
	Буфет (келүүчүлөр үчүн жай)+	-	20	30
	Буфет (бар стойкасы)	5	5	7
	Жуунгуч	10	20	30
2. Өндүрүштүк жайлар	Жашылчаларды алгачкы иштеп чыгуу цехи (даярдоо жайы)+	-	8	12
	Жашылча чала фабрикаттарды бышыруу цехи*+	8	8	12
	Эт жана балык чала фабрикаттарын бышыруу цехи *+	10	18	20
	Ысык тамак цехи*+	30	45	60
	Камыр, кулинария жана нан цехи (ч/ф)+	-	7	12
	Муздак тамактар цехи*+	10	10	15
	Жумурткаларды иштеп чыгуу цехи +	-	-	4
3. Идиш жуучу жайлар	Бир жолку эмес идиштерди* жуучу жай (жарым фабрикат) +	4	4	4
	Тамактануу идиштерин жуучу жай*+	18	30	30
	Ашкана идиштерин жуучу жай *+	6	8	10
	Буфеттеги идиш жуучу жай +	-	-	8

Ш.1 таблицасынын аягы

4. Кампа жана жүк жүктөөчү комплекс	Жүк түшүрүүчү платформа	4	6	6
	Жүк жүктөөчү платформа*	8	8	10
	Идиш сактоочу жай	-	4	6
	Кургак азыктарды сактоочу кампа*	8	10	12
	Жашылча кампасы (муздатылбаган)*	8	13	15
	Эт жана балык жарым фабрикаттары үчүн муздатуучу камера (орточо температурада)	6	6	6
	Тондурулган жарым фабрикаттар үчүн муздатуучу камера (төмөнкү температурада)*	6	6	6
	Жашылча жарым фабрикаттары үчүн муздатуучу камера*	-	6	6
	Сүт-май жана гастрономиялык азыктар үчүн муздатуучу камера (орточо температурада)	6	6	10
	Ун сактоочу кампа	6	6	10
	Нан сактоочу жана кесүүчү жай	-	6	8
	Шаймандар кампасы	4	4	6
5. Көмөкчү жайлар	Тамак-аш калдыктары үчүн муздатуучу камера, бактарды иштеп чыгуу жайы менен, же тамак-аш калдыктарын сактоо жайы менен (муздатуучу шкаф жана бактарды иштеп чыгуу үчүн ваннасы менен)*+	8	8	8
	Тазалоо шаймандары жана дезинфекциялоочу каражаттарды даярдоо бөлмөсү	1	2	2
6. Персонал үчүн жай	Персоналдын гардероб жайы, жуунуучу жай жана даараткана*+	13	18	18
	Өндүрүш башчысынын кабинети (ашкана)*	7	7	7
	Персоналдын тамактануу жана эс алуучу жайы	-	-	6
<p>Эскертүүлөр</p> <p>1. «*» белгиси менен – минималдуу зарыл жайлар белгиленди</p> <p>2. «+» белгиси менен – муздак жана ысык сууну милдеттүү түрдө тартуу керек болгон жайлар белгиленди.</p> <p>Жогоку оң тарапта функционалдуу топтун индекси көрсөтүлдү, кара. Е-тиркемесин карагыла*.</p>				

Щ тиркемеси

Тазалык түйүндөрүнүн аянттарынын эсептик көрсөткүчтөрү жана тазалык приборлорунун саны

Щ.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	Өлчөө бирдиги	Аянты чарчы метр	Тазалык приборлорунун эсептик саны
1 Окуучулар үчүн даараткана жана жуунгучтар: - кыздар үчүн	1 окуучу	0,15	1 унитаз - 20 кызга, 1 жуунгуч - 30 кызга
- балдар үчүн	1 окуучу	0,15	1 унитаз, 1 писсуар, 1 жуунгуч 30 балага,
2 Персонал үчүн даараткана жана жуунгучтар (жеке)	2 тазалык түйүнү	3	1 унитаз, 1 жуунгуч
3 Аялдардын жеке гигиена кабинасы (персонал үчүн)	1 кабина	3	1 гигиеналык жуунгуч, 1 унитаз, 1 жуунгуч
4 Жыйын залындагы даараткана жана жуунгучтар – жалпы мектептик жайлардын лекция аудиториясында	2 тазалык түйүнү (аялдар жана эркектер)		кара. 14 п. 8-тиркеме
5 Спорт залдардын кийинүүчү жайларындагы даараткана жана жуунгучтар	1 кийинүүчү жай	2 4	1 унитаз, 1 жуунгуч, 2 чайынма торчосу
6 Ашкана персоналды үчүн даараткана жана жуунгучтар	1 тазалык түйүнү жана 1 жуунуучу	—	1 унитаз, 1 жуунгуч, 1 чайынма торчосу
7 Кыздар үчүн жеке гигиена кабинасы	1 кабина	3	1 гигиеналык чайынма, 1 унитаз жана 1 жуунгуч 1 кабина, 70 кызга 1 кабина
Э с к е р т ү ү – Окуу устаканаларында 3төн раковина каралышы керек.			

Э тиркемеси

Окуу жайларынын терезелеринин жарык тарап боюнча багытталышы

Э.1 т а б л и ц а с ы

Жайлар	оптимальдуу	жол берилүүчү
Класстык	120° - 200° чейин	300° - 120° чейин, Анын ичинде 50 % ашык эмес 340° - 25° чейин
Кабинеттер, лабораториялар (ушул таблицанын 3 жана 4 – пункттарында көрсөтүлгөндөн башка))	от 65° до 200°	300° - 65° чейин, Анын ичинде 75 % ашык эмес 340° - 25° чейин
Чийме жана көркөм сүрөт кабинеттери, информатика жана эсептөө техникасы кабинеттери	315° - 45° чейин	45° - 120° чейин 300° - 315° чейин
Биология лабораториясы	150° - 210° чейин	90° - 150° чейин жана 210° - 225° чейин
Уктоочу – оюн жайлары	50° - 310° чейин	
<p>Э с к е р т ү ү л ө р</p> <p>1 Жайлардын өтө ысып кетишин чектөө үчүн терезелер азимут боюнча 75 - 285° багытталган учурда күндөн коргоо каралууга тийиш.</p> <p>2 Мектептин негизги жайлары үчүн (класстар жана класс-кабинеттер) капталдык жогорку табигый жарыктандыруудан тышкары имараттын жарык тарабы боюнча ар кандай багытталышына жол берилет.</p>		

Ю тиркемеси

Абанын эсептик температурасы жана жайларда
аба алмашуунун тездиги

Ю.1 т а б л и ц а с ы

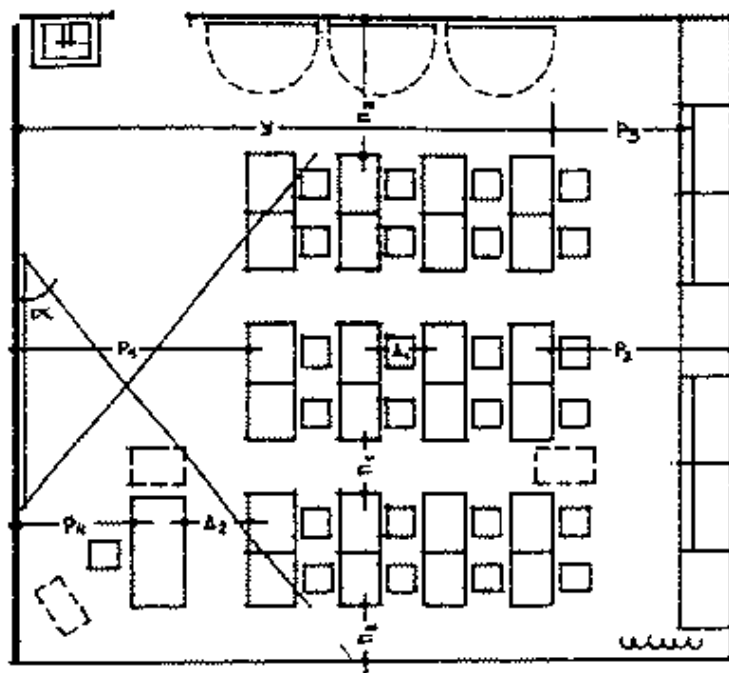
Жайлар	Абанын эсептик температурасы , °С	1 саатта абанын алмашуу тездиги	
		кирүү	соруу
1 Класс жайлары, окуу кабинеттери, лабораториялар	18 Кадимки айнектелген 21 Тасма түрүндө айнектелген	1 кишиге 20 м ³ /с	
2 Окуу устаканасы	15	1 кишиге 20 м ³ /с	
3 Живопись, сүрөт, скульптура студиясы	18	1 кишиге 20 м ³ /с	
4 Лекция аудиториясы, ырдоо жана музыка классы - клуб бөлмөсү	18	1 кишиге 20 м ³ /с	
5 Окуу-спорт залы, хореография студиясы	15	1 кишиге 80 м ³ /с	
6 Мугалимдер, ийримдер жайлары	18	–	1,5
7 Китепкана, администрация кабинеттери, эс алуу бөлмөсү	18	–	1
8 Дарыгердин кабинети (медицина бөлмөсү)	22	–	1,5
9 Рекреациялык жайлар спорт залдагы чайынмадагы	16	–	–
10 Чайынма	25	–	5
11 Кийинүүчү : спорт залда	20	–	1,5
Жуунучу жайда	22	Чайынмадан соруу көлөмүндө	
12 Дааратканалар	18	1 унитазга 50 м ³ 1 писсуарга 25 м ³	
13 Өзүнчө жайлардагы жуунгучтар	22	–	1
14 Гардероб жайы жана кийим, бут кийим кампасы	16	–	1,5
15 Вестибюль	16		

Ю.1-таблицасынын аягы

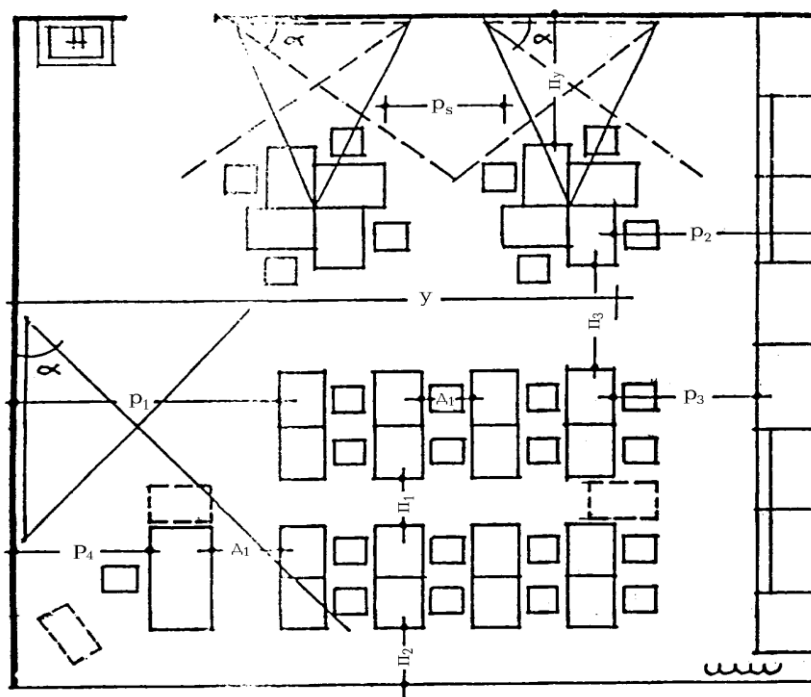
16 Ашкана: Ысык тамак цехи	5 Иштебеген убакта	Эсептөө боюнча	
Цехтер - муздак, даярдоо, эт, балык, жашылча	16	3	4
Тамактануу жана ашкана идиштерин жуучу жай	20	4	6
Жашылчалар кампасы	5	–	2
Кургак азыктар кампасы	12	–	2
Идиш жүктөө жайы	16	–	–
Тамактануу залы	16		
17 Телепроекция жайы	16	Телепроекторлордон соргучтун көлөмү боюнча	
18 Фото - лаборатория, кино-фото- лаборатория, техникалык борбор	18	–	2
19 Жандуу жаратылыш бурчу	–	–	5
<p>Эскертүүлөр</p> <p>1 Аба аркылуу жылытуу тутумун эсептөөдө окуу жайында бир окуучудан жылуулуктун бөлүнүп чыгуусун 70 Вт жана нымдуулуктун бөлүнүп чыгуусу 45 г/с кабыл алуу керек.</p> <p>2 I-IV класстар үчүн класстык жайларда бурчта жайгашкан кабинеттерде, эс алуу бөлмөлөрүндө (уктоочу-ойноочу жай) абанын эсептик температурасы көрсөтүлгөн таблицадан 2 °С кабыл алынууга тийиш.</p> <p>3 Соргуч химиялык шкафттан чыккан абанын көлөмүн 1100 м³/с өлчөмүндө кабыл алууга тийиш.</p> <p>4 Желим кайнатуучу жай жергиликтүү соргуч жана күйбөгөн калкалоо, локализациялоочу жылуулук бөлүп чыгаруу менен жабдылуусу керек.</p>			

Я тиркемеси

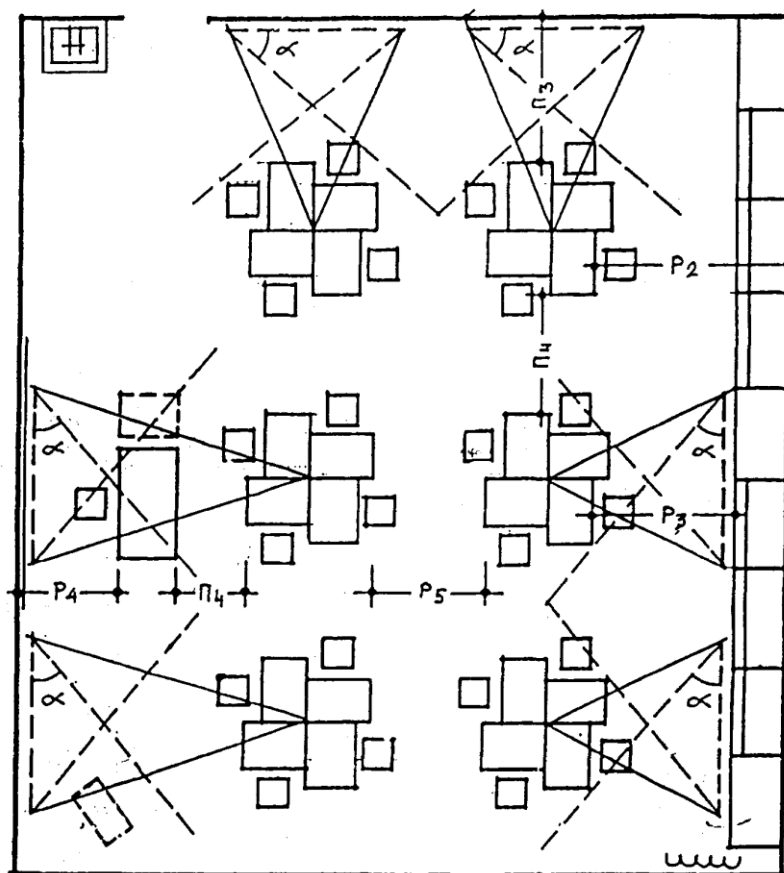
Мейкиндикти уюштуруу, фронталдык, фронталдык-топтук жана топтук формада сабак өтүү үчүн класс-кабинетке эмеректи жана жабдууларды жайгаштыруу



Я.1-сүрөт – фронталдык сабактары менен класс-кабинет



Я.2-сүрөт – фронталдык жана топтук сабактары менен класс-кабинет



Я.3-сүрөт – топтук сабактары менен класс-кабинет

I тиркемеси

200 окуучуга чейин аз толтурулган мектептердин жайларынын курамына жана аянтына талаптар

I.1 Аз толтурулган мектептерди жайгаштыруу жана жер участогунун көлөмү жалпы билим берүү мекемелери үчүн колдонуудагы ченемдер боюнча кабыл алынат.

I.2 Дене тарбия – спорт зонасын башталгыч аскердик даярдык зонасы менен айкалыштырууга жол берилет.

I.3 Аз толтурулган мектептердин имараты 3 кабаттан ашык эмес долбоорлонууга тийиш.

I.4 Уктоочу бөлмөлөр 1-4-класстын окуучулары үчүн – 4-6 орун, 5-9-класстар үчүн – 3-4 орун, 10-12-класстар үчүн – 2-3 орун сыйымдуулукта долбоорлонушу зарыл.

I.5 Кабинет жана лаборатория жайларын бир тараптуу жайгаштырууда рекреациялык жайлардын кеңдиги 3 м кем эмес, ал эми эки тараптуу жайгаштырууда рекреациялык жайлардын кеңдиги - 4 м кем эмес кабыл алуунууга тийиш.

Баардык климаттык райондордо аз толтурулган мектептердин имараттарындагы рекреациялык жайлар бир окуучуга 0,8 чарчы метрден 1,5 чарчы метрге чейинки аянттын ченемине карата кабыл алынышы керек.

I.6 Аз толтурулган мектептер үчүн (300 окуучуга чейин) окуу класстарынын аянты 2,5 чарчы метрден кем эмес, мектепке чейинки класстардын оюн аянты - 2 чарчы метр, уктоочу жана оюн бириктирилген жайлары - 4 чарчы метр, адистештирилген кабинеттер - 6 чарчы метр.

I.7 Табигый илимдер боюнча адистештирилген кабинеттер (физика, химия, биология) үчүн төмөнкүдөй курамга уруксат берилет:

- лаборатория;
- лаборанттык жай.

Химия жана биология; физика жана астрономия кабинеттерин айкалыштырууга жол берилет. Алар бирден кабинет санында кабыл алынат.

I.8 Лингафондук-мультимедиялык кабинеттин багытталышын кеңейтүү. Мультимедиялык кабинетти чет тили кабинеттери катары колдонуу.

Лингафондук-мультимедиялык кабинеттин саны аз толтурулган мектептер үчүн – 2 кабинет.

Кабинеттердин аянты 1 окуучуга 2,5 чарчы метр эсебинде кабыл алынат.

I.9 Класстары 15-20 окуучу эсебинде толтуруудагы аз толтурулган мектептер үчүн информатика жана эсептөө техникасы окуу кабинеттеринин аянты 60,0-80,0 чарчы метр, ал эми 10-12 окуучу эсебинде толтурулган окуу класстарынын аянты 40,0-48,0 чарчы метр кабыл алынат.

I.10 Эмгекке үйрөтүү үчүн жыгач жана металл иштетүү боюнча өзүнчө устаканалардын аянтын 1 окуучуга 5 чарчы метр эсебинде кабыл алууга тийиш.

I.11 Китепкананын аянты 1 окуучуга 0,4 чарчы метр эсебинде кабыл алынат. Мында китепканада архив, окуу залы жана раковина үчүн жай карылыш керек.

I.12 Аз толтурулган мектептердин медициналык тейлөө үчүн жайынын курамы жана аянты төмөнкүдөй кабыл алынууга тийиш:

дарыгердин кабинети (медицина кабинети) -12 чарчы метр;

- процедура жайы -12 чарчы метр.

I.13 Аз толтурулган мектептерде тамактануу жайларынын курамы үчүн кыскартылган жайлардын топтомуна жол берилет, анда төмөнкү жайлар каралат:

- ашкана блогунун технологиялык, муздатуучу жана жуучу жабдуулары үчүн;

- тамактануу үчүн;
- кампа;
- персонал үчүн;
- идиш жуучу;
- раковинасы менен даараткана.

I.14 Аз толтурулган мектептерде жыйын залын катардагы лекциялык аудитория менен айкалыштырууга жол берилет. Орундардын саны 60% кем эмес кабыл алынышы керек.

I.15 Аз толтурулган мектептерде дене тарбия сабагы үчүн гимнастика залын окуу-спорт залы менен айкалыштырууга жол берилет. Окуу-спорт залын 15,0 м x24,0 м көлөмүндө кабыл алуу керек, анда төмөнкүлөр каралат:

- жабдыктар жайы – 16,0 чарчы метр;
- кийинүү жайы – 2 x 16,0 чарчы метр.

I.16 Канализация орнотулбаган жерлерде тазалык түйүндөрү КР КЧ 31-04 жана тазалык эрежелерине ылайык кабыл алынат.

II тиркемеси

Жалпы билим берүү мектебинин нормага салынган (эсептелген) аянтынын контролдук салыштырмалуу көрсөткүчү

Имараттын типтери	Аянты, чарчы метр (м ²)
Жалпы билим берүү мектептери	10,0 - 12,0 (бир окуучуга)
<p>Эскертүүлөр</p> <p>1. Бул салыштырмалуу көрсөткүчтөр профилдик жана атайын окутуу жана тарбиялоосу менен окуу-тарбия имараттарын, ошондой эле кооперативдешкен имараттарды жана калкты тейлөө блоктору менен имараттарды долбоорлоого жайылтылбайт.</p> <p>2. Ушул көрсөткүчтөр класстардын толтурулушуна карата: класстар (2-9) – 25 окуучу; жана сыйымдуулугу 1266 окуучудан ашпаган жалпы билим берүү мектептери үчүн эсептелген.</p> <p>3. Нормалаштырылган аянттын салыштырмалуу көрсөткүчү долбоорлоого техникалык тапшырма боюнча кабыл алынышы мүмкүн, бирок бир окуучуга 8 м² ден кем эмес.</p>	

Курулуштагы ченемдик документтер тутуму
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН КУРУЛУШ ЧЕНЕМДЕРИ

Система нормативных документов в строительстве
СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

**МЕКТЕП ИМАРАТТАРЫ.
ДОЛБООРЛОО ЧЕНЕМДЕРИ
КР КЧ 31-08:2022**

**ШКОЛЬНЫЕ ЗДАНИЯ.
НОРМЫ ПРОЕКТИРОВАНИЯ
СН КР 31-08:2022**

Актуализированная редакция СНИП КР 31-08:2013
КР КЧжЭ 31-08:2013 жаңыртылган редакциясы

Расмий басылма
Издание официальное

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МИНИСТРЛЕР КАБИНЕТИНЕ КАРАШТУУ
АРХИТЕКТУРА, КУРУЛУШ ЖАНА ТУРАК ЖАЙ-КОММУНАЛДЫК ЧАРБА
МАМЛЕКЕТТИК АГЕНТТИГИ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ АГЕНТСТВО
АРХИТЕКТУРЫ, СТРОИТЕЛЬСТВА И ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА
ПРИ КАБИНЕТЕ МИНИСТРОВ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БИШКЕК 2022

Предисловие

1 АКТУАЛИЗИРОВАННЫ Государственным институтом сейсмостойкого строительства и инженерного проектирования (ГИССИП) Государственного агентства архитектуры, строительства и жилищно-коммунального хозяйства при Кабинете Министров Кыргызской Республики (Госстрой)

2 ВНЕСЕНЫ Управлением архитектуры и технического нормирования Госстроя

3 УТВЕРЖДЕНЫ приказом Госстроя от 26 декабря 2022 года № 60-нпа И ВВЕДЕНЫ В ДЕЙСТВИЕ 1 февраля 2023 года на основе делегированных полномочий в соответствии с постановлением Правительства Кыргызской Республики от 15 сентября 2014 года № 530

4 ЗАРЕГИСТРИРОВАННЫ Министерством юстиции Кыргызской Республики в государственном реестре нормативных правовых актов от 13 января 2023 года № 239

5 ВЗАМЕН СНиП 31-08:2013 «Школьные здания. Нормы проектирования»

Настоящие Строительные нормы не могут быть полностью или частично воспроизведены, тиражированы и распространены в качестве официального издания без разрешения Госстроя.

© Госстрой, 2022

В случае пересмотра (замены) или отмены настоящих строительных норм соответствующее уведомление будет опубликовано в установленном порядке. Соответствующая информация, уведомление и тексты размещаются также в информационной системе общего пользования – на официальном сайте разработчика

Содержание

1	Область применения	1
2	Нормативные ссылки	1
3	Термины и определения	2
4	Общие положения	4
5	Требования к организации сети. Виды и типы общеобразовательных учреждений	5
6	Требования к размещению и зонированию земельного участка	6
7	Требования к функциональным группам, составу и площадям помещений	9
8	Объемно-планировочная структура	11
9	Противопожарные требования к зданиям общеобразовательных учреждений	14
10	Требования к внутренней среде зданий	16
	Приложение А Сокращения, принятые в настоящем нормативном документе	25
	Приложение Б Классификация и назначение видов общеобразовательных учреждений	26
	Приложение В Организация сети общеобразовательных учреждений	28
	Приложение Г Примерная номенклатура видов и типов зданий общеобразовательных учреждений	30
	Приложение Д Площади основных зон земельных участков общеобразовательных учреждений	32
	Приложение Е Функциональные группы и примерный состав помещений	33
	Приложение Ж Состав и расчетные показатели площадей помещений начальной школы	40
	Приложение И Состав и расчетные показатели площадей помещений основной школы	41
	Приложение К Состав и расчетные показатели площадей помещений старшей школы	42
	Приложение Л Состав и расчетные показатели площадей специализированных помещений основной и старшей школы	43
	Приложение М Состав и расчетные показатели площадей помещений изучения технологии и трудового обучения	44
	Приложение Н Состав и расчетные показатели площадей помещений центра информации – библиотеки и учительской – методического кабинета (группа методического центра)	45
	Приложение П Состав и расчетные показатели площадей вестибюля-гардероба, административно-хозяйственных помещений, медицинских комнат	46

Приложение Р	Состав и расчетные показатели площадей помещений рекреационного центра (центра досуга).....	47
Приложение С	Состав и расчетные показатели площадей помещений зрительного зала.....	48
Приложение Т	Размеры и площади учебно-спортивных залов и бассейна.....	49
Приложение У	Состав и расчетные показатели площадей вспомогательных помещений при спортивных залах и бассейне	50
Приложение Ф	Состав и расчетные показатели площадей помещений художественного (эстетического) воспитания	51
Приложение Х	Состав и расчетные показатели площадей помещений блока технического творчества (кружковые помещения).....	52
Приложение Ц	Состав и расчетные показатели площадей помещений для биолого-опытнической деятельности (кружковые помещения).....	53
Приложение Ш	Состав и площади помещений кухонного блока с подсобными помещениями	54
Приложение Щ	Расчетные показатели площадей санитарных узлов и количество санитарных приборов.....	56
Приложение Э	Ориентация окон учебных помещений по сторонам света.....	57
Приложение Ю	Расчетная температура воздуха и кратность обмена воздуха в помещениях.....	58
Приложение Я	Организация пространства, размещение мебели и оборудования класса-кабинета для фронтальных, фронтально групповых форм ведения урока.....	60
Приложение І	Требования к составу и площадям помещений малокомплектных школ до 200 учащихся	62
Приложение ІІ	Контрольный удельный показатели нормируемой (расчетной) площади общеобразовательных школ	64

Введение

Настоящие нормы распространяется на проектирование вновь строящихся зданий и комплексов общеобразовательных учреждений любой формы собственности.

В настоящее время в Кыргызской Республике строятся существенными темпами школьные здания. В республике в 2013 году был принят строительные нормы и правила СНиП КР 31-08:2013 «Школьные здания. Нормы проектирования». Апробация СНиП КР 31-08:2013 «Школьные здания. Нормы проектирования» за период 2013-2019 годы показала необходимость приведения его с новыми требованиями к школьным зданиям.

Действующие в Кыргызской Республике СНиП КР 31-08:2013 «Школьные здания. Нормы проектирования» требует пересмотра и привести в соответствие с нормативными правовыми актами Кыргызской Республики, с учетом достижений в практике строительства и научных исследований школьных зданий.

Кроме того, указанная норма подлежит к обновлению ряд требований норм к площади, рассмотрении норм по обеспечению питания и др.

В актуализации данной нормы принимали участие: Кенжетаев К.И. – к.т.н., Тренина А.В. – архитектор, Дуйшеев А.А. – инж., Канболотов К.Т. – инж., Калыков А.С. – инж., Туменбаев С. Т. – архитектор.

СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Система нормативных документов в строительстве

ШКОЛЬНЫЕ ЗДАНИЯ. НОРМЫ ПРОЕКТИРОВАНИЯ**Мектеп имараттары. Долбоорлоо ченемдери**

School Buildings. Design Standards

Актуализированная редакция
СНиП КР 31-08:2013

Дата введения – 2023.02.01

1 Область применения

1.1 Настоящие строительные нормы разработаны в соответствии с требованиями Положения о системе нормативных документов в строительстве, утвержденный приказом от 11 июня 2018 года №13-нпа Государственного агентства архитектуры, строительства и жилищно-коммунального хозяйства при Кабинете Министров Кыргызской Республики и распространяются на проектирование и строительство зданий, реконструируемых (капитально ремонтируемых) зданий и комплексов общеобразовательных учреждений любых форм собственности.

1.2 Настоящие строительные нормы устанавливают основные положения и требования к размещению и организации системы зданий, земельному участку, территории, функциональным группам, составу и площадям помещений, объемно-планировочным решениям, освещению, инженерному оборудованию и внутренней среде общеобразовательных учреждений.

2 Нормативные ссылки

В настоящих строительных нормах использованы ссылки на следующие нормативные документы:

СН КР 20-02:2018* Сейсмостойкое строительство. Нормы проектирования;

СН КР 21-01:2018 Пожарная безопасность зданий и сооружений;

СН КР 23-05:2019 Естественное и искусственное освещение;

СН КР 31-04:2018 Общественные здания и сооружения;

СН КР 30-01:2020 Планировка и застройка городов и населенных пунктов городского типа;

СН КР 41-04:2022 Отопление, вентиляция и кондиционирование;

Свод правил по планировке и застройке территорий сельских населенных пунктов в Кыргызской Республике, утвержден приказом Госстроя от 20 сентября 2016 года №7-нпа;

СНиП 2.04.01-85* Внутренний водопровод и канализация здания;

ВСН 59-88 Электрооборудование жилых и общественных зданий. Нормы проектирования;

ПУЭ Правила устройства электроустановок, издание 6.

3 Термины и определения

В настоящих строительных нормах использованы следующие термины и определения:

1 начальное звено школы: Школа в составе 1-4 классов.

2 среднее звено школы: Школа в составе 5- 9 или 5- 8 (7) классов.

3 старшая школа: Школа в составе 10-11, 9-11 или 8-11 классов.

4 параллель классов: Число классных групп одного возраста.

5 организационно-педагогическая структура: Соотношение параллелей классов школ I, II и III ступеней обучения:

(возрастные классные группы).

Число параллелей классов

Например: полная средняя школа 1-4 : 5-9 : 10-11 (классы)

1 : 1 : 1 (параллели)

2 : 2 : 2

3 : 3 : 3

основная школа (I – II ступень) 1-4 : 5-9 : 10-11 (классы)

1 : 1 : 0 (параллели)

школа II – III ступеней 1-4 : 5-8 : 9-11 (классы)

0 : 3 : 3 (параллели)

6 автономная школа: Школа с равным числом параллелей классов по всем возрастным группам.

Например: 1-4 : 5-9 : 10-11 (классы)

2 : 2 : 2 (параллели)

7 сетевая школа: Школа с неравным числом параллелей классов (меньшим в начальной школе и большим в старшей). Рассчитана на обслуживание близрасположенных школ низшей ступени.

Например: 1-4 : 5-9 : 10-11 (классы)

1 : 2 : 4 (параллели)

1-4 : 5-8 : 9-11 (классы)

0 : 4 : 3 (параллели)

8 фронтальные занятия: Все учащиеся сидят лицом к классной доске и учителю.

9 групповые занятия: Занятия с разделением классной группы на подгруппы по 8, 6 или 4 человека, в соответствии с которыми группируются ученические столы. При этом учащиеся сидят лицом друг к другу и выполняют коллективные задания.

10 индивидуальные занятия: Занятия с рассредоточением учащихся по всему классному помещению для самостоятельного решения поставленных учителем задач. Учащиеся могут быть обращены лицом на периметр стен с закрепленным на них дидактическим материалом или проводить занятия с ТСО.

11 смешанные формы ведения урока: Одновременное ведение фронтальных, групповых и индивидуальных форм работы.

12 классное помещение: Помещение для учащихся начальной школы.

13 класс-кабинет: Помещение для учащихся основной и старшей школы, для проведения занятий по разным дисциплинам.

14 специализированный кабинет: Помещение для углубленных профильных курсов или по узкой дисциплине.

15 лаборатория: Помещение для занятий с демонстрацией опытов.

16 практикум (лаборатория-практикум): Помещение для фронтальных лабораторных работ и лабораторных практикумов с частью класса.

17 лаборантская: Помещение для хранения и подготовки оборудования к опытам учителем и лаборантом.

18 лаборантская-практикум: Помещение с совмещенной функцией лаборантской и практикума.

19 ресурсный центр: Помещение при учебной секции, где сосредоточены наглядные учебные пособия и ТСО.

20 учебная секция: Группа классных помещений (учебных кабинетов), рекреация, ресурсный центр и санузлы.

21 комбинированное освещение: Сочетание бокового естественного освещения с верхним естественным освещением.

22 смешанное освещение: Сочетание бокового естественного освещения с искусственным.

4 Общие положения

4.1 При проектировании зданий общеобразовательных учреждений этажность принимается согласно СН КР 31-04 «Общественные здания и сооружения».

4.2 К общеобразовательным учреждениям относятся общеобразовательные школы I, II и III ступеней обучения, гимназии, лицеи и др.

Номенклатура видов общеобразовательных учреждений принимается в соответствии с их классификацией приведенных в приложении Б.

4.3 Общеобразовательные учреждения обеспечивают осуществление общеобразовательного процесса в соответствии с программами трех ступеней образования:

- I ступень – начальное общее образование (1 - 4 классы);
- II ступень – основное общее образование (5 - 9 классы);
- III ступень – среднее (полное) общее образование (10-11 или 9-11 классы).

4.4 Вместимость общеобразовательных учреждений (общее количество учащихся) определяется заданием на проектирование, исходя из их организационно-педагогической структуры, наполняемости классов, градостроительных и демографических условий.

4.5 Наполняемость классов и групп продленного дня для общеобразовательных учреждений устанавливается не более 25 учащихся. Численные значения расчетной наполняемости классов могут быть изменены в соответствии с требованиями местных органов власти или по техническому заданию заказчика.

В старших классах общеобразовательных школ, гимназиях и лицеях допускается снижение наполняемости классов до 20 учащихся.

Для сельских населенных пунктов в соответствии с демографическими особенностями допускается проектирование школ с уменьшенной наполняемостью классов.

4.6 При проведении занятий по иностранному языку в 1-11 классах и трудовому обучению в 5-11 классах, физической культуре в 10-11 классах, по информатике и вычислительной технике, физике, химии и биологии (во время практических занятий) классная группа делится на две подгруппы. В школах с профильным обучением, лицеях и гимназиях для проведения практических работ класс может делиться на несколько подгрупп, исходя из дифференцированных или интегрированных программ обучения, а также для организации групповых работ и самостоятельных занятий учащихся по интересам. Число мест в помещениях студий и кружков принимается от 8 до 12. Согласно с этим

положением устанавливаются площади помещения в соответствии с приложением Ж - М и по данным приведенным в приложениях Ф - Ц.

4.7 Структура и вместимость зданий общеобразовательных учреждений приведены в приложениях В и Г.

4.8 Вместимость отдельного общеобразовательного учреждения не должна превышать 1000 учащихся. При большем числе учащихся, учреждение проектируется в виде комплекса зданий с единым общешкольным центром и несколькими автономными учебными корпусами вместимостью не более двух параллелей учащихся каждый.

5 Требования к организации сети. Виды и типы общеобразовательных учреждений

5.1 Сеть общеобразовательных учреждений следует рассматривать как основное звено общей системы учебно-воспитательных учреждений, включающей, помимо общеобразовательных, внешкольные учреждения и учреждения для трудового обучения.

Виды и типы общеобразовательных учреждений различаются организационно-педагогическими структурами (соотношением возрастных параллелей учащихся), содержанием, формами и методами организации учебно-воспитательного процесса, и направленностью профилизации.

5.2 Принципы организации сети зданий общеобразовательных учреждений приведены в приложении В.

5.3 Номенклатура видов и типов зданий общеобразовательных учреждений приведена в приложении Г.

Школы различных ступеней обучения могут размещаться отдельно или формироваться в комплексы в разнообразных сочетаниях.

5.4 Общеобразовательные учреждения в единой системе учебно-воспитательных зданий могут кооперироваться с дошкольными и внешкольными учреждениями, учебно-производственными комбинатами и учебными заведениями, дающими профессию со средним образованием.

5.5 При расчете комплексной сети зданий следует предусматривать число мест в общеобразовательных учреждениях для 100 % учащихся младшего и среднего школьного возраста и до 75 % учащихся старшего школьного возраста при обучении в одну смену.

5.6 При расчете комплексной сети зданий и числа мест в общеобразовательных учреждениях могут быть отдельные виды занятий по месту

жительства – школы, кружки, студии и клубы по интересам при группах жилых домов.

5.7 По месту жительства рекомендуется планировать клубы для детей, не вовлеченных в активные формы работы в школе или во внешкольных учреждениях из расчета: по спорту и туризму 35 %, художественным воспитанием 35 %, кружками юных натуралистов и техников 12 %, прочими видами клубной работы 18 %.

5.8 Число мест в здании общеобразовательного учреждения определяется по местным демографическим условиям и перспективам развития населенного места, жилого района, микрорайона.

5.9 Для населенных мест, районов, микрорайонов с неразвитой инфраструктурой общественных зданий, не соответствующей укрупненным расчетным показателям обеспеченности жителей учреждениями обслуживания, рекомендуется проектировать средние школы с выделенным блоком общешкольного центра для обслуживания учащихся, а также населения во внеучебное время.

5.10 Сумма ученических мест в сети общеобразовательных учреждений в условиях новой и сложившейся застройки, должна соответствовать п.5.5. настоящих норм.

5.11 Радиусы обслуживания от дома до общеобразовательного учреждения определяются в соответствии с требованиями СН КР 30-01.

6 Требования к размещению и зонированию земельного участка

6.1 Размещение и размеры земельных участков школ следует принимать в соответствии со СН КР 30-01 и Свода правил по планировке и застройке территорий сельских населенных пунктов в Кыргызской Республике.

6.2 На земельных участках общеобразовательных учреждений следует предусматривать следующие зоны: физкультурно-спортивную, учебно-опытную, отдыха и хозяйственную.

6.3 Площади основных зон земельных участков общеобразовательных учреждений рекомендуется принимать по расчетным показателям на 1 класс в соответствии с приложением Д.

В случаях размещения здания в условиях стесненной застройки состав зон земельного участка определяется заданием на проектирование по согласованию с органами государственного санитарно-эпидемиологического надзора.

6.4 В физкультурно-спортивной зоне следует предусматривать: легкоатлетическое спортядро с круговой беговой дорожкой длиной 250 м, комбинированные баскетбольную и волейбольную площадку, футбольное поле, комбинированную площадку для спортивных игр, метания мяча и прыжков.

Допускается уменьшать учебно-спортивную зону на размер легкоатлетического спортядра с сохранением остальных элементов спортзоны, при условии использования спортядра микрорайона или района, размещенного в пределах 750 м пешеходной доступности для проведения спортивных занятий школьников.

Размеры футбольного поля принимать минимально допустимыми согласно нормативным показателям.

Допускается совмещение зоны начальной военной подготовки со спортивной зоной.

6.5 Физкультурно-спортивную зону не допускается размещать со стороны окон классных помещений. Располагать ее следует за полосой зеленых насаждений, включающих деревья и кустарники. Площадки для игр с мячом и метания спортивных снарядов следует располагать на расстоянии не менее 25 м от окон здания, а при наличии ограждения высотой 3 м – не менее 15 м. Площадки для занятий другими видами физкультурно-спортивных занятий – на расстоянии не менее 15 м. Оборудование спортивной зоны должно обеспечивать выполнение учебных программ по физическому воспитанию, а также проведение секционных спортивных занятий и оздоровительных мероприятий.

6.6 В учебно-опытную зону рекомендуется включать: отдел начальных классов, отдел полевых и овощных культур, отдел плодового сада и питомника, отдел цветочно-декоративных растений, отдел коллекционно-селекционной работы, теплицу с зооуголком, парники, географическую площадку, площадку для занятий биологией на воздухе (с навесом).

В условиях дефицита территории допускается сокращать учебно-опытную зону, при условии обязательного сооружения парников, теплицы и устройства специального павильона для коллекционно-селекционной работы до величины, обеспечивающей потребности учебного процесса.

Для школ с биологическим уклоном допускается расширять номенклатуру закрытых сооружений (парники, теплицы, оранжереи, сооружения для хранения малогабаритной сельскохозяйственной техники и т.п.).

6.7 В зону отдыха рекомендуется включать:

а) площадки для подвижных игр обучающихся начальной школы (с 2 по 4 классы) принимаются из расчета не менее 100 м² на каждый класс, а для детей 6 летнего возраста (1 классы) и дошкольные классы – не менее 180 м² (7,2 м² на

одного ученика) с теньвыми навесами и малыми игровыми формами; для основной школы (с 5 по 9 классы) – не менее 25 м² на каждый класс;

б) площадки для тихого отдыха основной школы принимаются для 75% обучающихся из расчета не менее 25 м² на каждый класс.

Для обучающихся старших классов зоной отдыха служат площадки спортивной зоны:

а) площадки для подвижных игр обучающихся начальной школы (со 2 по 4 классы) принимаются из расчета не менее 50 м² на каждый класс, а для детей 6 летнего возраста (1 классы) и дошкольные классы - не менее 100 м² (4 м² на одного ученика) с малыми игровыми формами;

б) площадки для тихого отдыха основной школы принимаются для 40% обучающихся из расчета не менее 25 м² на каждый класс.

Для обучающихся старших классов зоной отдыха служат площадки спортивной зоны.

Допускается не предусматривать зону отдыха при условии использования скверов или парковых зон микрорайона (в пределах шаговой доступности, но не более 200 метров).

6.8 При уменьшении общей площади земельных участков без изменения должны сохраняться размеры легкоатлетического ядра, спортивных площадок и площадок для подвижных игр.

6.9 Хозяйственная зона должна иметь отдельный въезд (вход) и размещаться со стороны производственных помещений столовой и вблизи учебно-опытной зоны. В хозяйственной зоне в зависимости от местных условий допускается размещать хозяйственный блок, овощехранилище, учебный гараж, навесы для инвентаря и оборудования. Площадка для сбора отходов с размещением на расстоянии не менее 25,0 м от входа в пищеблок, окон учебных классов, кабинетов и оборудованным водонепроницаемым твердым покрытием, размеры которого превышают площадь основания контейнеров на 1,0 м во все стороны. Допускается также размещать хозяйственные кладовые в цокольном этаже или подвале здания школы с отдельным выходом наружу. Состав и площади хозяйственных построек определяются заданием на проектирование.

6.10 Площадь озеленения должна составлять не менее 40 % общей площади участка общеобразовательного учреждения.

В площадь озеленения должны включаться площади зеленых насаждений, учебно-опытной зоны, физкультурно-спортивной и зоны отдыха, а также газонов, защитных полос и изгородей из кустарников вокруг участков.

Не допускается применять для озеленения ядовитые и колющие растения.

При примыкании земельного участка общеобразовательного учреждения непосредственно к зеленым насаждениям общего пользования (паркам,

лесопаркам, садам, скверам, бульварам) площадь озеленения участка допускается сокращать до 30 %.

6.11 На земельных участках должны предусматриваться подъезды для пожарных машин к зданиям, а также возможность объезда вокруг зданий. Подъезды к зданиям и объезды вокруг него, хозяйственный двор и подходы к зданию должны иметь твердое покрытие и доступ для детей с ограниченными возможностями здоровья. На периферии участка или вблизи от него следует предусматривать стоянку автомашин для педагогов и сотрудников, преимущественно со стороны хозяйственной зоны.

6.12 Земельные участки общеобразовательных учреждений должны иметь ограждение по всему периметру, высотой не менее 1,2 м в соответствии требованиями действующих нормативных документов и иметь предохранительные устройства, препятствующие выбеганию учащихся на проезжую часть улицы со стороны входа в здание. Вдоль ограждения следует предусматривать полосу зеленых насаждений с посадкой деревьев и кустарников.

6.13 Участок должен быть обустроен малыми архитектурными формами, освещен: иметь мощные покрытия и травяной газон.

Среднюю горизонтальную освещенность следует принимать по СН КР 23-05.

6.14 При размещении зданий на затесненных участках допускается проектировать эксплуатируемые кровли, с консольными выпусками, согласно требованиям СН КР 20-02, для устройства площадок отдыха и т.п.

С эксплуатируемой кровли следует предусматривать не менее двух эвакуационных выходов, покрытие кровли и утеплитель должны быть негоряемыми.

Площадки, размещаемые на эксплуатируемой кровле, должны иметь ограждение высотой не менее 1,6 м без горизонтальных членений. Расстояние в свету между вертикальными элементами ограждения должно быть не более 0,1 м.

6.15. В зоне главного входа рекомендуется предусматривать мощеную площадку для сбора учащихся и проведения общешкольных мероприятий.

7 Требования к функциональным группам, составу и площадям помещений

7.1 Набор функциональных групп, состав и площади помещений общеобразовательных учреждений должны соответствовать их видам и типам, функционально-педагогической структуре и назначению.

7.2 Состав помещений общеобразовательных учреждений должен содержать учебную и общешкольную группы помещений в соответствии с приложением Е и дифференцироваться на функциональные группы в соответствии с приложениями Е – У и по данным приведенным в приложениях Ф – Ш.

7.3 Количество основных помещений классов, классов-кабинетов для всех видов общеобразовательных учреждений принимается равным количеству учебных и инклюзивных групп, в соответствии с организационно-педагогической структурой.

7.4 Площади в классах и учебных кабинетах принимаются при смешанных формах обучения (фронтальная и групповая) $2,0 \text{ м}^2$ на одного учащегося, в специализированных кабинетах и лабораториях по естественным наукам – $2,25 \text{ м}^2/\text{уч}$. Площадь мастерских по изучению технологий и труда, а также специализированных мастерских для дифференцированного обучения по направлениям – $3,75 \text{ м}^2/\text{уч}$.

7.5 Состав и площади отдельных функциональных групп помещений общеобразовательного учреждения принять в соответствии с приложениями Ж – У и по данным приведенным в приложениях Ф – Ш.

7.6 Гардеробные для преподавателей должны предусматриваться из расчета не менее двух мест на один класс. Гардеробные для учащихся должны предусматриваться в соответствии с действующими нормативными документами с учетом требований доступности детям с ограниченными возможностями здоровья.

7.7 Площадь пола спортзалов принимается из расчета не менее $1,4 \text{ м}^2$ на одного учащегося школы. Количество и размер залов определяется исходя из назначения и типа здания.

При учебно-спортивных залах должны предусматриваться: не менее чем одна пара раздевальных на класс (для мальчиков и девочек) и по две пары помещений раздевальных, душевых и уборных в игровых залах.

7.8 Площади уборных, умывальных и душевых общеобразовательных учреждений и количество санитарных приборов принять в соответствии с приложением Щ.

7.9 Рекреации следует проектировать из расчета не более 1 м^2 на 1 учащегося, как правило, в виде зальных помещений.

8 Объемно-планировочная структура

8.1 Здания общеобразовательных учреждений рекомендуется проектировать универсальными из расчета эксплуатации их – в качестве школы, с различными организационно-педагогическими структурами, лицей или гимназии.

8.2 Здания общеобразовательных учреждений следует проектировать высотой не более 4-х этажей, в зависимости сейсмичности площадки строительства. На третьем и четвертом этажах не допускается размещать помещения начальных и инклюзивных классов, а остальных учебных помещений должно быть не более 25%.

8.3 Высота надземных этажей здания должна быть не менее 3,6 м. (от пола до пола вышележащего этажа), в чистоте – не менее 3,3 м. Высота зрительного и спортивных залов принимается в соответствии с приложениями С и Т.

8.4 Объемно-планировочная структура здания должна соответствовать назначению учреждения, его специфике и нормативным условиям эксплуатации, включая связь с участком школы.

8.5 Архитектурно-типологическая структура здания в соответствии с функциональной моделью должна иметь следующую пространственную организацию:

помещения общеобразовательных учреждений следует подразделять на две основные обособленные группы – учебную и общешкольную, в соответствии с приложением Е;

рекреационный центр, при его наличии, должен быть связующим звеном между ними;

учебная группа помещений должна быть дифференцирована на школы I, II и III ступеней обучения с технологическими помещениями, обслуживающие эти возрастные школы.

8.6 Учебные помещения, внутренние и внешние санузлы, краны индивидуальных умывальников, умывальники при обеденном зале, гардеробные, душевые кабины, дверные проемы школьного здания должны быть удобными для детей с ограниченными возможностями здоровья. Учебные помещения должны группироваться в учебные секции:

для 1 классов школ в учебных секциях следует предусматривать не более трех классных помещений со спальными – игровыми (комнатами отдыха) и санитарными узлами;

для 2-4 классов в учебных секциях следует предусматривать не более шести классных помещений с рекреациями и санитарными узлами, а также комнату труда и универсальное помещение для групп продленного дня, последние

допускается размещать вне учебной секции но в группе помещений для учащихся этих классов;

для 5-11 классов в учебные секции должны входить учебные классы-кабинеты, лаборатории и соответствующие рекреационные помещения, и санитарные узлы;

учебные секции 1, 2-4 классов, а также 5-8 (9) классов, должны быть обособленными и непроходимыми для учащихся других возрастных групп. Допускается учебные секции 5-11 классов в общеобразовательных учреждениях с профильным обучением, гимназиях и лицеях проектировать необособленными.

Специализированные учебные кабинеты и мастерские следует группировать в учебные секции по признакам родственных дисциплин и технологий.

Допускается санитарные узлы для 5-11 классов размещать вне учебных секций, а в двухэтажных зданиях размещать на одном из этажей сосредоточенно.

Входы в санузел не следует располагать напротив входа в учебные помещения или непосредственной близости.

8.7 Кабинеты химии и физики следует размещать на нижних этажах.

8.8 Группу помещений общешкольного центра рекомендуется размещать изолированно от учебных секций. Проходы в помещения центра через учебные секции не допускаются.

8.9 Общеобразовательные учреждения следует проектировать, как правило, в одном сблокированном здании.

8.10 В производственные помещения столовой должен предусматриваться отдельный вход и дебаркадер.

8.11 Производственные помещения столовых проектируются с учетом размещения в них комплекта торгово-технологического оборудования на электроподогреве.

8.12 При обеденном зале должны предусматриваться умывальники из расчета 1 кран на 20 мест.

8.13 При отсутствии лифта учебно-спортивные залы следует размещать на первом этаже.

Учебно-спортивные залы следует размещать не выше второго этажа. Предусматривать проходы в учебно-спортивные помещения через учебные секции не допускается. Вход в спортивный зал из раздевальных предусматривается непосредственно или через обособленный коридор. Снарядная должна соединяться со спортивным залом через дверь или открытый проем шириной не менее 2 м и высотой не менее 2.2 м. Длина снарядной для хранения гимнастического бревна должна быть не менее 5 м. Пол снарядной должен быть в одном уровне с полом спортивного зала (без порога).

8.14 Коридоры и рекреационные помещения, находящиеся вблизи зрительного зала – лекционной аудитории, следует проектировать с учетом использования их в качестве кулуаров (фойе).

8.15 Ширина рекреационных помещений при одностороннем расположении кабинетов и лабораторий должна приниматься не менее 3 м. ширина рекреационных помещений, примыкающих к кабинетам, лабораториям (при их двухстороннем расположении) и классам – не менее 4 м.

8.16 Гардеробные должны располагаться изолированно с зонированием для начальной, основной и старшей школы.

8.17 На входах в здания общеобразовательных учреждений следует предусматривать тамбуры и стандартные пандусы.

8.18 Унитазы в уборных для учащихся должны размещаться в закрытых кабинах. Кабины должны быть отделены перегородками-экранами высотой не менее 1,8 м (от пола), не доходящими до пола на 0,2 м. Размеры кабин должны приниматься в плане 0,8×1 м. Одна из кабин уборных для девочек (личной гигиены) должна быть полноценной 1,8×1,2 м, также одна из кабин уборных должна иметь доступ детям с ограниченными возможностями здоровья.

Проход между кабинами уборных и противоположной стеной должен приниматься, в м, не менее:

при отсутствии писсуаров – 1,5 м;

при наличии писсуаров – 2,0 м.

Расстояние между кранами индивидуальных умывальников должно быть не менее 0,65 м.

Высота верхней поверхности раковин умывальников над полом должна приниматься 0,5 м для учащихся 1 классов: 0,6 м – для учащихся 2-4 классов и 0,7 м – для учащихся 5-11 классов.

Проход между умывальниками и стеной должен быть не менее 1,1 м. между двумя рядами умывальников – не менее 1,6 м.

8.19 Душевые кабины должны предусматриваться размером в плане не менее 0,9×0,9 м. Проход между рядами душевых кабин должен быть не менее 1,2 м, а между рядом кабин или кабиной и стеной (перегородкой) – не менее 0,8 м.

8.20 Подсчет технико-экономических показателей необходимо производить с учетом обеспечения доступности в соответствии с правилами, установленными СН КР 31-04.

8.21 Пищеблок размещают не выше 2 этажа. При размещении пищеблока на 2-ом этаже оборудуется грузоподъемный лифт для транспортировки продукции.

8.22 Площадь обеденного зала столовой следует принимать из расчета не менее 1,0 м² на одно посадочное место. Число посадочных мест определяется из

расчета 1/3 от численности обучающихся, преподавателей и администрации общеобразовательной организации. По заданию на проектирование допускается число посадочных мест уменьшать до 1/6 от численности обучающихся, преподавателей и администрации. Количество преподавателей и администрации определяется заданием на проектирование.

9 Противопожарные требования к зданиям общеобразовательных учреждений

9.1 Объемно-планировочное решение здания должно соответствовать противопожарным требованиям СН КР 21-01, СН КР 31-04 и других нормативных документов, действующих на территории Кыргызской Республики.

9.2 Наибольшее количество людей, одновременно пребывающих на этаже в зданиях школ, при расчете ширины путей эвакуации должно определяться исходя из вместимости учебных помещений, помещений для трудового обучения и спальных помещений, а также спортивного зала и актового зала – лекционной аудитории, находящихся на данном этаже.

9.3 Ширина дверей выходов из помещений, в которых одновременно может находиться более 15 учащихся, должна быть не менее 0,9 м.

9.4 Из групп помещений, расположенных в подвальном или цокольном этажах зданий школ необходимо предусматривать не менее двух эвакуационных выходов непосредственно наружу. Для этих групп помещений допускается устройство выходов на первый этаж через отдельные лестничные клетки, не связанные с открытыми лестницами и общими лестничными клетками.

9.5 В зданиях общеобразовательных учреждений следует предусматривать устройства по мусороудалению. В 3 этажных зданиях допускается устройство вертикальных мусоропроводов с мусоросборными камерами. Ограждающие конструкции ствола мусоропровода должны иметь предел огнестойкости не менее 0,5 часа.

Мусороуборочную камеру следует размещать под стволом мусоропровода и выделять противопожарными перегородками 1-го типа. На сети водопровода в мусорокамере необходимо установить автоматические спринклеры.

Выход из мусорокамеры должен предусматриваться непосредственно наружу и отделяться от входа в здание глухой стеной (экраном), над выходом из нее должен предусматриваться козырек из негорючих материалов.

Выбор системы мусороудаления определяется заданием на проектирование с учетом сложившегося обслуживания в населенном пункте.

9.6 Деревянные конструкции пола спортзала должны быть обработаны огнезащитным составом. Места для сидения допускается выполнять из горючих материалов, не выделяющих при горении токсичных веществ.

9.7 Помещения зрительного зала и кружковых помещений должны быть выделены противопожарными перегородками 1-го типа и перекрытиями 3-го типа.

9.8 Помещения гардеробных площадью 200 м² и более необходимо оборудовать системой дымоудаления. Вентиляторы дымоудаления должны включаться от пожарных извещателей, реагирующих на дым, дистанционно, от кнопок. Аналогично должна быть предусмотрена блокировка систем приточно-вытяжной вентиляции при пожаре.

9.9 Размещение сауны (бани сухого жара) в зданиях общеобразовательных учреждений не допускается.

9.10 Каналы в зданиях для прокладки кабелей, питающих помещения электронно-вычислительной техники, информатики и другие следует предусматривать с пределом огнестойкости не менее 0,75 ч.

9.11 В случае размещения общеобразовательных учреждений совместно с дошкольными, помещения дошкольных учреждений следует отделять противопожарными перегородками 1-го типа и перекрытиями 3-го типа. Эвакуационные выходы из дошкольных учреждений должны быть самостоятельными.

9.12 Из мастерских по обработке древесины и комбинированной мастерской по обработке металла и древесины необходимо предусматривать дополнительный выход непосредственно наружу (через утепленный тамбур) или через коридор, примыкающий к мастерским, в который нет выходов из классов, учебных кабинетов и лабораторий.

9.13 Тепловая автоматическая пожарная сигнализация должна предусматриваться в следующих помещениях: кабинетах черчения и изобразительных искусств, лабораториях физики и астрономии, химии, биологии, лаборантских физики, химии, биологии, лаборантских при учебных кабинетах, учебных мастерских для учащихся 5-9 классов по обработке металла, древесины, комбинированной мастерской по обработке металла и древесины, инструментальной – комнате мастера, универсальной мастерской по техническим видам труда, мастерских обслуживающих видов труда по обработке тканей, по кулинарии, учительской и учебно-методическом кабинете, раздевальных при учебно-спортивных залах, снаряжных, кабинете инструктора физического воспитания, эстраде, кружковых помещениях, техническом центре (радиоузел, дикторская, комната для ремонта аппаратуры, фотолаборатория), инвентарной при актовом зале – лекционной аудитории, обеденном зале, кладовой сухих

продуктов, загрузочной – тарной, бельевой при кухне, хозяйственной кладовой при кухне, канцелярии, комнате технического персонала и хозяйственной кладовой, в спальнях – игровых, комнатах хозяйственного инвентаря, медицинских комнатах.

Автоматическую пожарную сигнализацию, реагирующую на дым необходимо предусматривать в кабинетах информатики и электронно-вычислительной техники, кладовых для хранения сырья и готовой продукции, зрительном зале, лекционной аудитории, телепроекторных, помещениях библиотеки, вестибюлях и гардеробных с сушилкой, гардеробных, кладовых индивидуального спортивного инвентаря.

Сигнал о срабатывании АПС выводится в помещение с круглосуточным пребыванием дежурного персонала или в ближайшую пожарную часть

10 Требования к внутренней среде зданий

Эргономические параметры размещения мебели и оборудования

10.1 Основное помещение школы – класс-учебный кабинет должно отвечать требованиям активного ведения учебного урока с организацией как фронтальных, так групповых и индивидуальных форм обучения с широким привлечением технических средств.

Помещение должно включать рабочую зону учащихся, рабочую зону учителя, дополнительное пространство для размещения учебно-наглядных пособий, ТСО, личных вещей учащихся, зону для групповой работы и для индивидуальных занятий учеников (особо успевающих и неуспевающих) и возможности активной деятельности. Эти зоны как сумма пространств должны обеспечивать оптимальные условия обучения.

Помещения 1 – 8 (9) классов следует оборудовать современными легкими ученическими столами и, как правило, встроенными шкафами, а также дополнительным мобильным оборудованием для решения проблем «гибкой» организации пространства с целью активизации форм обучения.

10.2 Проходы и расстояния между оборудованием в основных учебных помещениях (рисунок Я.1-Я.3, приведенный в приложении Я) должны приниматься в следующем:

P_y – между рядами двухместных или спаренных столов не менее 60;

P_1 – между рядами одноместных столов не менее 50;

P_2 – между рядами столов и наружной продольной стеной не менее 70;

P_3 – между рядами столов и внутренней продольной стеной (перегородкой) или шкафами, стоящими вдоль этой стены, не менее 160;

P_4 – между передними столами и демонстрационным столом не менее 140;

P_1 – от передней стены с классной доской до передних столов всех рядов при трехрядной расстановке не менее 280;

P_2 – от задних столов до задней стены (перегородки) не менее 160;

P_3 – от задних столов до шкафов, стоящих вдоль задней стены (перегородки) – не менее 140;

P_4 – между столом преподавателя и передней стеной (перегородкой) – не менее 140;

P_5 – между группами столов не менее 140;

D_1 – между столами в ряду – не менее 50;

D_2 – между столом преподавателя и передними столами учащихся не менее 80;

$У$ – наибольшая удаленность последнего места учащегося от классной доски в учебном помещении 860.

Высота нижнего края классной доски над полом (в рабочем положении) для 1 классов – 70-80; 2-4 классов – 75-80; 5-11 классов – 80-90. Угол рассматривания классной доски принимается не менее 40°.

Расчетная длина классной доски 300 см.

Расчетная точка положения ученика: середина ученического места первого крайнего ряда столов.

10.3 На рисунке Я.1-Я.3, приведенные в приложении Я, показана организация пространства, и размещение мебели и оборудования класса-кабинета для фронтальных, фронтально-групповых и групповых форм ведения урока.

Естественное и искусственное освещение

10.4 Естественное освещение помещений школ следует проектировать в соответствии с СН КР 23-05 и другими нормативными документами, действующими на территории Кыргызской Республики.

10.5 Все основные учебные помещения должны иметь КЕО не менее 1,5% на поверхности учебных столов и освещаться, как правило, боковым левым светом. Для организации мобильных форм ведения урока необходимо предусматривать равномерное освещение по всей рабочей плоскости в помещении за счет дополнительного верхнего света (комбинированного: сочетания верхнего с боковым или дополнительное искусственное освещение в глубине помещения – вне зоны основных учебных столов.

Для максимального использования дневного света и равномерного освещения учебных помещений деревья следует высаживать не ближе 15,0 м, кустарники – не ближе 5,0 м от здания. Не допускаются закрашивать оконные стекла.

Классная доска следует оборудовать софитами и освещать двумя установленными параллельно ей зеркальными светильниками несимметричного светового распределения. Светильники размещать выше верхнего края доски 0,3 м и на 0,6 м в сторону класса перед доской.

10.6 Допускается проектировать без естественного освещения (только с искусственным):

зрительные залы, лекционные аудитории и кулуары, коммуникации и коридоры, не являющиеся рекреационными помещениями;

умывальные, душевые и уборные при спортивных залах и бассейне, уборные персонала, комнаты личной гигиены женщин;

радиоузлы, кино-фотолаборатории, помещения для замкнутых систем телевидения;

книгохранилище, кладовые;

бойлерные, насосные водопровода и канализации, камеры вентиляционные и кондиционирования воздуха, узлы управления и другие помещения для установки и управления инженерным и технологическим оборудованием здания.

В особых случаях, для соблюдения требований максимальной компактности здания допускается обеденный зал, кроме кухни, и санитарные узлы для учащихся проектировать с искусственным освещением. При этом должна быть увеличена кратность обмена воздуха (по расчету).

Допускается освещать коридоры вторым светом путем устройства остекленных перегородок или фрамуг в стенах коридора.

10.7 Нормируемые показатели искусственной освещенности основных помещений общеобразовательных учреждений следует принимать по СН КР 23-05.

Инсоляция солнцезащита и ориентация помещений по сторонам света

10.8 Инсоляцию учебных помещений следует предусматривать в соответствии с нормами, действующими на территории Кыргызской Республики.

10.9 Ориентация окон основных учебных помещений принять в соответствии с приложением Э.

10.10 Учебные помещения, в которых предусматривается использование технических средств обучения, следует оборудовать устройствами для зашторивания.

10.11 Оптимальная ориентация помещений горячего цеха кухни на север.

Водоснабжение и канализация

10.12 В зданиях общеобразовательных учреждений следует предусматривать хозяйственно-питьевое и горячее водоснабжение, канализацию и водостоки, которые необходимо проектировать в соответствии со СНиП 2.04.01 и настоящего раздела.

В неканализованных районах принимать согласно СН КР 21-01 и санитарных правил.

Внутренний противопожарный водопровод следует предусматривать для зданий III-ей степени огнестойкости в количестве 2 струй с расходом воды не менее 2,5 л/с.

10.13 Подводка холодной воды должна предусматриваться: к раковинам химических лабораторных столов и демонстрационных столов в лабораториях химии, физики и биологии; к смывным бачкам в санузлах, помещениях для обработки и хранения уборочного инвентаря.

10.14 Подводка холодной и горячей воды должна предусматриваться: к умывальникам, устанавливаемым по одному в каждой классной комнате 1-4 классов и помещениях для групп продленного дня, к умывальникам, устанавливаемым по одному в кабинете черчения и изобразительных искусств, информатики и электронно-вычислительной техники, кружковых помещениях технического моделирования, юных натуралистов, студии живописи, рисунка, скульптуры; к умывальникам и мойкам в мастерских по обработке тканей и кулинарии; к умывальникам в учительской, столовой и кухне, к водоразборным кранам, устанавливаемым для хозяйственных нужд по одному, к раковинам в учебных мастерских, в комнате технического персонала и в помещениях уголка живой природы; к душевым кабинам и к приборам кабин личной гигиены; к ножным ваннам; к двухсекционной мойке в фотолаборатории и кино-фотолаборатории; к умывальникам перед столовой, умывальникам санузлов и медицинского блока; к лабораторным шкафам в лабораториях химии, физики и биологии, а также к оборудованию столовых и буфетов, куда подводка холодной и горячей воды предусматривается согласно технологическим требованиям.

10.15 Температура горячей воды, поступающей к смесителям приборов, не должна превышать 60°C.

Отопление и вентиляция

10.16 В зданиях общеобразовательных школ следует предусматривать отопление и вентиляцию.

Отопление и вентиляцию зданий следует проектировать в соответствии со СН КР 41-04 и настоящего раздела.

10.17 Расчетную температуру воздуха для проектирования отопления и кратность обмена воздуха в помещениях следует принимать в соответствии с приложением Ю.

10.18 Температура воздуха, подаваемого в рабочее время системами воздушного отопления, не должна превышать 40 °С.

10.19 Удаление воздуха из учебных помещений следует предусматривать через рекреации, санитарные узлы и 1 кратная вытяжка из учебных помещений.

При проектировании приточной вентиляции с механическим побуждением в учебных помещениях следует предусматривать естественную вытяжную вентиляцию из расчета однократного обмена в 1 час.

При воздушном отоплении вытяжные каналы из учебных помещений проектировать не следует.

10.20 Отдельные системы вытяжной вентиляции следует предусматривать для следующих помещений (групп помещений): классных помещений и учебных кабинетов (при отсутствии воздушного отопления), лабораторий, актовых залов – лекционных аудиторий, учебных мастерских, спортивных залов, бассейнов, тиров, столовой, медпункта, телепроекционной, санитарных узлов.

10.21 При проектировании воздушного отопления, совмещенного с вентиляцией, следует предусматривать автоматическое управление системами, в том числе поддержание в рабочее время в помещениях расчетной температуры и относительной влажности в пределах 30–60 %, а также обеспечение внеучебное время температуры воздуха не ниже 15°С.

10.22 Рециркуляция воздуха в системах воздушного отопления учебных помещений не допускается.

10.23 Воздухообмен в школьных столовых должен рассчитываться на поглощение теплоизбытков, выделяемых технологическим оборудованием кухни.

Подачу приточного воздуха в производственные помещения пищеблока следует предусматривать через обеденный зал. Объем подаваемого воздуха должен быть не менее 20 м³/ч на одно посадочное место.

При установке модулированного кухонного оборудования подачу части приточного воздуха следует осуществлять через вентиляционные устройства этого оборудования.

Удаление воздуха из комплекса пищеблока следует предусматривать через производственные помещения.

10.24 Подачу приточного воздуха в телепроеекционную допускается предусматривать от приточной системы актового зала – лекционной аудитории при условии подключения воздуховода, идущего в телепроеекционную, к приточной системе зала, ниже уровня пола телепроеекционной.

10.25 Воздушно-тепловые завесы тамбуров входа в здание следует проектировать для школ на 3 и более параллелей классов. Допускается устройство тепловых завес от приточной системы с установкой во втором тамбуре калорифера догрева и автоматической воздушной заслонки.

10.26 В помещениях, перечисленных в п.п. 6,7 и 15 приложения Ю, имеющих наружные окна с фрамугами или форточками, устройство вытяжных каналов не обязательно.

10.27 Применение асбестоцементных воздуховодов не допускается.

10.28 В зданиях общеобразовательных учреждений с количеством учащихся до 200 допускается устройство вентиляции без организованного механического притока.

Электрические и слаботочные устройства

10.29 В зданиях общеобразовательных учреждений следует предусматривать электрооборудование, электрическое освещение, системы электросвязи и передачи информации, автоматическую пожарную сигнализацию и оповещение о пожаре в соответствии с требованиями действующих нормативных документов по пожарной безопасности.

10.30 Электроснабжение, электрооборудование, электрическое освещение зданий и наружное освещение территорий общеобразовательных учреждений следует предусматривать в соответствии с ПУЭ, СН КР 23-05, ВСН 59-88 и настоящим разделом.

10.31 Во всех помещениях зданий общеобразовательных учреждений должна предусматриваться скрытая электропроводка. В кухнях, кладовых, туалетных и других подсобных помещениях допускается открытая электропроводка.

10.32 Люминесцентные светильники в учебных помещениях должны предусматриваться с пускорегулирующими аппаратами с особо низким уровнем шума и быть рассеянного света.

Необходимо обеспечивать нормируемые значения коэффициента пульсации освещенности.

Примечания

1 При применении для общего освещения учебных помещений светильников с лампами накаливания они должны применяться отраженного или преимущественно отраженного светораспределения.

2 При освещении учебных помещений люминесцентными лампами рекомендуется предусматривать подсвет классной доски специальными люминесцентными светильниками несимметричного светораспределения; при освещении учебных помещений лампами накаливания для подсветки доски в системе общего освещения должны предусматриваться дополнительные светильники.

10.33 При проектировании осветительных установок должны вводиться коэффициенты запаса 1,5 при люминесцентных лампах и 1,3 при лампах накаливания.

10.34 Для подключения диапроектора, телепроектора и других технических средств обучения в классных помещениях, учебных кабинетах, лабораториях, кружковых помещениях и помещениях для организации продленного дня должны предусматриваться не менее трех штепсельных розеток: одна у классной доски, другая – на противоположной от доски стене помещения, третья - на стене, противоположной окнам. В учебных помещениях должна предусматриваться одна розетка с заземлением, за исключением компьютерного класса и кабинета информатики, где предусматривается не менее пяти таких розеток. Предусмотреть локальную компьютерную сеть с выходом в интернет.

10.35 Установка штепсельных розеток в помещениях пребывания учащихся должна предусматриваться на высоте 1,8 м от пола.

Установка выключателей в помещениях пребывания учащихся должна предусматриваться на высоте 1,8 м от пола.

10.36 Электрощитовые должны размещаться на первом этаже. Допускается размещение электрощитовой в подвале при условии низкого уровня грунтовых вод и устройства гидроизоляции от проникновения ливневых вод.

10.37 Светильники в учебных помещениях должны устанавливаться рядами, параллельно наружным стенам с окнами. Необходимо предусматривать раздельное (по рядам) включение светильников, имея в виду освещение в первую очередь части помещения, удаленной от окон.

10.38 Аварийное освещение для эвакуации людей должно предусматриваться в вестибюлях, гардеробных, коридорах, лестничных клетках, рекреационных помещениях, спортивном и обеденном залах, зрительном зале, мастерских, киноаппаратной. Аварийное освещение для продолжения работы должно предусматриваться в электрощитовых, вентиляционных камерах, тепловых узлах, насосных; при этом должна быть обеспечена норма освещенности 2 лк. При этом, необходимо предусматривать применение в отдельных местах осветительную аппаратуру, позволяющую обеспечить

автономное аварийно-эвакуационное освещение в течении 2 часов при отсутствии напряжения в сети. Для обозначения выходов из зрительного зала должны предусматриваться световые указатели, присоединенные к сети аварийного освещения.

10.39 Наружное освещение земельных участков общеобразовательных учреждений должно проектироваться в соответствии с Указаниями по проектированию освещения территорий учреждений культурно- бытового обслуживания населения и наружного архитектурного освещения.

Необходимость устройства нестационарного освещения спортивных площадок, используемых в зимнее время для игры в хоккей с мячом и хоккей с шайбой, должна устанавливаться заданием на проектирование.

10.40 В зданиях общеобразовательных учреждений должна предусматриваться радиофикация.

Радиоточки должны предусматриваться в учительских, кабинетах директора, заместителя директора по учебно-воспитательной работе, старшего воспитателя, организатора внеклассной и внешкольной воспитательной работы, врача, в канцелярии, киноаппаратной, радиоузле, комнате мастера, кабинете инструктора физического воспитания, технического персонала и рекреационных помещениях.

Установки звукоусиления следует предусматривать в зрительном зале, учебно-спортивных залах, форуме рекреационного центра, рекреационных помещениях.

10.41 В зданиях общеобразовательных учреждений необходимо предусматривать радиоузел с двусторонней связью, устанавливаемой в помещении радиоузла, который следует располагать в непосредственной близости с кабинетом директора.

10.42 Установка телефонов должна предусматриваться в кабинете директора (с параллельным аппаратом в канцелярии), в кабинетах заместителя директора по учебно-воспитательной работе, организатора внеклассной и внешкольной воспитательной работы в учительской, столовой, кабинете врача, комнате мастера, дежурного воспитателя, комнате инструктора физического воспитания и бассейне.

10.43 Установка электрочасов должна предусматриваться в вестибюлях, рекреационных помещениях, актовом зале – лекционной аудитории, обеденном и учебно-спортивном залах.

10.44 Установку электрозвонков, управляемых от сигнальных электрочасов, необходимо предусматривать в вестибюлях и рекреационных помещениях.

10.45 Сети для приема телевизионного вещания, применения видеотехники и замкнутых систем телевидения необходимо предусматривать в классах,

учебных кабинетах, лабораториях, мастерских, зрительном зале, лекционной аудитории, библиотеке, кружковых помещениях и помещениях для организации продленного дня, кабинете директора, учительской.

10.46 По согласованию с местными органами охраны помещения общеобразовательных учреждений, в которых, сосредоточены материальные ценности, подлежат оборудованию охранной сигнализацией по дополнительному заданию.

Внутренняя отделка помещений

10.47 Внутренняя отделка помещений должна соответствовать санитарно-гигиеническим и противопожарным требованиям в зависимости от их назначения.

Применение полимерных материалов и видов отделки допускается в соответствии с нормативными документами, действующими на территории Кыргызской Республики и по согласованию с органами государственного санитарного надзора.

Требования к максимальному энергосбережению

10.48 Здания общеобразовательных учреждений должны проектироваться с учетом максимального энергосбережения в соответствии с нормативными документами, действующими на территории Кыргызской Республики.

Приложение А

Сокращения, принятые в настоящем нормативном документе

ОУ – Общеобразовательное учреждение;

П – Профильное обучение;

У – Учебная группа помещений (состав см. прил. Е);

О – Общешкольная группа помещений (состав см. прил. Е);

КЕО – Коэффициент естественной освещенности;

ТСО – технические средства обучения.

Приложение Б

Классификация и назначение видов общеобразовательных учреждений

Начальная общеобразовательная школа. Организуется как самостоятельная школа, а также в составе основной или средней общеобразовательной школы (срок обучения в начальной школе – 3-4 года).

Основная общеобразовательная школа. Организуется как самостоятельное общеобразовательное учреждение с 1 по 9 класс включительно, так и в составе средней (полной) общеобразовательной школы.

Средняя (полная) общеобразовательная школа. Организуется как самостоятельная школа III ступени, так и имеющая в своем составе школы I и II ступеней, (срок обучения – 2 года или 11 лет).

Средняя общеобразовательная школа с углубленным изучением отдельных предметов. Общеобразовательное учреждение, осуществляющее образовательный процесс, реализующее учебные программы среднего (полного) общего образования, в том числе и программы углубленного изучения одного или нескольких предметов (иностранный язык (языки), физика, математика (физико-математика), химия, биология (биолого-химия), литература, история, экономика и другие предметы). С 8-х и 9-х классов II ступени начинается дифференцированный подход в работе со школьниками и постепенный переход на углубление программы. Существует как самостоятельное звено (III ступень) или имеет в своем составе школу I или I-II ступеней образования. Срок обучения – 2-11 лет.

Общеобразовательная школа-лаборатория. Общеобразовательное учреждение, реализующее образовательные программы общего среднего (полного) образования и экспериментальные программы. Экспериментальные образовательные программы обеспечивают работу учреждения в инновационном режиме и на повышенном образовательном уровне, разрабатываются и реализуются при участии научных сотрудников, входящих в состав лаборатории. Школа-лаборатория имеет в своем составе три образовательные ступени. При необходимости включает в свою структуру дошкольное учреждение. Общеобразовательная школа-лаборатория может вводить начальную профессиональную подготовку.

Учебно-воспитательный комплекс. Общеобразовательное учреждение в составе общеобразовательной школы и дошкольного учреждения.

Гимназия. Общеобразовательное учреждение, реализующее общеобразовательные программы общего среднего (полного) образования, дающее, как правило, обучающимся среднее гуманитарное образование

углубленного типа со знанием двух-трех иностранных языков. Гимназия может иметь в своем составе только II и III ступени. Срок обучения 7 лет.

Лицей. Общеобразовательное учреждение, реализующее общеобразовательные программы среднего (полного) общего образования, дающего обучающимся углубленное изучение ряда предметов и профессиональную подготовку, и обеспечивающее непрерывность среднего и высшего образования. Лицей организуется как учреждение в основном III ступени, но может с 8 - 9 класса. Срок обучения 2 года или 4 лет.

Вечернее (сменное) общеобразовательное учреждение. Организуется как самостоятельное учреждение, включающее обучение на II и III ступенях образования или только на III ступени.

Приложение В

Организация сети общеобразовательных учреждений

Т а б л и ц а В.1

№ пп	Принципиальные варианты модели	Базовое учреждение	Принцип организации сети зданий	Модификации зданий базового учреждения по организационно-педагогической структуре
а)	Начальная школа, тяготеющая к школам II и III ступеней	Н	НО ОС + + Г + Н + НОС + + УВК НОСП	1:0:0 2:0:0 3:0:0 (в составе школ II и III ступеней)
б)	Основная школа, тяготеющая к школе III ступени или профильному учреждению	НО	СП + Л + НО + С + Г	1:1:0 2:2:0 3:3:0
в)	Средняя полная школа I II и III ступеней (автономная)	НОС	НОС	1:1:1 2:2:2(1) 3:3:3(2)
г)	Школа III ступени обслуживающая группу основных школ *	С	НО + С + НО + НО	0:0:3 0:0:4 0:0:6 0:0:0(8)
д)	Средняя полная школа I, II и III ступеней с профильным обучением	НОСП	НОСП	1:1:1 2:2:2 3:3:3
е)	Средняя школа II и III ступеней с профильным обучением, обслуживающая группу начальных и основных школ	ОСП	НО + ОСП + Н + НО	0:2:3(2) 0:3:4(3)
ж)	Гимназия в составе II и III ступеней обучения, обслуживающая группу начальных школ	Г	Н + Г + Н + Н	0:1:1 0:2:2 0:3:3
з)	Лицей в составе III ступени обучения, обслуживающий группу основных школ	Л	НО + Л + НО + НО	0:0:6 0:0:9

Условные обозначения:

Н – начальная школа;

НО – основная школа;

НОС – средняя школа;

С – старшая школа;

ОС – основная и старшая школа;

ОСП – основная и старшая школа с профильным обучением;

СП – старшая школа с профильным обучением;

НОСП – средняя школа с профильным обучением;

Л – лицей;

Г – гимназия;

УВК – учебно-воспитательный комплекс.

Приложение Г

**Примерная номенклатура видов и типов зданий
общеобразовательных учреждений**

Т а б л и ц а Г.1

Виды зданий	Типы зданий	Расположение			
	Количество учащихся	ЖГ СНП	МКР ПГТ	РГ	ОГ
	Соотношение кол-ва параллелей кл. I, II и III ступ. обучения				
Начальная школа (I ступень): на 4 класса (является составной частью основной или средней школы). на 8 классов	<u>100</u> 1:0:0	*	*		
	<u>200</u> 2:0:0	*	*		
Основная школа в составе I - II ступени: на 9 классов на 18 классов	<u>225</u> 1:1:0	*	*		
	<u>450</u> 2:2:0	*	*		
Средняя полная школа в составе I, II и III ступеней, в том числе с углубленным изучением отдельных предметов: на 11 классов на 22 класса на 33 класса сблокированная школа на 22 + 22 класса	<u>275</u> 1:1:1		*		
	<u>550</u> 2:2:2	*	*		
	<u>825</u> 3:3:3		*		
	<u>550 + 550</u> 2:2:2 + 2:2:2		*		

Окончание таблицы Г.1

Виды зданий	Типы зданий	Расположение			
	количество учащихся				
	Соотношение кол-ва параллелей кл. I, II и III ступ. обучения	ЖГ СНП	МКР ПГТ	РГ	ОГ
Средняя школа в составе II - III ступеней с профильным обучением:					
на 20 классов	500 0:2:4			*	*
на 30 классов	750 0:3:6				*
на 40 классов	1000 0:4:8				*
Гимназия в составе II - III ступеней:					
на 7(8) классов	140(160) 0:1:1			*	
на 14(16) классов	280(320) 0:2:2			*	*
на 21(24) класса	420(480) 0:3:3			*	*
Лицей в составе II - III ступеней:					
на 8(10) классов	<u>160(200)</u> 0:2:2			*	*
на 12(15) класса	<u>240(300)</u> 0:3:3				*
в составе III ступени: на 18(27) классов	<u>360(540)</u> 0:0:9				*

Условные обозначения:

ЖГ – жилая группа;

СНП – сельский населенный пункт;

ПГТ – поселок городского типа;

МКР – микрорайон;

РГ – район города;

ОГ – округ города.

Приложение Д

Площади основных зон земельных участков общеобразовательных учреждений

Т а б л и ц а Д.1

Зоны	Площадь в м ² : при количестве параллелей классов (числе классных групп)					
	в началь- ной школе	в основной школе	в средних общеобразовательных школах, гимназиях и лицеях			
	1 (4 класса)	1 (9 классов)	1 (11 классов)	2 (22 класса)	3 (33 класса)	2 × 2 (22+22 класса)
	на зону м ² : на 1 класс					
Физкультурно- спортивная *	<u>850</u>	<u>5450</u>	<u>5610</u>	<u>6140</u>	<u>7760</u>	<u>7920</u>
	213	605	510	280	235	180
Учебно-опытная	<u>240</u>	<u>1008</u>	<u>1200</u>	<u>1430</u>	<u>1980</u>	<u>2508</u>
	60	112	109	65	60	57
Отдыха	480	700	700	1400	2100	2800
	120	78	78	64	64	64
Хозяйственная	<u>500</u>	<u>500</u>	<u>500</u>	<u>625</u>	<u>750</u>	<u>750</u>
	125	56	45	28	23	17
	по зонам м ² : на 1 класс (без учета пл. застройки, проездов и озеленений)					
	<u>2070</u>	<u>7658</u>	<u>8010</u>	<u>9595</u>	<u>12590</u>	<u>13378</u>
	518	851	728	436	382	318
Всего на учреждение**	м ² га (без учета пл. застройки)					
		<u>1800</u>	<u>1818</u>	<u>1364</u>	<u>970</u>	<u>825</u>
		1,62	2,0	3,0	3,2	3,63
* Чистая (нетто) площадь физкультурно-спортивных площадок.						
** Подлежит уточнению по местным условиям.						
Примечания						
1 Для заблокированных школ на 22 + 22 класса зоны учебно-опытную и отдыха следует принимать отдельные для каждого учебного блока, а остальные зоны – единые.						
2 При строительстве зданий школ с уменьшенной наполняемостью классов, площади основных зон участков определяется заданием на проектирование.						

Приложение Е

Функциональные группы и примерный состав помещений

Т а б л и ц а Е.1

Перечень основных функциональных групп помещений	Наименование помещений	Общеобразовательная школа	Общеобразовательная школа с углубленным изучением отдельных предметов (профильная)	Гимназия	Лицей
УЧЕБНАЯ ГРУППА ПОМЕЩЕНИЙ:					
1-ые классы начальной школы	1. Класс 2. Спальная-игровая (комната отдыха) 3. Рекреация многоцелевого назначения 4. Санузлы	* * * *	* * * *		
2 - 4 классы начальной школы	1. Класс 2. Универсальное помещение для групп продленного дня 3. Комната тихих игр и уединения 4. Комната труда, моделирования и технической игрушки, изобразительного искусства, природы 5. Методический кабинет-учительская 6. Рекреация (зальная) 7. Компьютерный класс 8. Санузлы	* * * * * * *	* * * * * * *		
Классы-кабинеты основной школы 5 - 9 классы	1.Класс-учебный кабинет 2. Ресурсный центр 3. Рабочие комнаты для занятий по интересам 4. Рекреация (зальная) 5.Санузлы	* * * *	* * * * *	* * * * *	* * * * *

Продолжение таблицы Е.1

Перечень основных функциональных групп помещений	Наименование помещений	Общеобразовательная школа	Общеобразовательная школа с углубленным изучением отдельных предметов (профильная)	Гимназия	Лицей
УЧЕБНАЯ ГРУППА ПОМЕЩЕНИЙ:					
Классы-кабинеты старшей школы (9)10 - 11 классы	1. Кабинеты универсального назначения (оснащаются в зависимости от профиля обучения)	*	*	*	*
	2. Комнаты индивидуальных занятий		*	*	*
	3. Ресурсный центр	*	*	*	*
	4. Рекреации	*	*	*	*
	5. Санузлы	*	*	*	*
Специализированные учебные кабинеты основной и старшей школы	1. Кабинет естествознания с лаборантскими по физике, химии, биологии	*		*	
	2. Учебные кабинеты по естественным наукам на каждую дисциплину (физика, химия, биология) в составе: Лаборатория	*	*		*
	Практикум	*	*		*
	Лаборантская	*	*		*
	3. Специализированные кабинеты: Иностранного языка	*	*	*	*
	Информатики и вычислительной техники	*	*	*	*
	Компьютерный класс	*	*	*	*

Продолжение таблицы Е.1

Перечень основных функциональных групп помещений	Наименование помещений	Общеобразовательная школа	Общеобразовательная школа с углубленным изучением отдельных предметов (профильная)	Гимназия	Лицей
УЧЕБНАЯ ГРУППА ПОМЕЩЕНИЙ:					
Специализированные учебные кабинеты основной и старшей школы	Технического черчения 4. Специализированные помещения и блоки помещений для профильного обучения (гуманитарное, физико-математическое, техническое химико-биологическое, био-экологическое, экологическое и др.)	*	*	*	*
(по заданию на проектирование)					
Помещения изучения технологий и трудового обучения	1. Комбинированная мастерская 2. Блоки мастерских-кабинетов по изучению технологий и обработке материалов (металл, дерево и пр.) 3. По электрорадио-технологии 4. Домоводство (ткани, кулинария, бытовая электроника) 5. Кабинет изучения технологий 6. Универсальная мастерская по техническим видам труда 7. Блоки специализированных кабинетов (технология) для старших классов	*	*	*	*
		*	*	*	*
		*	*	*	*
		*	*	*	*
		*	*	*	*
		*	*	*	*
		*	*	*	*

Продолжение таблицы Е.1

Перечень основных функциональных групп помещений	Наименование помещений	Общеобразовательная школа	Общеобразовательная школа с углубленным изучением отдельных предметов (профильная)	Гимназия	Лицей
УЧЕБНАЯ ГРУППА ПОМЕЩЕНИЙ:					
Группа центра информации - библиотека	1. Библиотека - справочно-информационный центр с зонами читательских мест	*	*	*	*
	2. Технический центр	*	*	*	*
	3. Учительская с методическим кабинетом и комнатой отдыха (основной и старшей школы)	*	*	*	*
Вестибюльная группа, помещения администрации, медицинские комнаты	1. Вестибюль-гардероб	*	*	*	*
	2. Помещения администрации школы (кб. директора, кб. завуча, канцелярия с приемной, с/у для преподавателей)	*	*	*	*
	3. Кб. врача, процедурная, кб. зубного врача	*	*		*
ОБЩЕШКОЛЬНАЯ ГРУППА ПОМЕЩЕНИЙ					
Рекреационный центр (центр досуга)	Рекреационный центр (центр досуга) в составе: 1. Форума 2. Вестибюль-гардероба 3. Административно-хозяйственные помещения 4. Медицинский кабинет		*	*	*

Продолжение таблицы Е.1

Перечень основных функциональных групп помещений	Наименование помещений	Общеобразовательная школа	Общеобразовательная школа с углубленным изучением отдельных предметов (профильная)	Гимназия	Лицей
ОБЩЕШКОЛЬНАЯ ГРУППА ПОМЕЩЕНИЙ					
Рекреационный центр (центр досуга)	5. Комната родителей 6. Комната персонала 7. Санузлы				
Группа зрительного зала	1. Зрительный зал с расширенной эстрадой (из расчета посадки не менее 60% учащихся)	*	*	*	*
	2. Лекционная аудитория	*	*	*	*
	3. Обслуживающие помещения зрительного зала (телепроект. артистические, карман эстрады и т.д.)	*	*	*	*
Группа спортивно-оздоровительная: залы (12×15 м, 18×15 м, 24×15 м) (12), 36(30)×18 м, 42×24 м	1. Спортзалы (общая физическая подготовка, гимнастика, подвижные и спортивные игры, легкая атлетика, борьба)	*	*	*	*
	2. Обслуживающие помещения: - снаряжные (инвентарные) - раздевальные с душевыми и санузлами - комната инструктора	*	*	*	*

Продолжение таблицы Е.1

Перечень основных функциональных групп помещений	Наименование помещений	Общеобразовательная школа	Общеобразовательная школа с углубленным изучением отдельных предметов (профильная)	Гимназия	Лицей
ОБЩЕШКОЛЬНАЯ ГРУППА ПОМЕЩЕНИЙ					
Бассейн с ваннами 25×11 и 10×6 м	1. Бассейн 2. Обслуживающие помещения: - раздевальные с душевыми и санузлами - комната инструктора (тренера) - инвентарная - ком. медсестры, лаб. анализа воды	* *	* *	* *	* *
Группа художественного воспитания	Студии и кружки: 1. Изобразительное искусство 2. Музыка и пение 3. Хореография 4. Универсальная студия 5. Кабинет эстетики 6. Фото-киностудия	* * *	* * * * *	* * * * * *	* * * * *
Группа технического творчества	1. Универсальное помещение (кружок технического творчества) 2. Кабинет-практикум по технике, радиотехническое конструирование 3. Универсальная мастерская 4. Физико-техническое творчество	* *	* * *	 	* * * *

Окончание таблицы Е.1

Перечень основных функциональных групп помещений	Наименование помещений	Общеобразовательная школа	Общеобразовательная школа с углубленным изучением отдельных предметов (профильная)	Гимназия	Лицей
ОБЩЕШКОЛЬНАЯ ГРУППА ПОМЕЩЕНИЙ					
Группа технического творчества	5. Конструирование малой механизации				*
	6. Архитектура и дизайн				*
	7. Радиотехническое конструирование				*
Группа биолого-опытно-деятельности	1. Кружок юннатов	*	*		*
	2. Лаборатория биологических наблюдений и экспериментов		*		*
	3. Кабинет экологии	*	*	*	*
	4. Теплица-оранжерея	*	*		
	5. Кабинет краеведения		*		
	6. Кабинет сельхоз-техники				*
	7. Биохимическая лаборатория			*	*
Столовая	1. Обеденный зал (на 2 посадки учащихся) с раздаточной	*	*	*	*
	2. Кухонный блок с набором необходимых производственных помещений (пище-блок)	*	*	*	*
	3. Видеокафе с буфетом			*	*
	4. Помещения для персонала (гардеробная, с/у)	*	*	*	*
Начальная военная подготовка	1. Учебный класс начальной военной подготовки	*	*	*	*
	2. Помещения для хранения оружия	*	*	*	*

Приложение Ж

Состав и расчетные показатели площадей помещений начальной школы

Т а б л и ц а Ж.1

Помещения	Площадь м ² (не менее)			
	на 1-го уч-ся		на 1 класс	на 1 помещ.
	24 места	12 мест		
1 Классное помещение 1 классов с учетом игровых форм ведения урока	2,0			
2 Спальная-игровая 1 класса	2,0		одно помеще ние	
3 Классное помещение для 1 - 4 классов рассчитанное только на фронтальный урок (рис. 1)	2,0			
4 Классное помещение для 2 - 4 классов рассчитанное на фронтальные, групповые и индивидуальные формы занятий (рис. 3 и 3)	2,0			
5 Комната тихого отдыха и уединения			10	
6 Универсальное помещение для групп продленного дня		5		
7 Комната труда, моделирования и технической игрушки, изобразительного искусства, природы		5,4		
8 Учительская-методический кабинет				40 – 80
<p>П р и м е ч а н и я</p> <p>1 Универсальное помещение принимается одно на одну параллель учащихся начальной школы.</p> <p>2 Комната труда, моделирования и технической игрушки изобразительного искусства, природы принимается одно на начальную школу в целом.</p> <p>3 Площадь учительской - методического кабинета принимается в зависимости от числа параллелей классов, но не менее 40 м². Допускается размещать за пределами учебной секции.</p>				

Приложение И

Состав и расчетные показатели площадей помещений основной школы

Т а б л и ц а И.1

Помещения	Площадь м ² (не менее)	
	на 1 уч-ся 24 места	на 1 класс
1 Класс-кабинет (рассчитанный на фронтальные работы)	2,0	
2 Класс-кабинет (рассчитанный на фронтальные, групповые и индивидуальные формы работы)	2,0	
3 Ресурсный центр*		12
4 Рабочие комнаты для занятий по интересам		10
<p>* Допускается размещать в вариантах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) При каждом классе-кабинете. 2) Централизованно на учебную секцию (на группу классов-кабинетов). 3) На группу учебных секций в пределах одного этажа. 		

Приложение К

Состав и расчетные показатели площадей помещений старшей школы

Т а б л и ц а К.1

Помещения	Площадь м ² (не менее)		
	на 1 уч-ся		на 1 класс
	24 места	12 мест	
1 Класс - кабинет	2,0		
2 Ресурсный центр*			10
3 Комнаты для индивидуальных занятий			15
<p>* Допускается размещать в вариантах:</p> <p>1) При каждом классе-кабинете.</p> <p>2) Централизованно на учебную секцию (на группу классов-кабинетов);</p> <p>3) На группу учебных секций в пределах одного этажа.</p>			

Приложение Л

Состав и расчетные показатели площадей специализированных помещений основной и старшей школы

Т а б л и ц а Л.1

Помещения	Площадь м ² (не менее)		
	на 1 уч-ся		на 1 помещ.
	24 места	12 мест	
1 Кабинет естествознания			
лаборантская-практикум по физике			18
лаборантская-практикум по химии			18
лаборантская-практикум по биологии			18
2 Учебные кабинеты по естественным наукам (физика, химия, биология):			
лаборатория (лекционное помещение) на каждый предмет	2,25		
два практикума на каждый предмет*		4,2	
лаборантская на каждый предмет			18
3 Специализированные кабинеты:			
иностранного языка **		2,5	
технического черчения		2,5	
информатики и вычислительной техники ***		3,0	
компьютерный класс***		3,0	18
4 Специализированные помещения для профильного обучения***	3,0		
<p>* Для лицеев принимается не менее 3-х практикумов на каждый предмет.</p> <p>** Число определяется программой обучения с начальных классов или со школы II ступени; количеством часов в неделю и делением класса на подгруппы (две или три).</p> <p>*** В каждом учебном учреждении должно быть не менее чем по одному помещению. В профильных учебных заведениях их число определяется содержанием обучения.</p>			

Приложение М

Состав и расчетные показатели площадей помещений изучения
технологии и трудового обучения

Т а б л и ц а М.1

Помещения	Площадь м ² (не менее)	
	на 1 уч-ся 12 мест	на 1 помещ.
ОСНОВНАЯ ШКОЛА		
1 Мастерская по обработке металла и технологии	3,75	18*
2 Мастерская по обработке дерева и технологии	3,75	
3 Мастерская по обработке тканей и технологии	3,75	
4 Кулинария	2,5	
5 Инструментальная		
СТАРШАЯ ШКОЛА**		
8 Универсальная мастерская по техническим видам труда	3,75	
<p>* Количество и площадь определяются в зависимости от назначения и состава помещений основной и старшей школы.</p> <p>** Число и номенклатура помещений определяются заданием на проектирование.</p> <p>*** без учета площади для оборудования.</p> <p>П р и м е ч а н и я</p> <p>1 Группа помещений по п. 1-5 предназначена для школы II ступени.</p> <p>2 В помещении кулинарии, как правило, следует устанавливать электроплиты.</p>		

Приложение Н

Состав и расчетные показатели площадей помещений центра информации – библиотеки и учительской – методического кабинета (группа методического центра)

Т а б л и ц а Н.1

Тип	Характеристика типа ЦИ-Б	Площадь м ² (не менее дифференцированно по зонам)				
		Всего на 1 место	В том числе по зонам			
			фонд хранения	обще-школь-ный ресурсный центр	кабины для индивидуаль-ных занятий	чита-тель-ские места
I	На 10000 единиц хранения 15 читательских мест	<u>115</u> 7,7	35	28	11,3	36
II	На 20000 единиц хранения 30 читательских мест	<u>235</u> 7,8	70	55	17,3	72
III	На 30000 единиц хранения 45 читательских мест	<u>325</u> 7,2	105	87	31,2	108
IV	На 40000 единиц хранения 60 читательских мест	<u>440</u> 7,3	140	102	38,4	144
V	На 50000 единиц хранения 100 читательских мест	<u>670</u> 6,7	176	128	50,4	240

Н.1 Тип библиотеки устанавливается в зависимости от назначения общеобразовательного учреждения заданием на проектирование:

Расчетный показатель на ед. фонда хранения – 0,0035 м² на 1 читательское место – 2,4 м²

Н.2 Ориентировочно тип I рассчитан на среднюю однопараллельную школу;

тип II – на двухпараллельную;

тип III – на трехпараллельную;

тип IV и V – для гимназий, лицеев и школ с профильным обучением.

Н.3 Площадь учительской – методического кабинета для общеобразовательных учреждений II и III ступеней принимается из расчета 6 м² на одного преподавателя школы.

Приложение П

Состав и расчетные показатели площадей вестибюля-гардероба, административно-хозяйственных помещений, медицинских комнат

Т а б л и ц а П.1

Помещения	Площадь м ² (не менее) при кол. парал. классов				
	Основная школа	Средняя школа, гимназия, лицей			
		1	1	2	3
1 Кабинет директора	16	16	25	32	25 + 32
2 Кабинет заместителя директора по учебно-воспитательной работе	8	8	10	10	<u>16</u> 2 × 8
3 Кабинет организатора внеклассной и внешкольной воспитательной работы	–	12	12	<u>16</u> 2 × 8	<u>28</u> 12 + 16
4 Кабинет заместителя директора по административно-хозяйственной работе и бухгалтерия	–	10	10	10	<u>20</u> 10 + 10
5 Канцелярия	8	8	12	16	<u>28</u> 12 + 16
6 Помещения для хранения оружия	12	12	12	12	<u>24</u> 12 + 12
7 Комната технического персонала	10	10	12	16	<u>28</u> 12 + 16
8 Кладовая уборочного инвентаря *	8	8	8	8	<u>16</u> 8 + 8
9 Кабинет врача (медицинская комната) **	18	18	21	21	21
10 Процедурная	14	14	16	16	16
11 Кабинет зубного врача	14	14	14	14	14
12 Комната родителей	–	12	16	24	32
13 Вестибюль ***	$\left. \begin{array}{l} 0,1 - \\ 0,15 - \end{array} \right\} 0,25 \text{ м}^2 \text{ на уч. + персонал}$				
14 Гардеробная ***					
15 Санитарные узлы (см. приложение Ц)					
<p>* Следует предусматривать по одной на каждом этаже.</p> <p>** Принимается глубиной не менее 7 м с шириной не менее 2,4 м.</p> <p>*** Для строительства в IA, IB, IG и PA климатических подрайонах, площадь должна приниматься из расчета 0,35 м² на одного учащегося.</p> <p>П р и м е ч а н и е – Медицинские комнаты пп. 8, 9, 10 следует размещать в группе общешкольных помещений.</p>					

Приложение Р

Состав и расчетные показатели площадей помещений рекреационного центра (центр досуга)

Т а б л и ц а Р.1

Помещения	Площадь м ² (не менее)
1 Форум	по проекту (примерно 1,5 м ² на одного ученика)
2 Вестибюль, гардероб	по расчету исходя из пропускной способности в смену суммы обслуживаемых помещений (форума, зрительного зала, спортзалов, бассейна, кружковых помещений и студий) с коэффициентом 1,5
– вестибюль	0,1 - 0,2 на одного посетителя
– гардероб	0,15 на одного посетителя
3 Помещения администрации:	
– кб. директора	25
– кб. коменданта	25
– канцелярия-бухгалтерия	18
– кб. замдиректора по воспитательной работе	8
4 Медицинский кабинет	18
5 Комната родителей	30
6 Комната дежурного персонала	12
7 Комната инженера и рабочих	не менее 2-х по 12 м ²
8 Санузлы	по расчету (1 унитаз и 2 писсуара на 100 мужчин и 1 унитаз на 50 женщин)
П р и м е ч а н и я	
1 Рекреационный центр принимается для учебных заведений, рассчитанных на обслуживание наряду с учащимися также и взрослого населения муниципального района. Возможно, также предусматривать в составе школ с профильным обучением.	

Приложение С

Состав и расчетные показатели площадей помещений
зрительного зала

Т а б л и ц а С.1

Помещения	Площадь м ² (не менее)	Количество мест
1 Зрительный зал*	0,7 м ² на одно зрительское место	Количество мест в зале принимается из расчета посадки не менее 60 % учащихся школы и должно быть кратным вместимости классов Дополнительно предусматриваются места для преподавателей из расчета 2 преподавателя на 1 классную группу
2 Эстрада**	не менее 72	
3 Кладовая-инвентарная	12 – 36***	
4 Артистическая- костюмерная	8 – 12***	
<p>* Зрительный зал следует проектировать с учетом использования его в качестве киноаудитории, учебной аудитории по музыке и пению.</p> <p>При количестве мест в зале менее 100 площадь на одно место принимается из расчета 0,8 м².</p> <p>Требования к параметрам зрительного зала и киноэкрана при кинодемонстрации по СНиП КР 31-04 (Приложение Е).</p> <p>** Эстраду следует проектировать с учетом проведения на ней занятий по хореографии.</p> <p>Глубина эстрады должна быть не менее 7 м, а пол выше пола зала на 0,9 м.</p> <p>*** Количество определяется заданием на проектирование в зависимости от назначения и типа здания. Минимальный набор помещений ограничивается пп. 1, 2, 3.</p>		

Приложение Т

Размеры и площади учебно-спортивных залов и бассейна

Т а б л и ц а Т.1

Помещения	Площадь м ² в осях огражда- ющих конструк- ций	Размеры в м			Глубина воды м		Пропускная способность залов из расчета м ² на 1 занимающегося	
		Длина	Ширин а	Высота до низа выступа ющих конст- рукций	в мел- кой части	в глубоко й части	Игровые виды спорта	Гимнас- тика
Спортивные залы	270	18	15	4,6 - 6	-	-	-	6 - 8
	360(288)	24	15(12)	6 - 7	-	-	15	6 - 8
	540	30	18	7 - 8	-	-	20	6 - 8
	648(756)	36	18(21)	7 - 8	-	-	20	6 - 8
	1008	42	24	7 - 8	-	-	-	-
Места для зрителей	по заданию на проектирование							
Бассейны, размеры ванны:								
- основной		25	11,5* и более	6	1,2	1,8	**	
- для обучения плаванию		10	6	4,2	0,6	0,85	одна группа не более 12 человек	
* Из расчета 2 м ширины на одну плавательную дорожку, и по 0,75 м вдоль длинной границы ванны.								
** Оздоровительное плавание и занятие групп общей физической подготовки из расчета 5,5 м ² площади воды на одного занимающегося.								

Т.1 Количество и типы залов принимаются в зависимости от вида учреждения, количества учащихся в нем, учебной программы и задач обслуживания населения.

Т.2 В полу, ограждающих и несущих конструкциях спортзалов должны предусматриваться закладные детали и приспособления для крепления оборудования согласно планировочных нормалей этих помещений.

Т.3 Вестибюль-гардероб принимается из расчёта 2×0,35 м² на 1 место занимающихся в зале (залах) и бассейне и 0,35 м² на 1 зрительское место в зрительном зале.

Приложение У

Состав и расчетные показатели площадей вспомогательных помещений при спортивных залах и бассейне

Т а б л и ц а У.1

Помещение	Спортивные залы				Бассейн с ваннами	
	12 × 15	18 × 15 (12)	24 × 15 (12)	36(30) × × 18	25 × 11,5	10 × 6
	Количество и площадь м (не менее)					
1 Раздевальные, вкл. уборные и душевые (см. прилож. Щ)	<u>36</u> 2 × 18	<u>36</u> 2 × 18	<u>72</u> 4 × 18	<u>(126)84</u> (6)4×21	–	–
2 Инвентарная (снарядная)	12	12	16	32	6	6
3 Помещение хранения уборочного инвентаря	4 ¹⁾	4 ¹⁾	4 ¹⁾	4 ¹⁾	8	4
4 Раздеральные для переодевания занимающихся при них:					<u>78²⁾</u> 2 × 39	<u>78²⁾</u> 2 × 39
шкафы для одежды одноярусные ³⁾					<u>24</u> 2 × 12	<u>24</u> 2 × 12
душевые при раздевальных для девочек и мальчиков ⁴⁾					<u>20</u> (5×2)2	<u>20</u> (5×2)2
уборные для девочек и мальчиков					<u>8</u> 2 × 4	<u>8</u> 2 × 4
5 Помещение инструктора-тренера и склад мелкого спортивного инвентаря ⁵⁾	–	10	10	20	2 × 10	12 + 6
6 Помещение медсестры с лабораторией анализа воды					<u>12</u> 2 × 6	<u>12</u> 2 × 6
7 Бытовые помещения для персонала					9	
8 Служебные помещения					12	
¹⁾ Принимается одно на группу залов. ²⁾ Из расчета 2,6 м на одного учащегося и 15 мест в раздевальной. ³⁾ Шкафы размером в плане 60 × 30 см одноярусные из расчета 0,8 м ² на одно место и 15 мест в раздевальной. ⁴⁾ Одна сетка на 3 занимающихся в смену и 2 м ² на одну сетку. ⁵⁾ Помещение тренера предусматривается с душевой и санузлом.						

Приложение Ф

**Состав и расчетные показатели площадей помещений
художественного (эстетического) воспитания**

Т а б л и ц а Ф.1

Помещения	Площадь м ² (не менее)		Число мест в помещении
	на 1 место	на помеще- ние	
1 Универсальная студия ²⁾	—	144 ¹⁾	—
подсобное помещение	—	18 – 36 ¹⁾	—
раздевальная	—	12	—
2 Кабинет эстетики с полиэкраном ²⁾	—	80	24
лаборантская	—	28	—
3 Кружки и студии специализированные: ³⁾			
живопись, рисунок, скульптура		<u>108</u> 3 × 36	8 на каждый предмет
кинофотостудия	—	36	—
класс пения и музыки	2,5		24
студия хореографии и драмкружка	5,4		12
студия прикладного искусства (дизайн)	3,75		12
4 Универсальные клубные помещения	—	36	—
5 Кладовые уборочного инвентаря	—	18 – 36 ¹⁾	—
6 Преподавательская	—	18 - 24	—
7 Санузлы	0,1	4 - 8	—
8 Вестибюль-гардероб ⁴⁾	0,25 × 1,5		

1) Число помещений и площадь определяются исходя из назначения студии (изобразительное искусство, хореография, музыка, драмкружок и тд.).

2) Предназначаются только для профильных учебных заведений, гимназий.

3) Минимальный набор помещений ограничивается п. 3 (изобразительное искусство, музыка и пение, хореография).

Расширенный состав помещений предназначается для профильных школ с гуманитарным направлением и эстетическим развитием учащихся, гимназий.

4) По расчету, исходя из суммы принятых помещений. При студии хореографии и драмкружка предусматриваются раздевальные и костюмерная.

Приложение X

**Состав и расчетные показатели площадей помещений
блока технического творчества
(кружковые помещения)**

Т а б л и ц а X.1

Помещение	Площадь м ² (не менее)	
	на 1 место	на помещение
1 Универсальное помещение технического творчества* - лаборантская	3,75 –	18
2 Кабинет-практикум по технике, радиотехническое конструирование	5,4	
3 Физико-техническое творчество	10,5	
4 Конструирование малой механизации	26	
5 Техническое моделирование, авиамоделирование, автомоделирование, судомоделирование	3,75	
6 Архитектура и дизайн	5,4	
7 Подсобные	–	12 – 18**
8 Кино-фотолаборатория	–	24 - 54
9 Преподавательская	–	12 - 18
10 Вестибюль-гардероб	0,15 × 1,5	
<p>* В помещение две зоны: кружка по п. 5 и мастерской. ** Число определяется заданием на проектирование.</p> <p>П р и м е ч а н и я</p> <p>1 Площади помещений по пп. 1-6 принимается из расчета 12 мест в кружке. 2 Минимальное число помещений для школы – одно-два помещения по п.1 и п. 7. 3 Расширенный состав помещений (пп. 2 - 6) предназначен для лицеев и школ с техническим профилем обучения (уточняются заданием на проектирование).</p>		

Приложение Ц

**Состав и расчетные показатели площадей помещений
для биолого-опытнической деятельности
(кружковые помещения)**

Т а б л и ц а Ц.1

Помещение	Площадь м ² (не менее)		Число мест в помещении
	на 1 место	на помещение	
1 Кружок юннатов - помещение для опытной работы	—	36*	—
- лаборантская		18	
2 Биохимическая лаборатория	5,6 - 11,3		12
3 Лаборатория биологических наблюдений и экспериментов	5,6 - 11,3		12
4 Кабинет краеведения (Помещение клуба краеведения и туризма)	4,5 - 7,2		8 - 12
5 Кабинет экологии	4,5		8 - 12
6 Кабинет сельскохозяйственной техники	3,75		
- лаборантская		18	
7 Теплица с зооуголком		170 - 240	
8 Теплица-оранжерея**		270	
9 Зимний сад***	—		—
10 Зооуголок, зоопавильон**	—	72 - 144	—
11 Помещение хранения малогабаритной сельхозтехники	—	108 – 240***	—
12 Преподавательская	—	12 - 24	—
13 Подсобные и обслуживающие помещения, хранение садово-огородного инвентаря, удобрений		50***	
14 Вестибюль-гардероб	0,35 × 1,5		по расчету
15 Гардероб сменной одежды	0,15		

* Базовый элемент для кружка юннатов. Принимается от 2 до 4 помещений на здание.
 ** Предусматривается на земельном участке школы, число мест в теплице-оранжерее и зоопавильоне не учитывается.
 *** По заданию на проектирование, но не менее указанной площади.

Приложение Ш

Состав и площади помещений кухонного блока
с подсобными помещениями

Т а б л и ц а Ш.1

Группа помещений	Помещения	Условный тип общеобразовательного учреждения по числу классов групп		
		9-12	14-24	30-40
		Площадь, м ² , (не менее)		
1	2	3	4	5
1. Помещения приема пищи, раздаточные и умывальные	Обеденный зал*	75	85	125
	Раздаточная при обеденном зале	-	8	12
	Обеденный зал для учащихся 1-4 классов	-	50	75
	Раздаточная при обеденном зале для учащихся 1-4 классов	-	4	7
	Буфет (помещение для посетителей)+	-	20	30
	Буфетная (барная стойка)	5	5	7
	Умывальные	10	20	30
2. Производственные помещения	Цех первичной обработки овощей (заготовочный)+	-	8	12
	Доготовочный цех овощных полуфабрикатов *+	8	8	12
	Доготовочный цех мясных и рыбных полуфабрикатов*+	10	18	20
	Горячий цех*+	30	45	60
	Цех мучных, кулинарных и булочных изделий (п/ф)+	-	7	12
	Холодный цех*+	10	10	15
	Помещение обработки яиц +	-	-	4
3. Моечные	Моечная оборотной (полуфабрикатной) тары*+	4	4	4
	Моечная столовой посуды*+	18	30	30
	Моечная кухонной посуды*+	6	8	10
	Помещение для мытья посуды при буфете +	-	-	8

Окончание таблицы Ш.1

Группа помещений	Помещения	Условный тип общеобразовательного учреждения по числу классных групп		
		9-12	14-24	30-40
		Площадь, м ² , (не менее)		
1	2	3	4	5
4. Комплекс складских и загрузочных	Разгрузочная платформа	4	6	6
	Загрузочная платформа*	8	8	10
	Помещение для хранения тары	-	4	6
	Кладовая сухих продуктов*	8	10	12
	Овощная кладовая (неохлаждаемая)*	8	13	15
	Охлаждаемая камера для мясных и рыбных полуфабрикатов (среднетемпературная)	6	6	6
	Охлаждаемая камера для замороженных полуфабрикатов (низкотемпературная)*	6	6	6
	Охлаждаемая камера овощных полуфабрикатов*	-	6	6
	Охлаждаемая камера (среднетемпературная) для молочно-жировых и гастрономических продуктов	6	6	10
	Склад для хранения муки	6	6	10
	Помещение для хранения и резки хлеба	-	6	8
	Инвентарная кладовая	4	4	6
5. Подсобные помещения	Охлаждаемая камера для пищевых отходов с помещением для обработки баков или помещением для хранения пищевых отходов (с холодильным шкафом и ванной для обработки баков)*+	8	8	8
	Комната уборочного инвентаря и приготовление дезсредств	1	2	2
6. Помещение для персонала	Гардеробная персонала, душевая, уборная*+	13	18	18
	Кабинет зав. производством (столовой)*	7	7	7
	Помещение отдыха и приема пищи персоналам	-	-	6
<p>Примечания</p> <p>* – отмечены минимально необходимые помещения.</p> <p>+ – помещения с обязательной подводкой холодной и горячей воды.</p> <p>Вверху справа указан индекс функциональной группы, см. Приложение Е*.</p>				

Приложение Щ

**Расчетные показатели площадей санитарных узлов
и количество санитарных приборов**

Т а б л и ц а Щ.1

Помещения	Единица измерения	Площадь м ²	Расчетное количество санитарных приборов
1 Уборные и умывальные для учащихся:			
- девочек	1 уч-ся	0,15	1 унитаз на 20 девочек, 1 умывальник на 30 девочек
- мальчиков	1 уч-ся	0,15	1 унитаз, 1 писсуар, 1 умывальник на 30 мальчиков
2 Уборные и умывальные для персонала (индивидуальные)	2 сан. узла	3	1 унитаз, 1 умывальник
3 Кабина личной гигиены женщин (для персонала)	1 кабина	3	1 гигиенический душ, 1 унитаз, 1 умывальник
4 Уборные и умывальные при актовом зале – лекционной аудитории в блоке общешкольных помещений	2 сан.узла (женский и мужской)		см. приложение Р п. 8
5 Уборные и душевые при раздевальных спортзалов	1 раздевальная	2 4	1 унитаз, 1 умывальник, 2 душевые сетки
6 Уборные и душевые для персонала столовой	1 сан. узел и 1 душевая	–	1 унитаз, 1 умывальник, 1 душевая сетка
7 Кабина личной гигиены для девочек	1 кабина	3	1 гигиенический душ, 1 унитаз и 1 умывальник на 1 кабину, 1 кабина на 70 девочек
Примечание – В учебных мастерских следует предусматривать по 3 раковины.			

Приложение Э

Ориентация окон учебных помещений по сторонам света

Т а б л и ц а Э.1

Помещения	оптимальный	допустимый
Классные	от 120° до 200°	от 300° до 120°, в том числе не более 50 % от 340° до 25°
Кабинеты, лаборатории (кроме указанных в пп. 3 и 4 настоящей таблицы))	от 65° до 200°	от 300° до 65°, в том числе не более 75 % от 340° до 25°
Кабинеты черчения и изобразительных искусств, каб. информатики и вычислительной техники	от 315° до 45°	от 45° до 120° и от 300° до 315°
Лаборатория биологии	от 150° до 210°	от 90° до 150° и от 210° до 225°
Спальные-игровые	от 50° до 310°	
<p>П р и м е ч а н и я</p> <p>1 Для ограничения перегрева помещений следует предусматривать солнцезащиту при ориентации окон, обращенных на азимуты 75 - 285°.</p> <p>2 В случае устройства для основных помещений школы (классов и классов-кабинетов) наряду с боковым верхнего естественного освещения, допускается любая ориентация здания по сторонам света.</p>		

Приложение Ю

Расчетная температура воздуха и кратность обмена воздуха в помещениях

Т а б л и ц а Ю.1

Помещения	Расчетная температура воздуха, °С	Кратность обмена воздуха в 1 час	
		приток	вытяжка
1 Классные помещения, учебные кабинеты, лаборатории	18 с обычным остеклением 21 с ленточным остеклением	20 м ³ /ч на 1 чел	
2 Учебные мастерские	15	20 м ³ /ч на 1 чел	
3 Студия живописи, рисунка, скульптуры	18	20 м ³ /ч на 1 чел	
4 Лекционная аудитория, класс пения и музыки - клубная комната	18	20 м ³ /ч на 1 чел	
5 Учебно-спортивные залы, студия хореографии	15	80 м ³ /ч на 1 чел	
6 Учительская, кружковые помещения	18	–	1,5
7 Библиотека, кабинеты администрации, комнаты отдыха	18	–	1
8 Кабинет врача (медицинская комната)	22	–	1,5
9 Рекреационные помещения	16	–	–
10 Душевые	25	–	5
11 Раздевальные:			
при спортивном зале	20	–	1,5
при душевых	22	В объеме вытяжки из душевых	
12 Уборные	18	50 м ³ /на 1 унитаз 25 м ³ /на 1 писсуар	
13 Умывальные в отдельном помещении	22	–	1
14 Гардеробные и кладовые одежды и обуви	16	–	1,5
15 Вестибюль	16		

Окончание таблицы Ю.1

Помещения	Расчетная температура воздуха, °С	Кратность обмена воздуха в 1 час	
		приток	вытяжка
16 Столовая: горячий цех	5 в нерабочее время	По расчету	
Цехи – холодный, доготовочный, мясной, рыбный, овощной	16	3	4
Моечная столовой и кухонной посуды	20	4	6
Кладовая овощей	5	–	2
Кладовая сухих продуктов	12	–	2
Загрузочная тарная	16	–	–
Обеденный зал	16		
17 Телепроеекционное	16	по объему вытяжки от телепроеекторов	
18 Фотолаборатория, кинофотолаборатория, технический центр	18	–	2
19 Уголок живой природы	–	–	5
<p>Примечания</p> <p>1 При расчете систем воздушного отопления тепловыделения от одного учащегося в учебном помещении следует принимать 70 Вт и влаговыведения 45 г/ч.</p> <p>2 В классных помещениях для I-IV классов и в угловых кабинетах, комнатах отдыха (спальнях-игровых) расчетную температуру воздуха следует принимать на 2 °С выше указанной в таб.</p> <p>3 Объем удаляемого воздуха от вытяжного химического шкафа следует принимать в количестве 1100 м³/ч.</p> <p>4 Клееварки должны быть оборудованы местной вытяжкой и несгораемыми укрытиями, локализирующими тепловыделение.</p>			

Приложение Я

Организация пространства, размещение мебели и оборудования класса-кабинета для фронтальных, фронтально групповых и групповых форм ведения урока

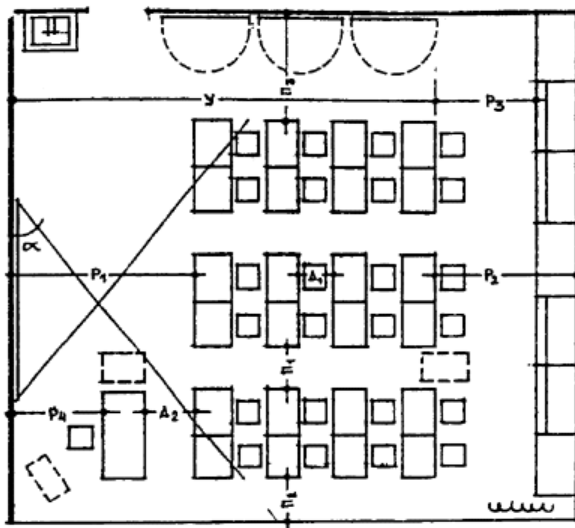


Рисунок Я.1 - класс-кабинет с фронтальными занятиями

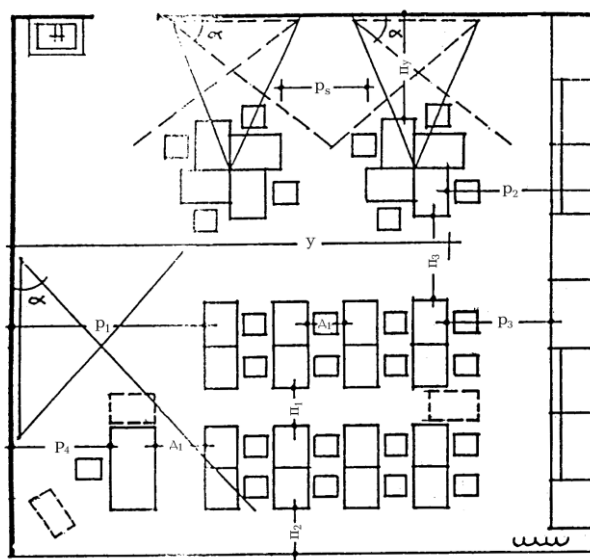


Рисунок Я.2 – класс-кабинет с фронтальными и групповыми занятиями

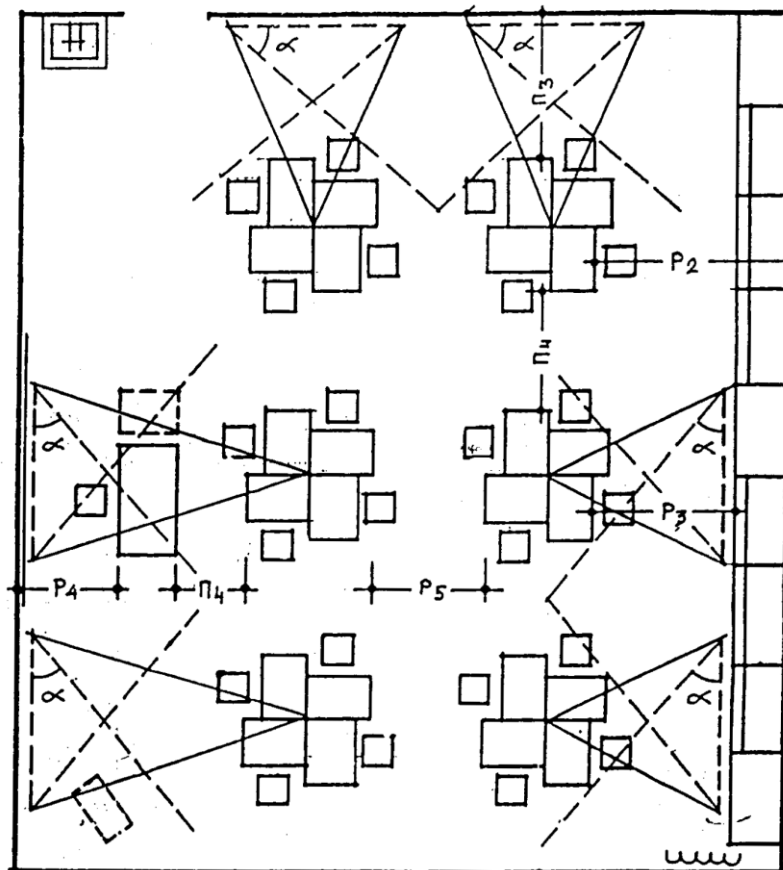


Рисунок Я.3 – класс-кабинет с групповыми занятиями

Приложение I

Требования к составу и площадям помещений малокомплектных школ до 200 учащихся

I.1 Размещение и размеры земельных участков малокомплектных школ, принимается по действующим нормам для общеобразовательных учреждений.

I.2 Допускается совмещение физкультурно-спортивной зоны с зоной начальной военной подготовки.

I.3 Здания малокомплектных школ должны проектироваться не более 3 этажей.

I.4 Спальные комнаты должны проектироваться для учащихся 1-4 классов вместимостью – 4-6 мест, 5-9 классов – 3-4 места, 10-12 классов – 2-3 места.

I.5 Ширина рекреационных помещений при одностороннем расположении помещений кабинетов и лабораторий должна приниматься не менее 3 м, ширина рекреационных помещений при их двухстороннем расположении – не менее 4 м.

Рекреационные помещения, во всех климатических районах в зданиях малокомплектных школ следует принимать исходя из нормы площади от 0,8 м² до 1,5 м² на одного учащегося.

I.6 Для малокомплектных школ (до 300 уч-ся) площадь учебных классов принимать из расчета не менее 2,5 м², игровых для предшкольных классов – 2 м², совмещенных спальных-игровых – 4 м², специализированных кабинетов – 6 м².

I.7 Для специализированных кабинетов по естественным наукам (физика, химия, биология) разрешить следующий состав:

- лаборатория;
- лаборантская.

Допускается совмещение кабинетов для химии и биологии; для физики и астрономии. Их количество принимать по одному кабинету.

I.8 Расширить назначение лингафонно-мультимедийного кабинета. Использовать мультимедийный кабинет в качестве кабинета иностранного языка.

Количество лингафонно-мультимедийных кабинетов – 2 для малокомплектной школы.

Площадь кабинетов принимать из расчета 2,5 м² на 1 уч-ся.

I.9 Для малокомплектных школ при расчетной наполняемости классов 15-20 учащихся площадь учебных классов информатики и вычислительной техники

принимать 60,0-80,0 м², а при расчетной наполняемости классов 10-12 учащихся площадь учебных классов принимать 40,0-48,0 м².

I.10 Площади отдельных мастерских по обработке дерева и металла для трудового обучения принимать из расчета 5 м² на 1 учащегося.

I.11 Площадь библиотеки принимать из расчета 0,4 м² на 1 уч-ся. При этом предусматривать при библиотеке помещения для архива, читательский зал и раковину (мойку).

I.12 Состав и площади помещений медицинского обслуживания для малокомплектных школ принять:

- кабинет врача (медицинского кабинета) – 12 м²;
- процедурная - 12 м².

I.13 Для состава помещений столовой в малокомплектных школах допускается сокращенный набор помещений, где предусматриваются следующие помещения:

- для размещения технологического, холодильного и моечного оборудования пищеблока;
- для приема пищи;
- складское;
- для персонала;
- моечной посуды;
- туалет с раковиной.

I.14 В малокомплектных школах допускается актовый зал совмещать с поточной лекционной аудиторией. Количество мест должно приниматься не менее 60%.

I.15 В малокомплектных школах для занятий по физическому воспитанию допускается совмещать гимнастический зал с учебно-спортивным залом. Учебно-спортивный зал принимать размером 15,0 м x 24,0 м, при нем предусматривается:

- снарядная – 16,0 м²;
- раздевальных – 2 x 16,0 м².

I.16 В неканализованных местностях санузел принимать согласно СН КР 31-04 и санитарных правил.

Приложение II**Контрольный удельный показатели нормируемой (расчетной) площади общеобразовательных школ**

Типы зданий	Площадь, м ²
Общеобразовательные школы	10,0-12,0 (на одного учащегося)
П р и м е ч а н и я 1. Данные удельные показатели не распространяется на проектирование учебно-воспитательных зданий с профильным и специальным обучением и воспитанием, а также кооперированных зданий и зданий с блоками для обслуживания населения. 2. Настоящие показатели рассчитаны исходя из наполняемости: - классов (2-9) – 25 учащихся; - и вместимости общеобразовательных школ – не более 1266 учащихся. 3. Удельный показатель нормированной площади может быть принято по техническому заданию на проектирование, но не ниже 8 м ² на одного учащегося.	